

שנתי ירון

ביטאון עמותת יד לשריון • גיליון 60

שבת התשפ"ב, ינואר 2022

- השריון ממשיך ללחום
- היחידה האדומה בזרוע היבשה
- תמרון באופק
- היערכות לצפון
- תפקיד המג"ד לחנך, להשפיע ולשנות אנשים לטובה

חיילים מצטיינים ביחידות חש"ן

יונתן טמיר, גדוד 603

מתן סוזנביץ', גדוד 74

סגן בן אליצור, גדוד 9

סגן דביר מלכיאור,
קצין ההדרכה בגדוד 196

רס"ר טל ביבי, בגדוד 532

סגן עמית ברק, גדוד 46

סגן רם גלבוש, גדוד 77

סגן שמואל אזולאי, גדוד 53

סגן חושן לרין,
קצינת הקשר בגדוד 183

סג"ר רותם שמש, גדוד 82

סג"ר מתן אברהם,
רס"ם להב בגדוד 71

סג"ר יונתן ממו, גדוד 601

רס"ן איציק בארי,
ראש מדור הדרכה בגדוד 195

רבט יוסף רבינוביץ, סגן קשר
וסגן רס"ם בגדוד 52

רב"ט עומר זלייט, גדוד 75

רס"ל תמיר נעים, גדוד 605

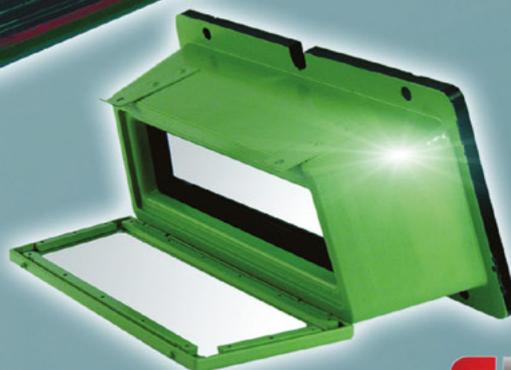
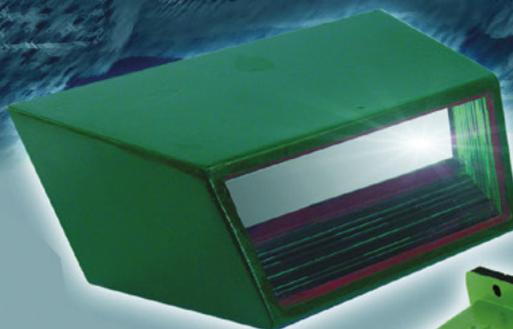
רס"ם גדעון מיקרו, גדוד 198

PERISCOPES VISION BLOCKS & BALLISTIC WINDOWS

FOR TANKS, APC's & AFV's

UNI-SCOPE
Optical System Ltd.

Uni-Scope Optical Systems Ltd.

11 shaham str. POBox 817

Karmiel 2161701 Israel

www.uni-scope.co.il

E-mail: dannym@uniscopes.biz

Ph: +972-4-9887022

Fax: +972-4-9887023

אחיי השריונאים,

בגיליון זה אנו מציינים וחוגגים את גיליון 60 של הביטאון. גיליון מיוחד זה עוסק בסקירת אירועים משמעותיים על לוח השנה הרלוונטיים מאז יציאת הגיליון האחרון. בגיליון זה נסקור חלק מפעולות יחידות החיל במבצע "קדש" (1956) ובמלחמת יום הכיפורים (1973). נקדיש התייחסות לרצועת הביטחון בלבנון מתוך נקודת מבט היסטורית חילונית. עוד בחרנו להתמקד בעשייה העכשווית של החיל בריאיונות עם מפקד אוגדה 36 המכהן, תא"ל דן נוימן וכן נעיר מבט על הפעילות השוטפת של החיל מתוך ריאיון עם סא"ל ברק אסרף, רע"ן קטלניות היוצא. נחשוף אמל"ח ויחידות המשולבות באופן אינטנסיבי בפיתוח ובאימוני החיל כיום.

זה גיליון נוסף שבו שילבנו באופן פעיל את מערך הדו"ץ בשריון (נציגות דובר צה"ל ביחידות השריון) לטובת כתיבה וריאיונות עם מפקדים וחיילים הפרוסים בכל יחידות החיל וכן מבצעים פעילות ומתאמנים בכל רחבי הארץ. מכול חטיבה משולבת כתבה המלווה את העשייה החילונית ביחידות בימינו. בברכת שנה אזרחית טובה ופורייה לפעילות חיל השריון.

ברעות שריונאים,

סא"ל ברק צ'רני

יו"ר מערכת הביטאון שריון

4	דבר היו"ר ■ אלוף (במיל) אודי שני
4	דבר הקשנ"ר ■ תא"ל אוהד נג'מה
5	חיל השריון - יומן מבצעים ■ המערכת
6	תמרון ב"אופק" ■ סרן איתי תורג'מן
9	כיצד טכנולוגיות מסחריות מחלחות ומעצבות מחדש את המערכות הצבאיות ■ רועי ריפטיין (מ)
10	תפקיד המג"ד לחנך, להשפיע ולשנות אנשים לטובה ■ רס"ר במיל) דוד בקר
14	השריון בלחימה - בבט"ש ובמב"ם ■ אל"ם (במיל) שאול נגר
17	אורזן שועטת קדימה (מ)
18	לוחמות היחידה האדומה ■ רס"ל (במיל) ליאור לינדר
22	היערכות לצפון ■ סרן שגיא פוקר (מלט"ק)
24	סיכום אימון "ברקי הסערה" ■ סגן עומר ארד (גדוד 460)
26	מסלול לוחם ומסלול לוחם-פיקוד ■ רס"ן ענבר שיר (חטיבה 460)
27	עצרת הגבורה והזיכרון התשפ"א ■ ליקט וערך אל"ם (במיל) שאול נגר
30	קרבות צומת אבו-עגילה וסכר הרואיפה במלחמת סיני ■ אל"ם (במיל) ד"ר בני מיכלסון
34	"רמת הגולן בוערת ואין מי שיעצור אותם" ■ רס"ר (במיל) דוד בקר
38	טווח אפס - פלוגת ברעם במלחמת יום הכיפורים ■ סא"ל (במיל) יעקב שילה
41	קוראים כותבים ומגיבים
42	סבא גדעון עשה היסטוריה - יובל ממשיך את דרכו בשריון ■ עינב גרינברג כהן
44	מניצול הצלחה ורדיפה לנסיגה וכישלון ■ סא"ל (במיל) דוד כספי
47	פותחים מדך - סקירת ספרות צבאית ■ אל"ם (במיל) שאול נגר
49	רצועת הביטחון בלבנון בתקופת האלוף יוסי בלד ■ סא"ל (במיל) דוד כספי
54	חיל האוויר וכוחות היבשה במלחמת יום הכיפורים ■ סא"ל (במיל) ד"ר עפר דרורי
56	80 שנה למערכה בדרום לבנון ■ אל"ם (במיל) בני מיכלסון
60	יובל גיליון 60 לביטאון שריון ■ אל"ם (במיל) שאול נגר
61	סטטוסים נבחרים מהמשטח
62	מהנעשה בעמותה ■ אליעזר אבני

המערכת

חיילים מצטיינים ביחידות השריון

● המפיקה: שוש פרנקל

● המען למכתבים: עמותת יד לשריון, ת"ד 745 לוד, 7110603

● כתובת העמותה: עמותת יד לשריון, לטרון, ד"נ שמשון

99762, טל': 08-6307400/1

פקס': 08-9255186

טלפון למלש"בים: 08-8617339

בית הספר לשריון: 08-9784315

פקס': 08-9152629

● יו"ר ועדת הביטאון: סא"ל ברק צ'רני

● העורך: אל"ם (במיל) שאול נגר

● חברי המערכת: אל"ם (במיל) ד"ר בני מיכלסון; סא"ל (במיל) דוד כספי; סא"ל (במיל) מיכאל מס; רס"ר (במיל) דוד בקר; רס"ל (במיל) ליאור לינדר; רס"ל (במיל) אליעזר אבני

● צלמי המערכת: סמל בר שגב, סמלת עמית אייל, רב"ט נעם וטאשסקי

למרכז המידע: info@yadlashiryon.com או בטל': 08-6307406

לתיאום ביקורים ביד לשריון: res@yadlashirion.com או בטל': 08-6307407/8, או בפקס': 08-9281059

אתר השריון באינטרנט: www.yadlashiryon.com

פייסבוק: יד לשריון - פארק לטרון

דבר יו"ר העמותה

רעי השריונאים,

שנת 2021 הסתיימה עם כתיבת שורות אלה. הייתה זו שנת עשייה מבורכת בעמותה, על אף שאנו עדיין נמצאים עם מגפת הקורונה שמוסיפה ללוות אותנו.

כפי שהצגנו בישיבת המועצה האחרונה, עמותת יד לשריון מסיימת את השנה עם רווח תפעולי של 2.5 מיליון שקלים. הגענו להישג זה הודות לניהול נכון וקפדני, מסירות של כלל העובדים, הקפדה על קוצו של יוד בהוצאות, וכן התייעלות וחיסכון נכון. על כך מגיעה תרועה וברכה לעוסקים במלאכה, למנכ"ל ולצוות המוביל – יישר כוח.

זו ההזדמנות לברך את **האלוף איציק תורג'מן** שסיים את תפקיד ראש אט"ל ואת **האלוף תמיר הימן** שסיים את תפקיד ראש אמ"ן, המצטרפים לחיים

האזרחיים. זאת גם ההזדמנות לברך את אלופי השריון החדשים שהצטרפו למטה הכללי – **האלוף עודד בסיק והאלוף סער צור**.

חברים, עמותת יד לשריון ממשיכה להתעצם ולהתרחב, בעיקר בממד הבית החם ללוחמי השריון בעבר ובהווה ולבני המשפחות.

מיזם המנטורים השלישי יצא לדרך, הסיוע הכלכלי והמלגות צוברים תאוצה. אני קורא לכולם להתעדכן במידע המתפרסם במדיה שלנו, כדי לעקוב אחרי האירועים, המופעים והתכנים מאיתנו לקהילה – זה עבורכם!! מאחל לכולנו שנה אזרחית טובה ומבורכת.

שלכם אודי

דבר הקשנ"ר

רעי השריונאים, בסדיר ובמילואים, להיות צעד אחד לפחות לפני האויב זו אחת המטרות המובהקות של חיל השריון בתחום פיתוח הידע והאמל"ח. מה משמעות הדבר? קודם כול מאמץ למידה מתמשך של האויב ושל עצמנו, באמצעות צוותים אדומים, העמקות מקצועיות ביחידות המטה, בפקודים ובכול טכניקה ואפשרות שקיימות. כמו כן למידה של האמל"ח: ביקורים בתעשיות, קריאת ספרות, למידה מצבאות זרים ועוד. מאמץ למידה מתמשך זה הינו המכוון המרכזי לשאלת הרלוונטיות המבצעית והמקצועית של השריון. להשתנות נכון זה לא רק באמל"ח אלא גם בטכניקות המבצעיות ובתרגולות, בשיטות ההדרכה, במסלולי ההכשרה ועוד.

גיליון זה של ביטאון השריון מבטא בכמה כתבות את ההשתנות המתקיימת בחיל ובזרוע:

■ יחידה אדומה לדימוי האויב בצורה הטובה ביותר האפשרית;

■ מסלול הלוחם לפיקוד ומסלול הלוחם תוך דיוק התפקידים בצוות הטנק ובהכשרות הפיקוד;

■ תיאור האימון בחטיבה 401. עם ההסתכלות קדימה איננו שוכחים את העבר ואת העובדה כי אנו נשענים כיום על כתפיהם של המפקדים והלוחמים בעבר ועל זכרם של הנופלים. גם בגיליון זה ממשיכים אנו ללמוד ממלחמות העבר וזוכרים את הנופלים בעצרת הזיכרון והגבורה החילית אשר ביד לשריון.

במבט אחד קדימה, אנו עמלים על מיזם קהילת השריון ברשת. החזון להקים קהילה חזקה של אנשי יחידות השריון בעבר ואלה הפועלים כיום בסדיר ומילואים. נשמח לראותכם בקהילה זו ברשת.

שנה אזרחית חדשה ומוצלחת לכולם, וקריאה מהנה. ברעות שריונאים,

תא"ל אוהד נג'מ'ן
צפין השריון הראשי

חיל השריון - יומן מבצעים

המערכת

מינויים חדשים בחיל השריון

קידומים לדרגת סא"ל ומינויים:

סא"ל נעמן הלר

ימונה למפקד בית הספר לשריון, גדוד "אדם" - 195

סא"ל עידן ניר

ימונה למפקד הכשרת אימון מתקדם, גדוד "שלח" - 532

סא"ל יונתן מאיר

ימונה למפקד צוות במכללה לפיקוד טקטי

סא"ל ניב דאובה

ימונה למפקד צוות במכללה לפיקוד טקטי

סא"ל יואב שניידר השריונאי

ימונה לסגן מפקד חטיבת נח"ל

סא"ל עידו בן ענת הנח"לאי

ימונה לסגן מפקד עוצבת עקבות הברזל (401)

סא"ל דורון סער ימונה

לקצין אג"ם באוגדת יהודה ושומרון

סא"ל טל אלקובי סוכם

ללימודים אקדמיים

מינויי בכירים:

אל"ם בני אהרון

ימונה למפקד חטיבת "עקבות הברזל" (401)

אל"ם ניסים חזן

ימונה לסגן מפקד "עוצבת הגליל" (91)

אל"ם גידי כפיראל

יוצא ללימודים במב"ל

סא"ל מיקי מיכאל שרביט

ימונה למפקד חטיבת "קריית" (4) ויועלה לדרגת אל"ם

סא"ל ראדי עזמה

ימונה למפקד חטיבת "הזקן" (8) ויועלה לדרגת אל"ם

סא"ל יצחק אלפסי

ימונה למפקד "עוצבת ראם" (179) ויועלה לדרגת אל"ם

סא"ל אלעד אפרתי

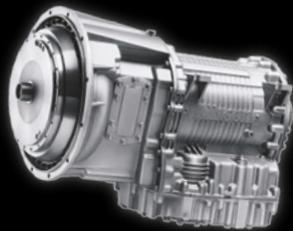
ימונה למפקד "עוצבת יפתח" (679) ויועלה לדרגת אל"ם

נמדע - דיזל הנדסה

ממסרת
אליסון 4800
לאיתן צה"לי

חט"כ אכזרית
720 כ"ס

חט"כ M-113
300 כ"ס

צילום: משרד הביטחון

חברת נמדע הינה מובילה טכנולוגית בעולם בתחום חטיבות הכוח לטנקים ונגמ"שים

נמדע-דיזל הנדסה, לב פסח, א.ת. צפוני לוד 7110604 • טל': 08-9781111

www.nimda.co.il • www.diesel-eng.co.il

תמרון ב'אופק'

הרק"ם החדש של חיל השריון 'אופק הפיקוד' משנה את כללי המשחק. 'אופק הפיקוד' הוא לא פחות מאשר הגשמת חלום עבור המג"ד והמטה הגדודי שלו. זוהי מפקדה גדודית (לשעבר 10 א'), המבוססת על פלטפורמת מרכבה סימן 3, המסוגלת לתפקד תוך כדי תנועה, ובעלת כושר עבירות שאינו מבייש אף טנק אחר בגדוד

סרן איתי תורג'מן

נקראו לקבוצת פקודות), מסך ראשי המאפשר הצגת התוכניות והורדת פקודה, והיריעה קצרה מכדי לפרט את יכולות 'אופק המבצעים'.

הדרישה והפיתוח של 'אופק'

עד שנת 2019 התבססו כלל המפקדות הגדודיות בחיל השריון על נגמ"ש אי-113 המוכרים בשם "זלדה". הנגמ"ש המיושן כבר היה עתיר חסרונות שקשה להסתירם. מיגון תא לוחמים מינימלי מאוד, ביחס לאמל"ח הנוכחי של האויב, כושר עבירות לא גבוה במיוחד, מערכת קשר בעלת שלושה ערוצים לכול היתור, המאפשרת לדוגמה לדבר בריזמנית רק עם שלוש תחנות קשר אחרות. החיסרון הגדול ביותר של "הזלדה" הוא בתפקודו כמכלול גדודי (10 א'), ובו מתעורר צורך כמעט תמידי בפריסת אוהל מכלול, הוצאת כבלי קשר וחשמל – פעולה מסורבלת, חסרת תנועה ומבצעיות ונמשכת זמן יקר.

האירועים שהגדישו את הסאה היו במהלך מבצע "צוק איתן" בשנת 2014, ובהם אירוע הנגמ"ש של גדוד 13 שבו נפגע נגמ"ש כזה מטיל נ"ט במהלך ההתקפה הגדודית ו-7 מיושבי נהרגו. מקרה נוסף הוא 'יום שישי השחור' שבו נחטף הדר גולדין במהלך הפסקת האש. במהלך האירוע הזה נדרש הגדוד להפעיל אש לחילוק, לנהל מספר רב של כוחות ומאמצים מתוך מפקדה

הגדודי מחליף את תמונת המסך בטלוויזיה של ה'אופק' ומעלה את התצפית הגזרתית שצופה על המטרה. המג"ד מזהה ומאשר את הירי לעבר החוליה – חוליית חמאס נוספת הושמדה. **נא להכיר: 'אופק הפיקוד'** של חיל השריון, הוא לא פחות מאשר הגשמת חלום עבור המג"ד והמטה הגדודי שלו. זוהי מפקדה גדודית, (לשעבר ה-10 א'), המבוססת על פלטפורמת מרכבה סימן

מבט על האופק מבפנים

3, המסוגלת לתפקד תוך כדי תנועה, ובעלת יכולת עבירות שאינה מביישת אף טנק אחר בגדוד. היא יכולה לתקשר ב-8 ערוצי קשר שונים בריזמנית, יחד עם קווי 'טלפון אדום' ומערכת קשר פנים. היא כוללת, מערכת "משואה" מבוססת צי"ד 750, בעלת שש "משואות", המאפשרות עבודה במקביל של כול קציני המטה או המ"פים (אם

צועת עזה, יום שני, שעת צהריים מוקדמת, חג השבועות תשפ"א, מבצע שומר החומות. סא"ל איתמר מיכאלי מג"ד 75, מפקד מתוך הרק"ם החדש 'אופק

הפיקוד על מבצע גדודי שמטרתו לאתר ולהשמיד פעילי חמאס ברצועה. המבצע כבר התחיל, מרשמי נוהל הקרב מופצים לכול הכלים המשתתפים, ומוצגים על מסך פלזמה גדול, כדי שכול מטה הגדוד יוכל לצפות בהם ובהתקדמות התוכנית הגדודית. סביב המג"ד כול אחד בעמדתו. מול מערכת השליטה והבקרה "משואה 750" יושבים קצין האג"ם, קצינת המודיעין וקצין השיתוף הארטילרי. הקש"א מפעיל את תוכנית האש הגדודית בתדר הפעלת האש, במקביל קצינת המודיעין משוחחת בטלפון האדום עם מודיעין החטיבה כדי לקבל נתוני מודיעין שיסייעו באיתור האויב. בתפקיד **מפקד האופק** אני מנהל את תנועת הכוחות ואת שלבי

התוכנית המבצעית בערוץ הקשר הגדודי, וקצין האג"ם מתכלל סגירת מעגל של טנק מ"פ ומטוס 'זיק', באמצעות טלפון אדום ביד אחת וקשר פלוגתי ביד השנייה. פצצות מרגמה נופלות לא רחוק מאיתנו, ברקע אזעקת 'צבע אדום', די בסגירת הכבש והמדפים ואנחנו מוגנים. לפתע מזהה אחד הטנקים חוליית אויב. קצין הקשר

אופק מבצעים במלוא הדרו בחטיבה 7. כיום חלק מהותי מהצק"ג המתמרן

המבצעיות שכללה יצירת הדרכות, ספרות הפעלה, חלפים וכיוצא בזה. את ההדרכות הראשונות למפקדים, לאנשי הטנ"א (טכנולוגיה ואחזקה) ולאנשי התקשוב, עשו אנשי החט"ל בעצמם. כיום בה"ד 20 כבר מכשיר בעצמו בוחני חשמל ובוחני רק"ם, ובקרוב, תעבור ההדרכה התפעולית לחטיבה 460 בשיזפון. את ייצור כלי ה"אופק" האחרונים החט"ל צפויים לסיים עד סוף השנה הבאה, ולמבצע (להפוך למבצע) את חטיבות השריון 401 ו-460 שעדיין לא קיבלו את האופק.

הקומה החילית

משיחה שקיימתי עם סא"ל טל דוד, ראש ענף כשיריות, למדתי שהצורך של חיל השריון בחפ"ק מג"ד ממוגן ונייד, קיים שנים רבות ונמסר בעבר למדור אמל"ח. תהליך הקליטה של ה'אופק' החל בניסוי בתרגיל חטיבתית של חטיבה 7 בשנת 2017 בפקודו של תא"ל רומן גופמן, מפקד החטיבה דאז. האופק שימש אז כחפ"ק מח"ט והתגלה כהצלחה מבצעית. ההצלחה נתנה את האור הירוק להמשך הייצור של ה'אופק' והכנסתו לגדודים. קליטת ה'אופקים' בגדודי השריון התחילה עם גדודים 75 ו-77 במהלך האימון בשנת 2019. הגדודים קלטו את ה'אופקים' כשמערכת "משואה 750" כבר מותקנת עליהם והיו חלוצי ההסבה הגדודית והחילית למערכת.

להסב את האופק לתובת מרכבה סימן 3. הפיתוח עצמו נמשך כחצי שנה בשלב הראשוני, ואילו ההסבה לסימן 3 נמשכה חצי שנה נוספת. קן ההסבה כלל הוספת מערכת מיזוג אוויר, הגדלת תא הלוחמים ושדרוג מערכות הקשר והחשמל. משם האופק עבר לנס"א (יחידת הניסויים והבטחת האיכות של הצבא) שאחראית לבחון את המערכות הצבאיות שנכנסות לצבא.

שר הביטחון רב"אלוף (במיל') בני גנץ נראה ב"אופק"

האופק היא פלטפורמה 'נושמת' בהתאם לצרכים שעולים מהשטח. הצורך המהותי ביותר שקיבל מענה בא לידי ביטוי בשדרוג מערכות השו"ב (שליטה ובקרה) למערכת צי"ד 750 במהלך המעבר לסימן 3. רס"ן נפומנישצ'י מציינת שעבודה נוספת הושקעה בהכנת הכלי לקליטה בחטיבות

בעל יכולות מוגבלות. האירועים הללו הובילו את הרמטכ"ל להחליט על הסבת נגמ"שי החי"ר לפלטפורמת ה'איתן' הגלגלי ואת נגמ"שי 10א' הגדודיים ל'אופק המבצעים'. יש לציין שלבעיית הפיקוד והשליטה (פ"ש) המתוארת כבר נמצא פתרון בגדודי החי"ר הממוכנים. הרק"ם נמר מג"ד המהווה חפ"ק קדמי, ממוגן ונייד המלווה את מג"ד החי"ר לשדה הקרב ותומך אותו. באופן אבסורדי דווקא חיל השריון הוא זה שנותר ללא מענה, עד שהגיע ה'אופק'.

תהליך פיתוח ה"אופק"

האחריות לפיתוח האופק הוטלה על החט"ל (החטיבה הטכנולוגית ליבשה), זו יחידה האמונה על פיתוח האמל"ח של זרוע היבשה. באופן טבעי מדור פלטפורמות לתמרן בענף רק"ם קיבל את המשימה, בשיתוף עם מסגרת תכן ואנליזות. פגשתי את רס"ן ריטה נפומנישצ'י, ראשת מדור הפלטפורמות לתמרן, וס"ן מתן סקטקוב קפ"ט (קצין פרויקט) של אופק פיקוד, כדי לעמוד על התהליך של בניית האופק. לדבריהם הדרישה לחפ"ק מג"ד ממוגן התקבלה מיד לאחר "צוק איתן" וכבר באמצע שנת 2015 היה מוכן האופק הראשון. האופק התבסס תחילה על תובה של מרכבה סימן 2. בשנת 2017 התקבלה החלטה מטכ"לית לגרירת טנקי סימן 2 מצה"ל ולכן נעשה מאמץ

חפ"ק מג"ד 75 במהלך מבצע "שומר החומות"

היכולות הטכנולוגיות של האופק, בדגש על אמצעי הקשר שבו, מבטיחים קשר רציף בין ה'אופק' למרכיבים הגדודיים והחטיבתיים במגוון דרכי התקשורת: החל בצ'אטים, קשר מוצפן ועד שיחות טלפון מוצפנות באמצעי קשר ייחודיים, מאפשרים העברת פקודות ודיווחים בכמה אמצעים, וזה מגביר את יכולת השליטה של המג"ד על הצק"ג.

סיכום

פלטפורמת 'אופק' מביאה לשדה הקרב הגדודי יכולת שלא הייתה בעבר לגדוד השריון המתמרן. זה בא לידי ביטוי בהגדלת היכולת של המג"ד ואנשיו לשלוט ולפקד על הגדוד בלחימה, שהופכת להיות מורכבת יותר ויותר. נראה כי 'אופק' הפיקוד ילווה את גדודי השריון המתמרנים בשנים הבאות. אפשר גם להצביע על חסרון צורם במצב הנוכחי והוא שחפ"ק מ"פ הפלס"ם (פלוגת סיוע מנהלתי), ה-15 א', נשאר עדיין באותה הפלטפורמה הישנה. כיום בשדה הקרב הנוכחי ועם ההצלחה של ה'אופק' שאינה ניתנת לערעור, יש צורך לא מבוטל לצייד גם את חפ"ק המנהלה ב'אופק' מבצעים.

אל תוך שדה הקרב היא פונקציה שמשנה את תהליך קבלת ההחלטות בגדוד. בעבר תהליך קבלת ההחלטות נעשה על ידי המג"ד בעצמו וכמעט לבדו, היכולת שלו להתייעץ עם קציני המטה שלו הצריכה זמן קשר יקר מפז. הקמב"ץ הוא היחיד שהמג"ד יכול היה לשתף ולהתייעץ איתו במהלך הקרב, וגם אז לקמב"ץ לא הייתה יכולת לגבש דעה מושכלת כי לא היה לו עזרי פו"ש (פיקוד ושליטה) כמו "משואה" כי היה צמוד למג"ד בתוך הטנק.

כיום קציני המטה האג"מי של הגדוד שהם קצין האג"ם, מפקד ה'אופק', קצין המודיעין, קצין הקשר, קצין רוכ"ש (מזל"ט התצפית) רוכב שמים" וקצין השיטוף הארטילרי – כולם יושבים ב'אופק'. כול אחד מהקצינים האלה עוזר למג"ד לגבש תמונת מצב ולהוציא לפועל את החלטותיו. יש ערך לא מבוטל להתייעצות פנים אל פנים, לחשיבה ותכנון משותף סביב שולחן אחד. היבט נוסף שמשפיע על לחימת הצק"ג (צוות קרב גדודי) הוא היכולת של המג"ד לנהל את הלחימה מתוך ה'אופק' עצמו. ה'אופק' נע צמוד לטנק המג"ד. המג"ד יכול להטיל על מט"ק החפ"ק את המשימה של אבטחת ה'אופק' והמג"ד מנהל את הלחימה מהחמ"ל הנייד שלו בתוך שדה הקרב.

באותה תקופה שימשתי קצין האג"ם של גדוד ולמעשה שימשתי מפקד ה'אופק', תפקיד שאותו אני ממלא כיום גם בעת לימודיי במלט"ק. כפי שאני חוויתי את תהליך הקליטה, האתגרים המשמעותיים בקליטת 'אופק' הם הכשרת אנשי הצוות שיוכלו לתפעל את הכלי בהיבט הנסיעה והאחזקה שלו, כיוון שכול הקצינים הנוכחים בו הם לרוב קצינים מקצועיים ולא מפקדים מבצעיים מהשטח.

כיצד שינה 'אופק' את לחימת הצק"ג?

סא"ל איתמר מיכאלי, כיום מג"ד 196 ובעבר מג"ד 75, היה המג"ד הראשון שקיבל את ה'אופק' לגדוד והוא עתיד לקלוט בתקופה הקרובה את כלי 'אופק' שיגיעו לחטיבה 460. משיחה שקיימנו היה ברור שהשינוי המהותי שיצר 'אופק' בא לידי ביטוי בכך שגרם לגדוד להעלות את קצב ואיכות המבצעים.

בעבר היכולת של תכנון תוך כדי ניהול קרב הייתה שמורה אך ורק לחטיבה, אך כיום יכולת זו קיימת גם ברמת הגדוד. בעת שהגדוד נלחם יכולים לשבת ב'אופק' קציני המטה וכבר לתכנן את המבצע הבא. כמו כן הכנסת המטה הגדודי

כיצד טכנולוגיות מסחריות מחלחלות ומעצבות מחדש את המערכות הצבאיות

רועי ריבטין, מנכ"ל חברת ניר אור מקבוצת אימקו

בה תהליך החלטה מהיר מהווה חלק משמעותי מה"משחק", משום שהצד שזיהה ראשון ויפעל בזמן רלוונטי יזכה מיתרון משמעותי. בנוסף, שילוב של טכנולוגיות מובילות מאפשר לצבאות להיות "קטנים וחכמים" – משום שחייל אחד יכול לתפעל בעצמו מערכת רב תכליתית. קישוריות היא יכולת טכנולוגית נוספת שהפכה קריטית עבור הצבא, בדגש על שיתוף וקבלה של מידע בזמן אמת ותפעול של מערכות לא מאוישות כגון עמדות נשק מרוחקות.

חברת ניר אור מתמחה בפיתוח של מערכות וידאו עם יכולות AI מוטמעות בחומרה המאפשרות זיהוי איומים, סיווגם והתמקדות בהם באופן אוטומטי. המערכות הללו מהוות את ליבת המערכות התפעוליות של כלי המלחמה, כולל חבילת המיגון המלאה של רכבים החל בטנקים ונגמ"שים וכלה בכלי רכב לאיסוף מודיעין. הפתרונות הללו מאפשרים לחברי הצוות לפעול תחת מדפים סגורים, להישאר מחוברים, לחלוק מידע ולקבל למעשה תמונת מצב בזמן אמת – מה שמספר משמעותית את היכולת לבצע את המשימה, עם פוטנציאל שרידות גבוה ומינימום נפגעים.

מערכות הוידאו וההפעלה על גבי מסכים חכמים ומתקדמים מבית החברה עושים שימוש ביישומים דמויי אלה המסחריים לשם יצירה של ממשק משתמש פשוט אותו כל החיילים יכולים בקלות לתפעל בצורה אינטואיטיבית. ניתן לשלוט במערכות מרחוק – מה שמאפשר מגוון רחב של יכולות אוטונומיות למחצה.

הצבאות של היום יכולים למנף את הטכנולוגיות המתקדמות הללו כדי להפוך לחכמים, קטנים ומקושרים. האתגר הבא במפת הדרכים של ניר אור יהיה תפעול ושליטה במגוון פלטפורמות מאוישות ולא מאוישות, באופן מסונכרן, תוך פעולה משותפת ובו זמנית ביבשה באוויר ובים כחוח תפעולי ורב משימתי אחד.

רבה את המעבר ממשחק בפורטנייט, או הזמנת UBER לתפעול של מערכות צבאיות מתוחכמות ומיכון אותו לא ראו מימיהם. קונספט התפעול של ישויות וירטואליות ושל שיתוף כוחות מכל הסוגים – החל בכוחות משימה יעודיים ואזוריים, וכלה ברמות הפיקוד הגבוהות יותר – הינו צעד ענק עבור הלוחמה המודרנית. כיום ניתן לעשות את הדברים הללו הודות לשינויים קוגניטיביים בקרב המגויסים, אשר גדלו תוך חשיפה יומיומית למשחקים וירטואליים וטכנולוגיות מתקדמות, ובכך למעשה רכשו את הכישורים הללו מגיל אפס.

Machine learning ובינה מלאכותית (AI) – טכנולוגיות מובילות שפותחו במקור לצרכים מסחריים – קיבלו מקום נרחב יותר בזירה הצבאית משום שהתברר שעדיף לבסס תהליך קבלת החלטות על המלצות וסיוע של מכונה, גם כאשר רוצים שהגורם האנושי יהיה זה שיקבל את ההחלטה הסופית. שימוש בבינה מלאכותית לשם קבלת החלטות זו יכולת קריטית בזירה הצבאית –

שירותים חיוניים רבים וכן יישומים רבים בהם אנו משתמשים מדי יום, כגון האינטרנט וה-GPS, פותחו במקור למטרות צבאיות. בהמשך לשימוש בהם והטמעה שלהם בצבא הם חלחו לאחר מכן גם אל העולם המסחרי – והשאר היסטוריה.

עד מלחמת העולם השנייה והמלחמה הקרה, חלק מהמקורות המובילים של טכנולוגיות חדשניות היו צבאות, מוסדות מחקר צבאיים ותעשיות בטחוניות – זאת בעיקר הודות לתקציבים הנדיבים ולמשאבים שהגורמים הללו השקיעו בפיתוח כלים וטכנולוגיות שיסייעו להם ויקנו להם יתרון בעימותים בעתיד. הטכנולוגיות שנמצאו כיעילות ומשתלמות אושרו בשלב מאוחר יותר לשימוש מסחרי והשפיעו בכך על חייהם של מיליארדי בני אדם ברחבי העולם.

לאחר סיום "המלחמה הקרה", הוצאות הצבאיות פחתו. במקביל, חברות מסחריות ובמיוחד חברות בענפי הרכב וטכנולוגיית המידע (IT) הפכו יצרניות יותר ויותר. המאזן התהפך, וכיום טכנולוגיות רבות שנמצאות בשימוש הן למטרות צבאיות והן למטרות אזרחיות – כגון קישוריות, פלטפורמות שיתוף מידע ויישומים מבוססי מיקום וכיוון – פותחו במקור על ידי גופים אזרחיים לשימוש מסחרי ורק לאחר מכן הוסבו לזירה הצבאית. המספרים מדברים בעד עצמם: מייקרוסופט, אפל, גוגל, ועוד חברות מסחריות ומובילות עקפו חברות בטחוניות ותיקות כגון בואינג ולוקהיד מרטין מבחינת היקף הכנסות ונתח שוק.

בעבר חיילים נאלצו לעבור הכשרה בת שבועות ארוכים ולעיתים אף חודשים כדי ללמוד כיצד לתפעל מערכות צבאיות מתוחכמות, ואילו החיילים של היום גדלו עוד מילדותם עם טכנולוגיות מתקדמות. המערכות הצבאיות מבוססות על טכנולוגיות מקבילות לאלו שנמצאות בשימוש יומיומי מסחרי, ולכן האתגר הקוגניטיבי כבר אינו משמעותי כבעבר – והחיילים עושים בקלות

המאמר פורסם לראשונה בגליון אוקטובר של מגזין Military Technology ממוצאת MONCH

סא"ל אלי מאירי (מחזיק מקל) עם קצינים מגדודו

"תפקיד המג"ד לחנך, להשפיע ולשנות אנשים לטובה"

סא"ל (במיל") אלי מאירי משמש מג"ד 8130 במילואים בחטיבה 179 הוא איש חינוך המשלב ספּרא וְסִפּא. הוא התחיל את דרכו בגדוד במלחמת לבנון השנייה באימון חייליו שלא היו בטנקים 6 שנים ארוכות. לאחר המלחמה הגיע השינוי הגדול והגדוד כיום הוא בין המאומנים והכשירים במערך המילואים. ועם כול הכבוד לטכנולוגיה, הכול מתחיל ונגמר באדם: "ברגע שרואים אותו, זה המפתח להצלחה"

רס"ר (במיל") דוד בקר

צינים ומפקדים רואים עצמם גם מחנכים של חייליהם ומממשים את אמירתו הידועה של השופט התנ"כי גדעון בן יואש **"מְמַנִּי תְּרָאוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ"** (שופטים ז' י"ז). במקרה של סא"ל (במיל") אלי מאירי, מג"ד 8130 בחטיבה 179, מדובר בעיסוק המרכזי של חייו ובהגשמת חלום. את תפקידו הנוכחי במילואים הוא ממלא בחמש השנים האחרונות ובעוד כחודשיים צפוי לסיימו.

ספר מעט על עצמך.

"אני בן 43, נשוי עם ארבעה ילדים וגר במושב ארבל. התחלתי את שירותי ב-1996 בקורס טיס ואחרי זה עברתי לחיל השריון והגעתי לחטיבה 188. לאחר מכן הייתי גנן בקמ"ט, ובקב"ש הייתי עם מחזור בפלוגה מבצעית בלבנון. המשכתי בתפקיד סמ"פ בקב"ש ויצאתי לאקדמיה כחניך מלט"ק. עם סיום הלימודים חזרתי לשטח והייתי מ"פ מ' בחטיבה 188. תפסנו קווים בהר דב וברצועת עזה. במהלך מבצע **חומת מגן** היינו בשכם. השנה שלי בתפקיד מ"פ הייתה מאוד אינטנסיבית וכללה פעילות מבצעית רבה. בתפקיד הבא הייתי מפקד הצמ"פים של החטיבה ברמת הגולן. בתום שמונה שנים בצבא הלכתי להגשים את החלום שלי לעסוק בחינוך."

"הייתי שנתיים מדרך בפנימיית הכפר הירוק. בגיל 28 קיבלתי משימה להקים בית ספר של רשת ברנקו וייס לנוער בסיכון ברמת הגולן וניהלתי אותו חמש שנים. בעודי מתכנן לימודי דוקטורט במהלך לימודי התואר השני במנהל ובמדיניות ציבורית, עברתי לנהל את התיכון הגדול של טבריה, התיכון שבו אני גדלתי, וזה היווה סגירת מעגל עבורי", סיפר סא"ל מאירי, כיצד צמח בתחומו ואיך התפתח לתחומים נוספים. "אלה היו שש שנים חווייתיות. היו תחת אחריות כאלף תלמידים, ושני בתי הספר הגיעו להישגים מאוד יפים. לקחתי הפסקה מהחינוך ועברתי לעולם של הרשויות המקומיות, תחילה בייעוץ ואחרי זה הקמתי את אשכול הרשויות כנרת – עמקים – איגוד ערים של 15 רשויות. בתחילת 2021 חזרתי לטבריה לנהל את אגף החינוך בשעות משבר הקורונה, כחלק מ"ההתמחות" שלי במשברים והקמות."

"שש שנים לא ראינו טנקים"

הכניסה של מאירי לעולם המילואים הייתה בעיצומה של המערכה השנייה בדרום לבנון. "התפקיד הראשון שלי במילואים היה מ"פ בחטיבה 179 שמספרה אז היה 673. השנה הייתה 2006 בדיוק במלחמת לבנון השנייה. המפגש הראשון שלי עם פלוגת המילואים בתפקיד מ"פ היה למעשה במלחמה, אחרי שהם לא ראו טנקים שש שנים. זה היה אירוע טראומטי לחלוטין ומזל שלא לחמנו בסופו של דבר, כי היינו כוח עתודה ובכשירות נמוכה. התאמנו והכנו תוכניות, הגענו לשטחי כינוס אך לא הופעלנו. לאחר סיום מלחמת לבנון נכנסנו לשגרת אימונים."

אחרי המלחמה צה"ל חישב מסלול מחדש גם בכול הקשור למערך המילואים ושיתוף הפעולה שלו עם היחידות הסדירות. "השינוי המרכזי מבחינתי קרה אחרי חמש או שש שנים בתפקיד מ"פ כאשר עברתי להיות סמג"ד 8130 וסיפחו את החטיבה שלנו לאוגדה 162 הסדירה. העברת הימ"ח לנחשונים הייתה אירוע גדול כי לקח שנתיים לסדר אותו מחדש. החיבור לאוגדה תפס אותנו באינטנסיביות של המילואים ובסטנדרטים שהוצבו. בהתחלה הם לא ידעו איך 'לאכול' אותנו והיו מקרים שזימנו אותי לשיבות מהיום למחר. אחרי שנה הם ראו את העוצמות שלנו כאנשי מילואים. אף שאנחנו במקצוע הצבאי כבר 25 שנה ויודעים לתכנן אימונים היטב, יש עוצמות באוגדה סדירה כמו 162."

סא"ל אלי מאירי

"היינו בקו אחד עם הסדירים"

מאירי ציין כי "קיבלנו ימי מילואים לכול דבר שרצינו, עדיפות בקבלה של קצינים ומפקדים ועוד. אך המחיר הוא אימונים מאוד אינטנסיביים כול חצי שנה, דבר שיצר ברירה טבעית בתוך הגדוד, כי מי שלא מצליח לעמוד בזה, לאט לאט נושר. נוצר מבנה גדוד מאוד חזק כי מי ששורד הם כאלה שרוצים, חזקים ויכולים לעמוד באינטנסיביות כזאת. אני יודע שאם אני משוּבץ עם יחידה סדירה אז עלי לאמן את החיילים שלי בסטנדרט מסוים. אני לא יכול למצוא את עצמי בשדה הקרב והחבר'ה שלי נמצאים באיזה פער. הציפייה מהגדוד שלי היא כמו מגדוד סדיר, להיות באותה רמה. בתוכניות האופרטיביות הייתי חייב להיות בקו אחד עם הסדירים וכך היו הדרישות, הקצב ותוכניות העבודה. היינו באוגדה הזו שלוש או ארבע שנים ובשנה האחרונה עברנו לאוגדה החדשה 99".

החיבור עם האוגדה שאך זה "יצאה מהנילוונים" הביא עימו אתגרים חדשים. "הפרק

באוגדה 99 מאוד מעניין בגלל המבנה שלה. היא מורכבת משתי חטיבות קומנדו, יחידת רפאים רב-ממדית וחטיבה 179 שמהווה בסיס קרקעי משוריין חזק של אש ותצפית. הסוגיה הכי מרכזית באוגדה כזו היא סוגיית הקצב חי"ר – טנקים. כלומר, איך הקצב הזה מתחבר בשדה הקרב, ועל זה אנחנו מתאמנים כצוותי קרב חטיבתיים. התרגיל האוגדתי שצפוי השנה ישלים את תהליך ההקמה. הגדוד שלנו זכה לפני שלוש שנים באות הצטיינות של הנשיא. היינו גדוד המילואים הראשון שעשה את בוחן הרף למילואים בחודש יולי האחרון. יש לנו קשר חזק מאוד עם עמותת החטיבה, עם ותיקה ועם בני המשפחות השכולות. יש לנו עדיין את הזכות לחיות לצד אותם גיבורים ממלחמת יום הכיפורים. אנחנו עושים איתם סיורים, שומעים מור"קים ומקבלים מהם השראה."

כאישי חינוך ותיק, איך אתה מיישם את הערכים מעולם החינוך לפיקוד על הגדוד?

"הזווית המקצועית של האדם במקצוע שלו היא הדרך שבה הוא מסתכל על החיים. משפטן למשל, מסתכל עליה דרך החוקים, כלכלן דרך הכסף ואיש חינוך מסתכל דרך בני האדם. אני חושב שזה הדבר שאני מביא איתי הכי חזק לעולם המילואים. להסתכל דרך האנשים. לדעת ולהבין שהאנשים – זה הדבר הכי חשוב. כאיש חינוך אני מבין שהלמידה לא נגמרת אף פעם ויש תמיד עוד מה ללמוד. גם היום בתפקיד מג"ד אני מחנך, גם אם אלה אנשים בני 30 ו-40 בעלי משפחות. חלק מתפקידי כמג"ד הוא לחנך, לשנות אנשים ולהשפיע עליהם לטובה."

תן דוגמה איך זה בא לידי ביטוי אצל חייל או מפקד באירוע מיוחד?

"בתקופתי כמ"פ ותיק, היינו באיזו סיטואציה מבצעית בשטחי כינוס. אני זוכר שהיה שם לחץ וכמעט התלקחות בין החיילים שלי לבין חבר'ה שהיו אמורים לחבור אלינו. היה שם בחור שממש איבד את זה. הסתכלתי לו בעיניים, שמתי לו יד על הכתף ואמרתי לו בטון שקט לבוא רגע הצידה והרגעתי אותו. היה לנו דבר דומה באימון האחרון, שהיה מאוד קשה אחרי בוחן הרף. סיימנו אותו ביום חמישי לפנות בוקר אחרי 'לילה לבן' והתחיל ויכוח מי עולה ראשון על המוביל ולמה. הגענו למצב שהחבר'ה של הדחפור די-9 כמעט נקטו באלימות. הקצינים שלי שהיו אחראים שם על המצב ניסו לפייס אך ללא הצלחה. הם התקשרו אליי ואמרו שנהגי המובילים לא מוכנים להעמיס יותר אף כלי ושהנגד שלהם מחזיר אותם לבסיס ההובלה. הלחץ היה גדול כי היינו אמורים להשתחרר באותו יום. הייתי צריך לגשת לאירוע ולפרק אותו מהזווית האנושית ולא לתת פקודה. האנשים צריכים להירגע ולהוציא אוויר מהבלון של עצמם. במהלך חצי שעה שוחחתי בנפרד עם כול אחד מנהגי המובילים, הגעתי איתם לסיודר והעניין נפתר. החבר'ה שלי, שחלקם מוכשרים מאוד בתחומי עבודתם, לא נתקלים כמוני בסיטואציות אנושיות קשות

סא"ל אלי מאירי עם קצינים מגדוד

לא מחוסנים יבואו להתאמן כבר מההתחלה, מהרגע שהיה חיסון. לא יכולנו לקחת סיכון כי מדובר בכמה אנשים ביחד בתוך טנק".

איך אתה רואה את שירות המילואים כיום?
"התרומה למדינה, האידיאולוגיה והמעורבות חייבים להיות חלק מכול אחד שמגיע ואי אפשר לעשות שירות מילואים מסיבות אנוכיות. בדרגות הפיקוד הגבוהות נדרש הרבה יותר, לכן יש משקל חשוב לציונות ולאידאליים. עם זאת צריך לזכור שזה גם פסק הזמן, החברים, וההנאה. אין חייל מילואים שעושה את זה כי הוא חייב, ומי שלא רוצה לא יעשה. התנאי לשרוד את המילואים זה החיבור החברתי – הבסיס לכול. אנחנו משקיעים גם בזה. בתקופת הקורונה השקענו הרבה במתן עזרה לכאלה שפוטרו, יצאו לחל"ת או היו זקוקים לעזרה כלכלית. הקמנו קרן גדודית קטנה ותרמנו לכאלה שהיו זקוקים לסיוע".

בקרוב אתה מסיים את התפקיד. מה הלאה?
"כנראה תפקיד בחטיבה, עוד לא סגרנו בדיק מה, אולי סמח"ט או מנהל לחימה בשולחן החטיבתי. אני חושב שתפקיד המג"ד הוא ללא עוררין תפקיד השיא במילואים. מילואים עבורי זה האי האחרון של השפיות בחברה הישראלית. זה המקום היחיד שבו תראה יחד יהודים, ערבים, דרוזים, חרדים, דתיים, חילונים, חברה מהמרכז והפריפריה, קיבוצניקים ועולים חדשים. אתה רואה את כולם ביחד, פועלים תחת הכללים באותה מעטפת למען מטרה משותפת. כול פעם שאני פוגש את המילואימניקים אני מרגיש שזה ממש פלא. הלוואי והחברה הישראלית הייתה מצליחה לקיים את מה שמקיימות יחידות המילואים".

חושב שאנחנו מוכנים בצורה טובה מאוד. כמובן שתמיד יש מה לשפר בתחומים שונים במחלקות בגדוד. זה כמו מטוטלת – אם מתאמנים ברמת הגדוד אז הולכים אחורה ברמת הפרט והצוות, שעליהם נשים דגש באימון הבא. בסוף כול מילואימניק מתחיל לאבד מרמת כשירות אחרי אימונים, לכן כול פעם שאנחנו מתאמנים, זה כמו חיסון בוטטר".

שדה הקרב של המאה ה-21 השתנה. עד כמה מרכבה סימן 3 רלוונטי למערכה בעת המודרנית?

"לדעתי מאוד רלוונטי. זה טנק מאוד אמין עם כושר עבירות מאוד גבוה. מערכות בקרת האש (בק"ש), השליטה והבקרה (שו"ב), התותחנות והמיגון לא שונים בהרבה ממרכבה 4. בהיבט של העבירות גם אין הבדל גדול בין שני דגמי הטנקים כי נוסעים על אותם צירים. ההבדל המרכזי הוא במעיל הרוח. ההפעלה של הטנקים והמיומנות שיש לנו לא פעם מכפרת על היכולות של הכלי. היתרון הטכנולוגי אמנם חשוב, אבל הטנקאות הידע והניסיון הם אלה שמכריעים".

אנחנו כבר קרוב לשנתיים בעידן הקורונה. איך המגיפה השפיעה עליכם?

"למען האמת היא לא השפיעה עלינו. המשכנו להתאמן כרגיל. איכשהו בתזמונים שלנו האימונים יצאו בתקופות יותר טובות, אחרי שהגלים ירדו. היו לנו בידודים, למשל לאחר אימון שת"פ מסוים, חצי פלוגה נשלחה לבידוד כי היה שם חייל מאומת. נאלצנו להזמין שמונה צוותים כדי ששישה יתאמנו כי חייל כזה או אחר יכול להיכנס לבידוד ולמדנו להתנהל עם זה. נקטנו במרווחי בטיחות ומרווחי גיוס. הפכנו את המצב לחלק מהשגרה שלנו. לא הסכמנו שחיילים

ברמה היומיומית. עשיתי בסך הכל את הדברים שאני רגיל לעשות. ברגע שרואים את האדם זה המפתח לעבודה ולהצלחה".

מה אתה לוקח מהמילואים לתחום החינוך?
"מהעולם הצבאי אני לוקח לחינוך את הארגון. העולם הצבאי מאוד מאורגן אבל גמיש, שזה פלא. צה"ל הרי הוא הארגון הכי גדול במדינת ישראל ומשתנה בלי הפסק. ככה הייתי רוצה לבנות את הארגונים שתחתיי".

מה היה האתגר הכי גדול שלך כמפקד או כמג"ד?

"הסיטואציה שלי כמ"פ במלחמת לבנון השנייה הייתה האתגר הכי גדול שנתקלתי בו. לא פגשתי לפני כן את החיילים ולא הכרתי אותם. במקביל החיילים לא התאמנו בטנקים שש שנים והיה פחד. אף אחד גם לא דיבר איתנו על שום תוכניות מבצעיות כי לא היו כאלה. בשורה התחתונה לא הייתה הכנה כמו שצריך. הייתי צריך להכיר את החיילים ולאמן אותם בתוך זמן קצר, לטעת בהם ביטחון שהם יכולים. במלחמה כאשר אמרו לנו שאנחנו נכנסים בעוד 24 שעות, לאף אחד לא היה אכפת שאני לא מכיר את החיילים שלי והם לא ראו טנקים במשך שש שנים. זו ההנחיה ואין מה לעשות. במסגרת התוכנית היינו אמורים להגיע לרכס עלי טאהר (אזור הבפור) בתוך כשמונה שעות. אחרי כמה שעות קיבלתי שינוי משימה ואחריו עוד כמה. במצב כזה אין ממש טעם לתכנן, כי כול יום קיבלתי שינוי משימה למחר. באותו זמן לפחות אימנו את החיילים בלי הפסקה".

אם מחר מלחמה, האם הגדוד שלך כיום מוכן אליה?

"לחלוטין כן. אנחנו מתאמנים באינטנסיביות כול חצי שנה. אחרי הסדרה האחרונה ביולי אני

חי טק פתרונות בע"מ תעשיית מכלולים מורכבים

חי-טק פתרונות בע"מ מספקת שירותים לחברות תעופה, ביטחון, רפואה, אלקטרוניקה, אלקטרו אופטיקה, ותקשורת כמו גם לחברות סטרט-אפ ויזמים פרטיים.

השירותים שלנו

- < שירות מקיף החל משלב הרעיון ותכנון המוצר, ועד לייצור מלא.
- < תהליכי הבקרה וההרכבה בפיקוח הנדסי.
- < שיתוף פעולה מלא עם הלקוח.
- < טובי המומחים בעיבוד מתכות.
- < מגוון של טכנולוגיות.
- < תהליך בקרה להוזלת עלויות, מניעת טעויות וקיצור זמנים
- < **מענה לייצור בכספי סיוע בארה"ב**

חברת חי-טק פתרונות בע"מ היא חברה פרטית הממוקמת בלב הגליל המערבי בפארק התעשייה תפן.

התמחות החברה בפיתוח תכנון וייצור עיבוד שבבי מדויק ובהרכבת מערכות ומכלולים עבור מגוון תעשיות עתירות דרישות איכות. החברה מספקת שירות כולל החל משלב הרעיון ותכנון המוצר ועד לייצור מלא.

כל תהליכי הבקרה וההרכבה נעשים במפעל בפיקוח הנדסי ובשיתוף פעולה מלא עם הלקוח.

במפעל מועסקים טובי המומחים בתחומם אשר יחד מביאים לייצור מוצרים מעולים בזמנים קצרים.

החברה מוסמכת לתקן תעופתי/חלל AS9100, מוסמכת תעשייה אוירית, מפעלי אלביט למינהם, רפא"ל, מפעלי נשק, משרד הבטחון על כל אגפיו, יחידות מודיעין, יחידות שיטור, תחום רפואי ועוד.

פגז "חצב" מתפוצץ אחרי חדירת קיר בטון | צילום תעש

השריון בלחימה בבט"ש ובמב"ם

במבצע "שומר החומות" שהתקיים במאי 2021 השתתפו גם טנקים, שירו מאות כדורי תותח, והיו עוד משימות ביטחון שוטף שבהן ירו טנקים במהלך שנת 2021. הכוננות והדריכות הם חלק בלתי נפרד של חיי השריון לצד אימונים של הסדיר והמילואים

אל"ם (במיל') שאול נגר

*מב"ם - מערכה בין מלחמות

כדורי תותח 120 מ"מ בטנקי מרכבה. משמאל לימין: חוצצן, חלולן, חצב וכלנית

בעלי שריון קל. תפקידו של **מוקד ידע קטלניות** הוא לשמש כתובת מקצועית בכול הנושא של ירי טנקים באימונים של השריון הסדיר והמילואים, להנחות את השימוש הנכון בסוגי התחמושת השונים כלפי מטרות מיוחדות, לתחקר ולנתח את כול נתוני ירי הטנקים באימונים, בפעילות ביטחון שוטף ובמצעים ולעדכן באופן שוטף את כלל יחידות חש"ן ואת המפקדים בנושא התותחנות של ירי טנקים.

המבצע הבולט של שנת 2021 בשריון הוא ההשתתפות במבצע "שומר החומות" (10-21 במאי 2021). במבצע זה השתתפו טנקים של חטיבות 188 ו-460 המצוידים במערכת "מעיל רוח", שירו את כול סוגי הכדורים הנ"ל לטווחים שונים. עוד נורו במבצע "שומר החומות" מאות פגזי מרגמה מתנייעת 120 מ"מ "קשת" הנמצאת ביחידות השריון. במבצע זה בלט שיתוף הפעולה שבין יחידות השריון ליחידות אחרות לצורך סגירה מהירה של מעגלי אש.

להלן פירוט 346 כדורי תותח מרכבה שנורו ב"שומר החומות": **חוצצן**: 4, **חלולן**: 147, **כלנית**: 38, **חצב**: 157. עוד נורו מרגמת "קשת" 120

התצפית המשובחות שלהם המאפשרות זאת. לתותחי 120 המ"מ של הטנקים בצה"ל יש כיום ארבעה סוגי כדורים:

■ **כדור חודר שריון המוכר בשם "ח-שחץ "חוצצן"**: מכיל קלע המיועד בעיקר לחדירה והשמדה של מטרות בעלות מיגון שריון ניכר כמו טנקים ורק"ם כבד אחר.

■ **כדור מטען חלול הנקרא "חלולן"**: מכיל קלע לחדירת מטרות בעלות מיגון שריון בינוני, להריסת מבנים ורכב לא ממוגן.

■ **כדור רב-תכליתי הנקרא "כלנית"**: מכיל קלע רב-תכליתי עם שישה מטעני נפץ, וכמה אופני פעולה: **רסיק אוויר** למטרות חי"ר חשופות וסטטיות עד כ-2000 מטרים, וכן לפגיעה והריסת אמצעי תצפית; **הפלטה** שמשמעה פיזור ששת המטענים בטור באוויר, זה יעיל נגד חי"ר חשוף בכל טווח עד כ-5000 מטרים; **הקשה** שבה הקלע פועל כנפיץ, יעיל נגד מבנים בטווח עד 5000 מטרים (היעילות במצב הקשה קטנה יותר ביחס למצב הקשה של פגז חצב).

■ **כדור רב-תכליתי הנקרא "חצב"**: בעל קטלניות גבוהה ביירי למבנים (כולל אפשרות חדירת קירות ופיצוץ בחלל המבנה) וכן נגד רכב וכלים

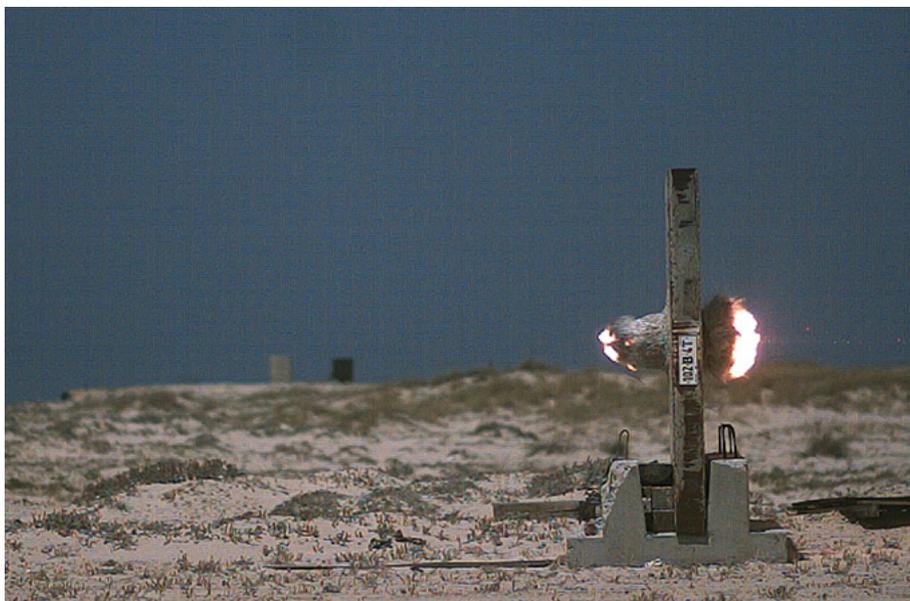
אחרונה נפגשו עם **סא"ל ברק אסרף**, ראש מדור תותחנות ולחימה במפקדת קצין השריון הראשי, כדי ללמוד על פעילות השריון בביטחון השוטף במהלך

שנת 2021. סא"ל ברק מהווה מוקד ידע בתחום **קטלניות**, והוא אחד ממוקדי הידע הידועים והמוכרים בזרוע היבשה, המלווה כול פעילות אימונים ופעילות מבצעית הכרוכות ביירי טנקים. הלחימה ביבשה נעשית מורכבת ומתוחכמת גם עקב השתכללות האויבים בזירות השונות שלאורך הגבולות, בתוך כך רמת ההסוואה ותחכום העמדות שלו גבוהה מבעבר. המורכבות נובעת גם מהטכנולוגיה המתקדמת שאינה פוסחת על טנקי המרכבה שלנו ואינה נחה לרגע. רק לתזכורת, לפני כשנה השתנה המבנה של פלוגת טנקים וכיום מחלקה מונה רק שני טנקים בפיקוד קצין. המשמעות היא שביותר ממחצית הטנקים בצה"ל מפקד הטנק הוא קצין וזה מוסיף ליכולת המבצעית של השריון. עוד יצוין כי תנאי הזירה מכתיבים לעיתים מזומנות צורך בלחימה של הטנקים במדפים סגורים, והתבססות על מערכות

פגז חצב במעופו | צילום תעש

פגז "חצב" חודר קיר בטון בניסוי | צילום תעש

פגז "כלנית" | צילום תעש

מ"מ שביחידות השריון 1061 פצצות מרגמה, מהן 384 נפיץ, 148 תאורה ו-1061 עשן. במהלך שנת 2021 ירו טנקים על מגוון מטרות, כולל במבצע "שומר החומות". על מה ירו – התמונה לפניכם: 48 מבנים, 4 מטרות שטח, 57 מטרות חמאס עשויות פח, 1 עמדת פח של הג'האד הפלסטיני, 16 מגדלי שמירה, 19 מצלמות המוצבות על תרנים, 100 מטרות מסווגות, 25 חוליות ופעילים אחרים, בסך הכול 237 מטרות ו-25 מחבלים.

לקחים ממבצע "שומר החומות"

■ בתחום התותחנות:

- במבצע התגלתה רמת תותחנות טובה מאוד בכול הצוותים שתוחקרו ובהם קצינים, מפקדי צוותים, מט"קים ותותחנים.
- התגלתה בקיאות גבוהה בזיהוי המטרות, לרבות זיהוי נקודת המכוון הנכונה.
- תהליך סגירת מעגל אש נמצא תקין והייתה בקיאות טובה במטרות.
- התצפיות החיצוניות (שאינן הטנקים עצמם) מתקשות בתצפית אש ובהנחיה לתיקוני אש. נדרשת העמקה מקצועית לכוחות האיסוף ככול הנוגע לסגירת מעגל אש של גורם איסופי אנכי (בלוץ תצפית, מצלמה) מול גורם תוקף אופקי – טנק – כיוון שהמטרה נראית שונה לכול גורם (כי הרי "דברים שרואים משם – לא רואים מכאן", כדברי השיר הידוע של יענקל'ה רוטבליט).

במדף מפקד סגור במסלול ובאימונים, ולהמשיך באימוני סגירת מעגל אש בין טנקים לתצפיות ולח"ר וכן בין טנקים וחיל האוויר.

- **ביצוע סיורים רכובים עם טנקים:** ב"שומר החומות" נערכו סיורים רבים עם טנקים ויש להמשיך לתרגל זאת בשילוב אמצעים שונים.
- **פיצוץ קנה:** אירע מקרה אחד של התנפחות קנה, כנראה עקב כניסת חול. סא"ל ברק אסרף במכתב סיכום של מבצע "שומר החומות" פירט מהם הדגשים למניעת הישנות מקרה כזה. פרט ל"שומר החומות" היה ירי מבצעי מוצלח מאוד של טנקים בגזרה נוספת, שהצריך הכנה מיוחדת ותחכום בביצוע, שמנע את הצורך בהפעלת אמצעים דראסטיים יותר והסלמה של פעילות הבט"ש. יש סיבה להזכיר בגאווה את פעילות השריון באמצעות ירי טנקים מיוחד, להפסקת הפעילות הסורית בשנים 1964-1965 בניסיון להטות זרימת את מי הירדן לכינרת. לטנקים הפרוסים ככול הגזרות זמינות מידית לפעילות ככול מזג אוויר. עוד יצוין כי לירי טנקים נזק אגבי קטן ביחס לאמצעים אחרים. ■

■ **בירי למבנים יש לחשב את גודל המבנה לפי הגודל הזוויתי בתצפית כדי להחליט לאן בדיק לכון.**

■ **מדידת עוצמת רוח וכיוונה היא חובה כחלק מסדר הפעולות בתהליך הירי.**

■ **הגדרת ההישג הנדרש:** מפעיל הכוח ברמת מג"ד ומ"פ צריכים להגדיר את ההישג הנדרש ולפי זה יחליט מפקד הטנק על בחירת התחמושת המתאימה.

■ **תחמושת:** הרכב בטן התחמושת כפי שנקבע למבצע עם מיעוט של כדורי נ"ט "חוצצן" נמצא מתאים ונכון.

■ **סגירת מעגלי אש:** המידע בזמן אמת על מטרות חיוני ביותר ואכן יש שיתוף פעולה טוב בין היחידות והגופים השונים ובין יחידות הטנקים, אך נדרש להעמיק אותו ולתרגל יותר בשגרה ובחירום.

■ **אמל"ח:** גם טנקי מרכבה 3, בעלי מערכת בקרת אש מעט נחותה מאשר במרכבה סימון 4, הגיעו להישגים טובים.

■ **אימונים:** נדרש להגדיל את ההתנסות בלחימה

אורדן שועטת קדימה

גרור ורסטילי לרק"מ לנשיאת ציוד לחימה ומערכות טכנולוגיות

אורדן תעשיית מתכת ויציקות בע"מ, החברה הגדולה והוותיקה בתחום יציקות הפלדה בישראל, הינה יצרן מוביל ברמה עולמית בתחום יציקות פלדה לרק"מ ובכלל. מערכות החברה מוטמעות מזה שנים בכלי רק"מ כדוגמת טנק המרכבה, הנמ"ר והאיתן. בימים אלו אורדן נושאת את עיניה לכיוון פיתוחים חדשים, שיאפשרו להוביל מערכות מגוונות ומתקדמות על גבי אחד המוצרים המוכרים והמזוהים עימה – הגו"ר (גרור ורסטילי לרק"מ).

הגו"ר היא פלטפורמה לנשיאת מטען לוגיסטי על ידי כל סוג של רק"מ כבד. מערכת זו מאפשרת להאריך באופן משמעותי את משך הפעילות של היחידות המתמרנות, תוך הפחתה משמעותית בצורך לסיוע לוגיסטי מהעורף ותוך מניעת סיכון לחיי אדם כתוצאה מהכנסת דרגים גביעים לשטחים מאוימים ומהסגת הכלים לאחור לצורך הצטיידות מחדש.

הגו"ר כולל משטח נשיאה, מערכת ריסון ושיכון, וגלגלים "שיכורים" (בעלי יכולת סיבוב של 360 מעלות) התומכים ביכולת התמרון והעבירות של הגו"ר. החיבור לכלי בתצורה הצה"לית הוא באמצעות שתי נקודות ריתום, דבר שמאפשר נסיעה ותמרון ללא כל הגבלת תנועה בכל תוואי שטח, קשוח ככל שיהיה, ובכל מזג אוויר, וזאת ללא כל פגיעה ביכולת הפריקה המהירה של הכוחות מהכלי.

גודל משטח העמסה של הגו"ר עומד על 2X4 מטרים, עם יכולת נשיאת מטען של עד 8 טון באמצעות מודולים שונים. כך למשל, מודול דלק לנשיאת 6,000-7,000 ליטר סולר ומערכת תדלוק (משאבה) אוטונומית, מודול תחמושת לנשיאת כ-200 פגזי 120 מ"מ, מודול תחזוקה לנשיאת יחידת כוח, מודול הנדסה או כל ציוד אחר. יתרון נוסף של הגו"ר הוא שיפור בבטיחות נשיאת חומרי נפץ אשר מובל על גבי הגו"ר ולא על גבי

זרוע רובוטית ניידת להעמסת פגזים מהגו"ר ישירות לתותח ועוד.

הפיתוח הראשון של הגרור הוצג כבר בשנות ה-80, אז הוא יועד לנשיאת תחמושת עבור התותחים המתנייעים. קפיצת המדרגה בפיתוח הכלי הגיעה לאחר מלחמת לבנון השנייה, בעקבות ההבנה כי הכוח המתמרן נדרש להחזיק ביכולות לשאת ציוד שיאפשר לו להתקדם ולהמשיך בלחימה, מבלי להסתמך על סיוע לוגיסטי או על כוחות אחרים.

אורדן מפתחת ומייצרת מגוון רחב של מערכות ומכלולים נוספים לשוק הביטחוני ולשוק הפרטי בארץ ובעולם, בעזרת צוות הנדסי מולטי-דיסציפלינרי ובשילוב עם ציוד מתקדם וצוות אבטחת איכות. איכות יציקות הפלדה לצרכי רק"מ תוצרת אורדן הינה בצמרת העולמית, וחלק ממערכות הלחימה של החברה מצויות בשימוש תדיר על ידי צבאות בעולם ובהם צבאות ארה"ב, פינלנד וקנדה. לחברה שני אתרים, האחד בנתניה וכולל את בית היציקה, מחלקת עיבוד שבבי, ומחלקת פיתוח, והשני במצפה רמון ועוסק במסגרות כבדה.

אחת המערכות הוותיקות והמוכרות של החברה היא "הנוכרי" – מערכת גלגלים המורכבים בחזית הרק"מ ומשמשים לפיצוץ מוקשים ומטענים כדי למנוע פגיעה ברק"מ עצמו ועל מנת לפרוץ נתיב תנועה בשדות המוקשים. פיתוח נוסף המזוהה עם החברה עוד משנות ה-90 הוא כף הדחפור, הידועה כ"כף אורדן", שמתחברת לחזית הרק"מ (הנדסי או אחר) ומשמשת ככף בולדוזר לבנייה או הריסה של מחפורות ומכשולים הנדסיים שונים. מערכת זו מאפשרת נסיעה תוך שהיא מורמת באוויר, בלי לפגוע בעבירות הרק"מ.

הכלי עצמו, דבר שיוצר הפרדה בין חומר הנפץ לבין הלוחמים בכלי.

החיבור והפריקה של המודולים על גבי הגו"ר מתבצעים תוך דקות ספורות באמצעות 4 טוויסטלוקים, בדומה לחיבור מכלה למשאית. באופן זה ניתן למשל להסב בתוך דקות ספורות את הגרור מנשיאת דלק לנשיאת תחמושת, מים, חלקי חילוף, או כל צורך אחר העולה בשטח. את הגרור עצמו ניתן לנתק מהרק"מ באופן מנהלתי ומבוקר, באמצעות ניתוק מהיר ואף בניתוק חירום, שמבוצע מתוך הרק"מ עצמו בתוך שניות בודדות ללא יציאת הלוחמים מהרק"מ. בימים אלו נבחנים כיוונים חדשים נוספים לשימוש בגרור הוורסטילי, בשיתוף עם חברות ביטחוניות מובילות, לצורך נשיאת מערכות לוחמה אלקטרונית, רובוטיקה, מזל"טים, נקודות עגינה לרחפנים משוטטים, מערכות שיגור שונות, ומערכות הגנה אוויריות וקרקעיות ניידות. במקביל נבחנות אפשרויות לפיתוח יכולת הפריקה של המטען הנישא על גבי הגרור, כדוגמת

לוחמות היחידה האדומה

הן עוברות טירונות כמו לוחמות, נמצאות שעות בשטח, יודעות הכול על ארגוני הטרור והמטרה שלהן היא לנצח את חיילי צה"ל - הכירו את יחידת דימוי האויב של צה"ל, היחידה האדומה בזרוע היבשה

רס"ל (במיל') ליאור לינדר | צילומים באדיבות דובר צה"ל

לוחמות היחידה האדומה בפעילות

מאתגרות את החיילים פיזית, מנטלית וטקטית, והופכות אותם למוכנים טוב יותר למלחמה. יש אמירה 'נתאמן כמו שנילחם, וככה ננצח' – זה המוטו של היחידה."

הפלוגה בנויה כך שכול חיילת מתמקצעת בנושא ספציפי ומתמחה באויב מסוים. בסוף כול תרגילי הכוחות המתאמנים מגיעים לתחנות למידה, שם הלוחמים פוגשים את חיילות היחידה האדומה, מקבלים משוב ומעמיקים בנושאים שונים הקשורים לתודעת אויב. "המקצוע של הבנות הוא לדמות את האויב, הן מכירות את

מתקדמים: "בעידן שבו האימונים נעשים יותר שלדיים וסימולטיביים, אין תחליף לאימון טקטי שיש מולו כוח אמיתי ולא דמויות קרטון, דמויות שיודעות לחשוב בכובע של האויב. כול האתגר הוא אחר לגמרי."

ש', חיילת ביחידה האדומה מוסיפה: "מטרת היחידה היא לשנות לגמרי את תפיסת האימונים בצה"ל. עד עכשיו לקחו מהכוח המתאמן שניים או שלושה חיילים, נתנו להם קלצ'ניקובים ואמרו להם תצקו "אש, אש, אש" וזה לא באמת מאתגר. אנחנו מתמקצעות באויב בכל הגזרות,

ל היחידה אפשר להגיע בשתי דרכים: באופן ישיר באמצעות סימון "מדריכת אימונים קרביים" במנילה, או לאחר נפילה משיבוץ לוחמת. את הטירונות עוברות החיילות יחד עם מפעילות האמר קרבי בצאלים, ולאחר הטירונות הן מתמקצעות בקורס ייעודי במשך ארבעה חודשים. צ', מ"פ ביחידה האדומה, מספר על הצורך שהוליד את היחידה דווקא בעידן שבו צה"ל משקיע בעיקר באימונים סימולטיביים באמצעות מתקני הדמיה

לוחמות היחידה האדומה בפעילות

זה כיף לאתגר את עצמנו" מספרת ש'. "כחלק מההכנות לקראת התרגיל נפגשים מפקדי היחידה האדומה יחד עם מפקדי הכוח המתאמן וקובעים הישגים נדרשים: למשל באימון שלנו עם חטיבה 4 (חטיבת שריון במילואים) שמנו דגש על טילים נגד טנקים. אנחנו מתאימים את עצמנו לכוח המתאמן. בסוף התרגיל אנחנו לוקחים חלק בתחקירים, לפעמים החיילות עצמן מעבירות את התחקירים ולפעמים המידע עובר דרכי לציר הפיקודי של הכוח המתאמן," מספרת ש'.

לחיילות היחידה יש גם תפקיד אופרטיבי: במקרה חירום החיילות מבצעות את משימות ההגנה של הבסיס. כידוע בבסיס צאלים קיים חיכוך רב עם אוכלוסייה אזרחית "לפעמים יש חיכוכים עם אוכלוסיות אבל אנחנו מוכשרות לזה בסופו של דבר, על אף שאנחנו תומכות ולא לוחמות," כפי שמספרת ש'.

ולמה צבע היחידה הוא דווקא אדום? פשוט מאד: בשפה המשותפת הצה"לית כוחות צה"ל מסומנים בכחול וכוחות האויב באדום. ■

הקומנדו הכי קרבי של צה"ל: הן עוברות טירונות 03 (הטירונות הבסיסית של לוחמים בצה"ל), מכירות מגוון רחב של כלי נשק, מדמות חוליות אויב בקור, בחום, בשטח פתוח או בשטח בנוי, מסתוות בין השיחים או מציצות מגגות בניינים. "אנחנו מתרגלות לפי כול נוהלי הבטיחות, ויש אמצעים מסוגים שונים שאמורים לדמות אש חיה בלי שימוש באש חיה. אין מצב שיש כדור חי בתרגיל. אנחנו משתמשות במערכות שמולבשות על הנשק האמיתי או בכלי נשק-דמה שנראים כמו הדבר האמיתי. כדי לדמות אש חיה ברמה הגבוהה ביותר משתמשים גם בהרבה פירוטכניקה, אך לא נסכן חיים של אף חייל עבור תרגיל.

יש תרגילים קשים מאוד שנמשכים שעות על גבי שעות בשטח. יש גם חוויות מצחיקות כמו לשבת עם החברות בשטח כשהתרגיל עוד לא התחיל, מכירים מלא חבר'ה וזה מחבר בטירוף. כיף לדעת שאנחנו הבנות לפעמים מנצחות יחידות קרבות של לוחמים וגם יחידות קומנדו. השאיפה בסוף היא שהם ינצחו, אבל

התודעה של האויב ברמה הכי גבוהה שיש. בסוף התרגיל הן נפגשות עם הכוח המתאמן ואומרות לו איך האויב רואה אותו, ואיך להשתפר," מספרת ש' המ"פ.

המחזור הראשון של היחידה גויס אמנם רק באפריל 2020, אך תוך שנה בלבד הצליחו חיילות ומפקדי היחידה מעבר למצופה. תחילה השאילו מ"כים (מפקדי כיתות) וקצינים מיחידות אחרות כדי שיפקדו על המדריכות, אך השאיפה היא שבעתיד תוכל היחידה לקיים את עצמה ושמפקדו של היחידה יצמחו מתוך היחידה עצמה. במהלך שני המחזורים הראשונים נשלחו חלק מחיילות היחידה לקורס מ"כים של חי"ר הגבולות (כוחות מעורבים של לוחמים ולוחמות), אך לאחרונה הוחלט כי המדריכות שמיועדות לפיקוד יוכשרו בקורס מ"כים של מגל. המטרה הנה שהמפקדות ילמדו במהלך הקורס את המאפיינים הניהוליים והאנושיים של הפיקוד, ושאר נושאי ההתמקצעות יעשו ביחידה.

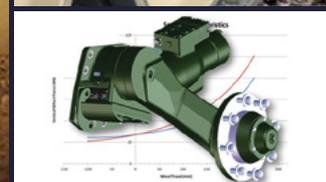
החיילות ביחידה האדומה מוגדרות תומכות לחימה, אך הן לעתים מנצחות גם את יחידות

Renk, is a world market leader in design and manufacturing of Transmissions, Final drives, and Suspension (Horstman Inc.) for medium to heavy military 'tracked' vehicles. For the future also hybrid systems.

Our strengths:

- Over 70 years' know-how and experience.
- Proven design for the most demanding technical standards, and extreme performance.
- In service with more than 30 armies world wide.
- Used in more than 40 types of military tracked vehicles.

innovative power transmission

www.renk-ag.com

תא"ל דן נוימן (צילום מוויקיפדיה)

היערכות לצפון

כיצד נערכים ללחימה אפשרית בגזרת לבנון? כיצד לוודא שעל בסיס ההכשרות הקצרות, התעסוקה המבצעית במתארים השונים, החידושים הטכנולוגיים שהדרישות לביצועים מעולים אכן יניבו את המצופה? על כך נפגשנו עם תא"ל דן נוימן, מפקד אוגדה 36, לשמוע את דעתו

סרן שגיא פוקר, חניך במלט"ק

תא"ל דן נוימן בתרגיל אוגדתי

ולא ידלגו על יסודות. אנו מודעים לטכנולוגיה ולאתגרים שהתווספו לדרגים השונים. הגישור על כך הוא החפ"ק החדש של המ"פ, המכיל בין היתר מש"ק תקיפה ועוד. יש גם מאמץ לאתר מבעוד מועד את כוח האדם האיכותי ביותר, כאלה שבהכשרה ואימון נכונים מביאים איכויות שיגשרו על הפערים.

כיצד להערכתך אפשר לגשר על הפער לפיו מרבית מפקדי הגדודים והפלוגות ביבשה הם ללא ניסיון מבצעי עשיר?

א. באמצעות אימונים מדמים ככול שניתן, הגם שבכך לעולם ישנו פער מהותי במתח המנטלי ועוד.

ב. מיקוד בתחום החוסן האישי והיחידתי בהכשרה ובאימונים.

ג. חשיפה מודרנית ועדכנית למורשות קרב וסיפורי קרב אישיים ולא רק טקטיים-אופרטיביים, כדי להעביר את החוויה ללוחם ולמפקד.

ד. אנו ממשיכים לבחור את המתאימים ביותר לתפקיד, בבוא הפקודה, עם השינויים ועם עקת הקרב – זו אבן הראשה.

כיצד אתה רואה את חיל השריון בקרב היבשתי לאור האתגרים הצפויים בגזרה הצפונית?

חיל השריון מוביל לא רק במשולש הקל (מיגון, תנועה ואש) אלא מוביל בגישה שקנתה אחיזה ביבשה כולה – גם חשיפת האויב (סנסורים על גבי טנקים לסוגי אויב שונים) ומערכות שר"ב (שליטה ובקרה) המאפשרות תפקוד מסגרות מול האויב ולא רק את הטנק עצמו. נדמיין זאת כך – תצוגת הרק"ם בלטרון בעתיד לא תוכל לבוא למיצוי רק דרך כלים שרואים את השטח מבחוץ אלא תחייב כניסה פנימה – למערכות גילוי וזיהוי ומערכות קישור לסביבה היבשתית והרב-זרועית. ■

מהם האתגרים המרכזיים שאתה צופה במלחמה הבאה בלבנון לדרג המ"פ, מג"ד ומח"ט?

התשובה לכך כמובן מכילה את כול מה שנאמר עד כה בנושא, יהיה אתגר בתמרון בשטחים סגורים, הרריים, חשיפת האויב, השמדתו, חוסר וודאות ותמרון לעומק. ברצוני לתאר עוד זווית ראייה לאתגרים. בעבר הייתה מעין הפרדה בולטת, דיכטומייה, בין הדרגים בפעולה צבאית. מה שעשה המח"ט לא בהכרח שירת את פעילות המ"פ. כיום האתגר שונה. הלחימה מורכבת מאוד ודרג אחד תלוי בשני. בנוסף לכך התקשורת אל הקצה ומהקצה גם כן תהווה אתגר שהתגברות עליו תניב תוצאות טובות. ניתן אף לומר שלחימה רב-ממדית היא למעשה בין-מדרגית, זו מהותה כאשר ריבון המרחב הוא המח"ט. בנוסף האתגר בא לידי ביטוי בקושי לתרגל את כול אלה.

האם להערכתך השפה המשותפת, ניסוח המשימה ומהותה השתפרו בעשור האחרון, וכיצד הדבר בא לידי ביטוי?

בעקבות האימונים בעשור האחרון הוחלט לאחרונה על פק"מ"ב (פקודת מבצע) חדשה ולדעתי טמון בה פוטנציאל גבוה לניסוח משימה באופן עצמאי על ידי כול דרג, הנובע מניתוח נכון יותר. היינו, אם "סבלנו" מניסוח שלפעמים היה מסורבל או "העתק-הדבק" מטבלת כוחות ומשימות – המצב החדש אמור להביא לניסוח נכון הרבה יותר.

כיצד להערכתך יש לגשר על הפער שנוצר בין ההכשרות הקצרות והתעסוקה המבצעית במתארים השונים לבין החידושים הטכנולוגיים והדרישות האופרטיביות (שיפור טכנולוגי עצום והכשרות מיושנות יחסית)? תחילה יש לומר שגישור על הפער נעשה בכך שלא יקצרו יותר הכשרות

סיכום אימון ברקי הסערה

אימון "ברקי הסערה" של חטיבה 401 ב-2021 הסתיים לאחר ארבעה וחצי חודשים אינטנסיביים והגיע הזמן לסכם. אימון זה התקיים בשטחי האש של רמת הגולן וכלל בתוכו שבועות אימון רבים ובהם תרפ"לים, תרג"ד, תרח"ט, קורס מ"פים מג"דים, שבוע לש"ב¹. שבועות אימון ייעודיים היו רק חלק ממה שהיה באימון, שהיה רווי בעשייה משמעותית

סגן עומר ארד, מ"מ 7 בגדוד 46

סגן עומר ארד

בורי זה היה האימון הראשון בתפקיד מ"מ בפלוגה מבצעית, והוא היה משמעותי מאוד. הצלחנו בזמן קצר יחסית להגיע ללמידה תוך כדי תנועה, לקחת

חלק בתרגילי מסגרת גדולים ולשבת במשך שעות על נוהלי קרב רבים. כול אלה הובילו את המחלקה לתחושת מקצועיות שהשתפרה משבוע לשבוע, ולתחושת מסוגלות וביטחון ללוחמים וגם לי במקצוע המרגמות.

במהלך האימון ירתה המחלקה 106 פצצות מרגמה 120 מ"מ, מספר שיא למחלקת מרגמות באימונים. האימון כלל בתוכו שעות רבות של נוהל קרב צפוני, בשילוב קרקע ואויב. האימון מתחבר בקו ישיר לתע"ם (תעסוקה מבצעית) הנוכחי, שבו המחלקה תופסת כוונות מרגמות במוצב ומשמשת מחלקת המרגמות של ארבע גזרות שונות, יחד עם עמדה נוספת הרלוונטית לעוד שתי גזרות נוספות. כלומר, ההכרות עם הקרקע והאויב, בשילוב עם המקצוע שהתחדד באימון, יוביל ללא ספק להישגים משמעותיים גם בתע"ם הנוכחי.

1. תרפ"ל: תרגיל פלוגתי; תרג"ד: תרגיל גדודי; תרח"ט: תרגיל חטיבתי; לש"ב: לחימת שטח בנוי; תע"ם: תעסוקה מבצעית

טנק מרכבה 4 בירי

סגן עומר ארד

פינוי נפגעים בתרגיל

רס"ר טל ביבי,
בוחן חשמל בגדוד 532

רס"ם גדעון פיקוד,
גדוד 198

רס"ן איציק בארי,
ראש מדור הדרכה בגדוד 195

סגן חושן לרין,
קצינת הקשר בגדוד 183

סגן דביר מליכאור,
קצין ההדרכה בגדוד 196

מסלול לוחם ומסלול לוחם־פיקוד

בעידן הנוכחי יש שינויים רבים בדרישות מבוגרי ההכשרה של מפקדי הטנקים, שאמורים להיות בעלי יכולת שליטה טובה ומיומנות באמל"ח, ברמה גבוהה יותר ממה שנדרש עד היום. זה כולל התמצאות במרחב, שליטה באויב ומיצוי האמל"ח המתקדם. כול זאת לנוכח העובדה שאין אפשרות להאריך את משך הכשרת המפקדים בצה"ל וכי אנו נמצאים במגבלה של 14 שבועות הכשרה בלבד

רס"ן ענבר שיר, קצינת גוף פיתוח הדרכה בחטיבה 460

שאליו הם משובצים לאחר המיון – לוחם או לוחם־פיקוד.

במסלול הלוחם יתמקצעו החיילים כול אחד בתא שבתנאים באמצעות תרגול של תפעול תקלות, תרגולות הצוות ותרגול עבודת צוות. החיילים יבצעו מסלולי צוות מפורקים ורציפים, על יבש ורטוב ביום ובלילה, וכול זאת תוך תאימות מרבית למצב האמת ותרחיש הייחוס. הלוחמים ירכשו גם כשיריות של חוסן וכשיריות ערכיות לאורך כול ההכשרה, גם בשגרה היומיומית או בפרקים מרוכזים.

במסלול לוחם־פיקוד יתמקצעו החיילים בכלל התאים שבתנאים כדי לרכוש כשיריות מקצועיות לקראת קורס הפיקוד. תחילה ישימו החיילים את הלמידה המקצועית על כלל התאים, גם בהיבט העיוני וגם בהיבט המעשי, ולאחר מכן יתנסו בתרגולות הצוות ובמסלולי הצוות, תוך תרגול בכול אחד מתאי הטנק. לאורך ההכשרה החיילים ממשיכים להיבדק על התאמתם לפיקוד, וחייל שלא ייצא מתאים יעבור אל מסלול הלוחם.

למסלול ישיר לפיקוד. מגמה נוספת שנפתחת במהלך יום המיון הינו למסלול לוחם מיוחד. לאחר ביצוע המיון מתפצלים הלוחמים לשני מסלולים עיקריים, **מסלול לוחם ומסלול לוחם־פיקוד**. במסלול הלוחם ירכשו החיילים בשלב המקצועות את המקצוע הראשי שלהם – תותחן, טען או נהג, באמצעות שיעורים עיוניים עם מדריכות, למידה עצמית מתוך סרטונים, לומדות ומשחקים, ותרגולים פיזיים בטנקים, לדוגמה הכרת התא, להתגבר על תקלות ולנהוג או לירות או לטעון, וכול זאת בהתאם למקצוע שאליו שובצו החיילים.

מסלול נוסף הינו **מסלול לוחם־פיקוד**, בפרק המקצועות יתמקדו חיילים אלה בשני מקצועות עיקריים – תותחן וטען. גם כאן ילמדו החיילים בעזרת שיעורים עיוניים עם מדריכות, למידה עצמית מתוך סרטונים, ותרגולים פיזיים בטנקים. לאחר סיום פרק המקצועות החיילים יעזבו את בסיס ההדרכה החילי (בה"ח) 195 ויעברו לגדודים 532 ו-198 לפי השיוך החטיבתי. בגדודים אלו הלוחמים יחולקו לפי המסלול

טנקים כיום מתוחכמים יותר, האויב מתוחכם יותר וקשה יותר לאתר אותו, סביבת הלחימה קשה יותר ורוויה אמצעי לחימה מסוגים רבים. משך ההכשרה והאימון האפשרי התקצר. נסיבות אלה מעמידים את חיל השריון בפני אתגר גדול להכשרה מיטבית בתנאים לא קלים. לאור כך פותח בחטיבה 460 תהליך הכשרה שונה וחדשני, שמאתר את החיילים המיועדים לפיקוד כבר לאחר שבעה שבועות בצה"ל, ולאחר מכן הם ממשיכים למסלול ישיר לפיקוד, תוך רכישת כלים פיקודיים החל מהחודשים הראשונים בצה"ל.

כאשר חייל מתגייס לשריון הוא עובר טירונות של שבעה שבועות שבסופה הוא מוסמך לכשירות רובאית 04. לאחר מכן נעשה מיון ללוחמים. מטרת המיון היא לקבוע לאיזה תפקיד בטנק החייל מתאים – תותחן, טען או נהג. המיון גם מתמקד ביכולות הפיקוד של החיילים וברצון להיות מפקד, כדי להעבירם לאחר הטירונות

עצרת הגבורה והזיכרון תשפ"ב

שר הביטחון רבי-אלוף (במיל') בני גנץ בהנחת זר ממשלת ישראל

"לא במצבות אבנים נחקוק ונשמור זכר הגיבורים, נחקוק זאת בעשייה ובפעילות של לוחמי השריון בדור הזה, המבוססת על לקחים, מורשת וערכים של הדורות הקודמים. נעשה זאת בפעילות תוססת, אקטיבית, מגוונת ומתחדשת בעמותת חיל השריון, הנותנת כוח לשמוח ולחיות, כמו גם לבכות עד כלות". כך אמר יו"ר עמותת השריון האלוף (במיל') אודי שני בעצרת הגבורה והזיכרון לחללי השריון באוקטובר האחרון ביד לשריון

ליקט וערך אל"ם (במיל') שאול נגר

הרמטכ"ל רב־אלוף אביב כוכבי נושא דברים בעצרת

תקופה מעצבת בחיי המדינה והצבא. מקומות כמו **שומריות, ריחן, בופור, כרכום, רותם** היו בחוד הלחימה ברצועת הביטחון. בכלם היו טנקים, בכלם היו שריונרים. ומה נצרב בנו בתקופה זו? החשיבות שבשירות בשריון, בשירות הקרבי. זה היה מובן מכול מבט של לוחם שהתבונן אחורה מצריח הטנק וראה את האורות של מטולה או זרעית.

החברות והכוננות. צוות הטנק, כול איש צוות, מכול קצוות הארץ, מכול גווי העם, וחשיבות הטיפול הצוותי בטנק. התרגולות והמוכנות המבצעית לפני כול מארב. הפעילות המשותפת עם לוחמי החי"ר וההנדסה. מחלקה או צוות טנק, יחד עם פלוגת החי"ר בטוב וברע.

ממלחמות בכלל ומהלחימה ברצועת הביטחון גם כן, כול אחד יצא אחרת, אחרת כי נלחמת; אחרת כי גילית תעצומות וחוסן אשר לא ידעת שקיימות אצלך, כמו גם חולשות ופחדים; אחרת בגלל חברים ועמיתים אשר לא חזרו. כול חבר שנפל הוא פצע, כול בן משפחה שלא שב הוא עולם של זיכרונות וגעגוע.

משפחות שכולות יקרות, זה היום בו חיל השריון עוצר, מצדיע ומחבק אתכן. מפקדי חיל השריון ואני בראשם פה כדי להמשיך את המורשת, הערכים והשליחות שבה יקריכם נפלו בשמם.

כי הוא חלק מחיל יצוק מפלדה. שוש שכתבה את המשפט:

"יעולה וצומחת רעות גדולה
של אדם ואדם
של אדם ומכונה."

המלווה כול שריונר וטנקיסט אז וכיום. שוש הלכה השבוע לעולמה.

קישור לשיר
"בעקבי הדרך"
בביצוע להקת
גייסות השריון

הערב מציינים אנו מסע בזמן של כמה תקופות. מלחמת קדש, שם הציב עצמו חיל השריון כחיל המכריע ביבשה. דרך תקופת הלחימה ברצועת הביטחון. וכיום, תקופה של תנופה בו כלי המלחמה המתקדמים, והטנקים בראשם מהווים את חזית הטכנולוגיה בחשיפת האויב והשמדתו.

השנה אנו מציינים בטקסים, במעמדים שונים כמה אירועים בחיי חיל השריון: פרידה מטנק המרכבה סימן 2, פרידה מפלוגות הסיוור החטיבתיות בסדיר וציון הלחימה ברצועת הביטחון בלבנון. תקופת הלחימה בלבנון הייתה

זיכרון ותקווה, דמע ונחישות מאפיינים תמיד את עצרת הגבורה והזיכרון ללוחמי השריון שנפלו במערכות ישראל. בני המשפחות השכולות, שר הביטחון רב־אלוף (במיל) בני גנץ והרמטכ"ל רב־אלוף אביב כוכבי, מפקדים ולוחמי השריון בעבר ובהווה, התכנסו ביד לשריון לעצרת זו ב־19 באוקטובר 2021.

בחלקה הראשון התקיים טקס ליד כותל השמות שעליו חקוקים 5019 שמות חללי השריון במערכות ישראל. בטקס מקדים זה הודלקה האבוקה הנמצאת בקצה כותל השמות. עוד הונחו זרים של היחידות השונות, כול זר בליווי בני משפחה שכולה ומפקדים. לאחר מכן התקיימה העצרת באמפיתאטרון.

מדברי קשנ"ר תא"ל אוהד נג'מה

העצרת הערב נפתחה בשיר "בעקבי הדרך" שנכתב על ידי שוש פלדי. שוש כתבה שיר זה תוך ציון הוויית החיל אחרי מלחמת יום הכיפורים. הנה קטע:

ומבטי הטנקיסט ממקומו
וזוכר את האור והצל,
וחש כי הוא חוטף לגזע
של חיל יצוק מברזל.

כמו אמרה שהטנקיסט זוכר את האור, את הגבורה ואת הצל, את העצב והשכול וחש ויודע

הדלקת משואה בעצרת

קישור
לצילומים
מהעצרת

קיים, עומד, מתנהל, פעיל, מתרחב ומתעצם כול חודש וכול שנה מתוך מטרה אחת:

”תן לנו כח לשוב מן הטנק אל יום חג ויום חול, לזרע חטה של מחר בשדה קרב של אֶתְמוֹל.“ (מתוך ”שער הגולן“ של תרצה ברגר)

לא במצבות אבנים, גם לא ביער עצים נחקוק ונשמור זכר הגיבורים. נחקוק זאת בעשייה ובפעילות של לוחמי השריון בדור הזה, המבוססת על לקחים, מורשת וערכים של הדורות הקודמים. נעשה זאת בפעילות תוססת, אקטיבית, מגוונת ומתחדשת בעמותת חיל השריון, הנותנת כוח לשמוח ולחיות, כמו גם לבכות עד כלות. נעשה זאת בזכות הנהגה מדינית וצבאית שקולה ואחראית, היודעת להנחית גרזן על ראשו של הנחש, יחד עם עמידה אנושית, שפויה, מכובדת ונוצרת ערכים. מכובדי,

לפני 65 שנים מלחמת קדש עיצבה את חיל השריון והעמידה אותו כמרכיב דומיננטי בקרב היבשה. עצרת גבורה זו מופת לנו לעוצמה ולהובלה, לרעות ולנחישות, לדבקות ולגאווה. מאז ועד היום אנו לומדים ומתחדשים, מפיקים ומשתפרים, משתכללים ומתעצמים. בשם דור שריונאי העבר הרשו לי להצדיע ולהביע הוקרה והערכה ללוחמי השריון בסדר ובמילואים המשרתים בהווה.

גם בימים אלה, מול עיניהם הצופות של לוחמים ומפקדים בעבר, בהווה ובעתיד, אני קובע כי חיל השריון, הפרוס בכול גבולות המדינה, מוכן לכול משימה הגנתית והתקפית אשר יידרש. חיל השריון היה ויהיה מרכיב העוצמה המרכזי בשדה הקרב. מיטב הלוחמים והמפקדים נמצאים ומוכנים, בעזרת אמצעי הלחימה הטובים ביותר בעולם לכול משימה. כך היה בכול מלחמות ישראל וכך יהיה גם בעתיד.

מדברי יו"ר העמותה האלוף (במיל') אודי שני

”ונתנה תוקף קדושת היום, כי הוא נורא ואיום“ ובו תינשא גבורת הלוחמים, אנשי הפלדה. מי באש ומי לאור השמש, מי בדעיכה איטית ומי על חרבו שלו, מי קורא בשמנו ולמי לא השבנו.

משפחת השריון השכולה, אישי שר הביטחון, מכובדי ראש המטה הכללי, אלופי צה"ל בעבר ובהווה, קציני השריון הראשי, מנכ"ל עמותת יד לשריון וההנהלה, מפקדים, לוחמים, תלמידים ואורחים יקרים, יום הכיפורים מאחורינו, שנה חדשה לפתחנו, ונזכור את כול הנשכחות, ונפתח את ספר הזיכרונות, ומאליו ייקרא וחותם יד כול אדם בו. המקום המקודש הזה – לנו אנשי השריון –

בְּכַר שָׁנָה. לֹא הִרְגָּשְׁנוּ כְּמַעַט
אֵיךְ עָבְרוּ הַזְּמַנִּים בְּשִׁדּוּתֵינוּ.
בְּכַר שָׁנָה, וְנוֹתַרְנוּ מְעַט
מִה רַבִּים שְׂאֵינָם בְּכַר בֵּינֵינוּ.
אֶךְ נִזְכֹּר אֶת כָּלָם:
אֶת יְפֵי הַבְּלוּרִית וְהַתָּאֵר –
כִּי רְעוּת שְׂכֵזָאת לְעוֹלָם
לֹא תִתֵּן אֶת לִבֵּנוּ לְשִׁכְחָ.
(מתוך ”הרעות“ של חיים גורי)

**קרבת השריון הראשון -
מגע ורתיעה**

בבוקר 30 באוקטובר 1956 יצרה אוגדה 38 לראשונה מגע קרב עם חטיבה 6 המצרית, כאשר צוות גדודי משוריין (צג"ם) 52 תקף את מתחם גדוד המילואים המצרי 289 באום-שיחאן. גדוד 52 בפיקוד אורי רום, היה מורכב מפלוגת חרמ"ש ופלוגת טנקי שרמן (בפיקודו של שמואל גורודיש)¹. הגדוד עבר את קסיימה תוך ידי ספורדי לצדדים וכן את מצר ראס אבר-מטמיר ללא התקלות באויב. יחידת הסיור מגדוד 17 המצרי שהוצבה שם למשימת התרעה והשהיה נסוגה בחיפזון אל המערך העיקרי, בלי שירתה אפילו ירייה אחת ומבלי שהספיקה למכשול את המעבר או לחבל בו באופן כלשהו - דהיינו מבלי לבצע את ההשהיה. צג"ם 52 המשיך בתנועה לעבר אום-שיחאן לאורך הציר שהוביל מקסיימה. התכנון היה להיעצר לפני ההגעה למוצבים המצריים ולתוקפם רק לאחר הערכת מצב בשטח, אך הצג"ם המשיך בתנועה לאורך הציר, ומבלי שהבחין בכך, נכנס בעוצמה אל תוך המתחם הגדודי המצרי. פלוגת החי"ר המצרית, שהייתה ערוכה במוצב "הנקניק" ששלט על הכביש, נבהלה מהשריון המתקדם

קרבות צומת אבו עגילה וסכר הרואיפה במלחמת סיני 1956

קרבות השריון הראשונים בתולדות צה"ל, לאחר הקמת חיל השריון, התחוללו במלחמת סיני 1956. לא בכדי הפכו קרבות אלו לנכסי צאן ברזל במורשת השריונאית, שבסופם יצרו את התנאים לחיסולם הסופי של הכוחות המצריים במרחב אבו-עגילה, לרבות אום-כתף ואום-שיחאן

אל"ם (במיל") ד"ר בני מיכלסון

משחית טנקים מצרי מסוג ארצ'ר חמוש בתותח 17 ליטראות המוצב מצרי בסני

תנועות צבא מצרי מצפון. באותה השעה הגיע שמואל (אולי) גבעון, רמ"ט האוגדה, למח"ט 7 עם פקודות לא להמשיך בתקיפה מזרחה על אבר-עגילה כי בשעה 0900 מתוכננת תקיפה אווירית על מתחמי הצומת. המח"ט הראה לו שמתחם הצומת כבר בידינו אולם הוא עצר את צג"ם 52 שהתכונן לעבור דרך צג"ם 82 ולתקוף את המתחם הגדודי של סכר הרואיפה ולהמשיך לכיוון אום שיחאן.⁵ כך הצטייר מצב שבשחר 31 באוקטובר אוגדה 38 לפתה את מערכי הצבא המצרי במרחב אום-כתף - אום-שיחאן - אבו עגילה, ואילו חטיבת המשמר הלאומי ה-23 שמרכזה היה בקסיימה פוזרה לכל עבר, חטיבת חי"ר מילואים 99 המצרית כבר נסוגה ממרחב אבר-עגילה וחלקה הושמד (מלבד הכוח בסכר הרואיפה). חטיבה 7 עמדה להמשיך בהתקפתה על אום-שיחאן מהעורף באמצעות צג"ם 52, כאשר גדוד החרמ"ן שלה נמצא במגע עם מתחם חטיבה 6 המצרית מדרום, מכיוון קסיימה, וחטיבה 10 כבשה את כול מוצבי החוף מכיוון ניצנה, והארטילריה בגזרתה פרוסה לידי יעיל על המוצבים המצרים. חטיבה 4 כבר סיימה את משימותיה באזור קסיימה והייתה יכולה להצטרף למתקפה

לתקוף עם שחר את אבר-עגילה ממערב (מהעורף). החטיבה נעה בלילה לפי התכנון כשצג"ם 82 מוביל וצג"ם 52 בעקבותיו. להניע בחושך את כול החטיבה בציר אחד צר ולא מוכר הייתה משימה מורכבת שנפתרה באמצעות הכוונה קרקעית של הכוחות בידי סמח"ט 7 וקצין האג"ם החטיבתי. מפקדי הכוחות היו עייפים מאוד והחזיקו מעמד בקושי רק באמצעות כדורי מרץ מסוג "נובידרין" שחולקו להם.⁴ עם שחר הגיע גדוד 82 למוצא ציר הדייקה, השמיד שם כמה מכוניות, פנה מזרחה והמשיך בדהרה לעבר צומת אבר-עגילה. בשעה 0630 הסתער צג"ם 82 על המתחם הגדודי המצרי בצומת אבר-עגילה, לאחר שהשאייר פלוגת חרמ"ן (חיל רגלים ממונע) לאבטח את מוצא ציר הדייקה. על אף שהיה זה גדוד מילואים מצרי מחטיבה 99, שהותקף מהעורף, הוא גילה התנגדות נחושה. החיילים המצרים ירו באמצעות מרנ"טים ורנ"טים ואף ניסו לבצע התקפת-נגד רגלית. טנק אחד של גדוד 82 נפגע אולם ההתנגדות המצרית נשברה במהרה ובשעה 0700 צומת אבר-עגילה כבר היה בידי חטיבה 7. באותה שעה נשלח צוות מהפלס"ר של חטיבה 7 על הכביש המוביל לאל-עריש כדי לדווח על

וחייליה החלו לברוח. מנוסת חיילי החי"ר המצרי עמדה לסחוף בעקבותיה את גדוד המילואים המצרי כולו. את נסיגת הכוח המצרי עצר ירי ארטילרי במשימת אש סכנה ואש נ"ט מצרית, שפגעו בטנק ובזחל"ם של גדוד 52 וגרמו להרוג ולכמה פצועים. אורי בן-ארי מח"ט 7 שהגיע לגדוד וצפה במתרחש הגיע למסקנה שאין בכוחו של הגדוד לכבוש בעצמו את אום-שיחאן (רגע לפני שהמוצב המצרי עמד בפני התמוטטות)² והורה לו לסגת, לצאת מטווח הכינון הישיר של המצרים תוך שמירת מגע עם האויב. כול זאת כדי לבצע התקפה חטיבתית מלאה מאוחר יותר על מתחם אום-כתף - אום-שיחאן. הוראת נסיגה זו אפשרה לגדוד המצרי להתעשת ולחזור למערכי ואחר כך היה קשה מאד להוציאו מהם.³ הייתה זו התקפת השריון הראשונה בתולדות חיל השריון מאז הקמתו. צה"ל לא היה מנוסה בכך ולכן אפשר להבין את רתיעת המח"ט, וגם הדרגים שמעליו, מלהמשיך בהתקפה על אום-שיחאן.

מצבה של אוגדה 38 בשחר 31 באוקטובר - לפיתת חטיבה 6 המצרית

תוכנית האוגדה הייתה להניע בליל 30-31 באוקטובר את חטיבה 7 דרך ציר הדייקה כדי

טנק שרמן ישראלי אם-50 במלחמת סיני

ולהתקדם לצומת ג'בל ליבני תוך מוכנות להכות את הצח"ם המצרי באגף. בצוהריים, קיבל מח"ט 7 את גדוד החי"ר 127 מחטיבה 4 תחת פיקודו להמשך התקדמות מערבה. כך נעצרה התקפת חטיבה 7 על מתחם אום-כתף – אום שיחאן מהעורף לאחר כיבוש מוצלח של צומת אבו-עגילה עם בוקר.

חטיבה 7 נחלקה למעשה מרגע זה לשניים כאשר המח"ט עם 3 גדודים – שני גדודי שריון וגדוד חי"ר אחד – דוהרים מערבה במרחבי סיני ושני גדודים נוספים – גדוד שריון 82 וגדוד חרמ"ן 61 – ניצבים מול מתחם אום-כתף – אום שיחאן, האחד ממערב והאחר מדרום, ללא פיקוד משותף וללא תיאום הדדי. המאמץ העיקרי של החטיבה הופנה מערבה לעבר ג'בל ליבני בעומק סיני, אל מול איום אויב בלתי קיים. לימים הסתבר שהצח"ם המצרי אמנם עבר את התעלה, אבל בבוקר ה-31 באוקטובר לא הגיע אפילו לביר-ג'גפה ולא היה צפוי להגיע ביממה הקרובה למרחב ג'בל ליבני.⁷

עצירת התקפת חטיבה 7 על מתחם אום-כתף – אום שיחאן הובילה למעשה לעצירת המתקפה האוגדתית כולה על המתחם. מצד אחד חטיבה 10 הייתה בטוחה שלא היא צריכה לתקוף את

למצרים בסיני עוצבות שריון, הנה עם כניסתו מכיוון איסמעיליה על הכביש הראשי לעבר אבו-עגילה, עמד להיווצר איום משמעותי של כוח שמנה שני גדודי טנקים (104 טנקים) גדוד חרמ"ן ושני גדודי ארטילריה נגד חטיבה 7 ואגפה של אוגדה 38. לא הייתה זו רק הרעה ביחסי הכוחות אלא גם ביחסי העוצמה כיוון שבתוך צח"ם 1 המצרי כבר נכללו טנקי T-34 החדשים החמושים בתותח 85 מ"מ ומשחיתים טנקים SU-100 החמושים בתותח 100 מ"מ, שנתקבלו לא מכבר בעסקת הנשק של מצרים עם צ'כיה. נראה היה שעל השריון הצה"לי להתמודד מעתה לא רק עם טנקי "שרמן" ומשחיתים טנקים "ארצ'ר" אלא עם כלי רק"ם טובים בהרבה שכבר הוכיחו עצמם במלחמת קוריאה.

עם קבלת ידיעה זו, התקשר קמ"ן האוגדה זרובל ארבל (צ'פאפ) לאורי בן-ארי ודיווח לו על כך. מח"ט 7 שממילא נאסר עליו להמשיך בתקיפת מתחם אבו-עגילה, הורה לצג"ם 52 שיועד לכך ובינתיים נערך להגנה על מוצא ציר הדייקה תוך המתנה לפקודות, לנוע במהירות לצומת ג'בל ליבני, ולהיערך שם למארב כנגד הצח"ם המצרי הצפוי להגיע. פקודה דומה ניתנה גם לצג"ם 9 באזור ביר-חסנה, לפנות צפונה

האוגדתית על המתחם המצרי, כפי שתוכנן בפקודת "קדש 2" של האוגדה. צוות קרב של חטיבה 4 הצליח לחבור לצנחנים בנח'ל, לאחר קשיי תנועה רבים, ודיווח שציר קסיימה – נח'ל פתוח וללא אויב.

על אף שחטיבה 7 וחטיבה 10 הוכנסו ללחימה שעות רבות לפני הזמן המתוכנן, ציפו כעת במפקדת האוגדה לתקיפה האווירית על המתחם המצרי של חטיבה 6, שהייתה כבר מנותקת מבסיסה הלוגיסטי בנחל אל-עריש, כדי לתקוף אותו ורקעית משלושה כיוונים.

חזיון התעתועים של צח"ם 1 המצרי מבלבל את צה"ל

בשעה 310800 התקבלה ידיעה ממודיעין 2 (האזנה) שכוח אויב הנמצא בביר חמה נצטווה לתקוף את הטנקים באבו-עגילה. למודיעין האוגדה לא היה ספק שזהו חלק מצח"ם (צוות חטיבתי משוריין) 1 המצרי, (על אף שבעיתוי זה הוא לא הגיע אפילו לביר-ג'גפה). בדיעבד הסתבר שידיעה זו נבעה מטעות בזיהוי התחנה על ידי מודיעין 2.⁶ כניסתו של צח"ם 1 המצרי למערכה נראה כעומד לשנות את יחסי הכוחות המשוריינים בסיני. אם עד לכניסתו לא היו

הערות:

1. אורי בן-ארי, "נוע נוע סוף", מערכות, ת"א, 1998, עמ' 276.
2. בעדותו של המ"פ הקדמי של גדוד 52 וחקירת מג"ד 17 (המצרי) השבוי, התברר שפלוגה קדמית של הצג"ם חדרה למתחם אום-שיחאן דבר שגרם לבריחתה של פלוגת חי"ר מילואים מצרית, בריחה שעמדה להדביק את הגדוד כולו. אלא שמידע זה הגיע למח"ט 7 רק בדיעבד, לאחר שנתן את פקודת הנסיגה לגדוד.
3. אורי בן-ארי, "סיכום מח"ט 7, שם.
4. אורי בן-ארי, "סיכום מח"ט 7, שם.

פלוגת חי"ר מגדוד 5 של חטיבת מילואים 99, גונדת מט"נים (משחית-טנקים) מסוג ארצ'ר (10 כלים), סוללת תותחי שדה 25 ליטראות שירו בכינון ישיר ועוד 8 תותחי נ"ט 57 מ"מ. במהלך כול יום 31 באוקטובר ניסו המצרים לתגבר את מערכי אבר-עגילה עם כוח ממונע שבמרכזו פלוגת טנקים שהגיעה מאל-עריש על הכביש⁹. ניסיונות אלו נהדפו על ידי חיל האוויר ובידי גדוד 82 ששלט בשטח המפתח של צומת אבר-עגילה, וניהל אש לסירוגין עם הטנקים המצרים במשך כל היום.

בשעה 1400 הודיעה מפקדת אוגדה 38 למח"ט 7 שפלוגת הטנקים שניתנה ת"פ לחטיבה 10 הוחזרה ועומדת לחבור לכוחותיו באבר-עגילה. המח"ט התכוון להשאיר את רובה בעתודה חטיבתית אולם כשהסתבר לו שהידיעות על צח"ם 1 המצרי לא תואמות למצב בשטח הורה לפלוגה זו, בפיקודו של "יוסף" (יוסף בן-מימון) לחזור לגדוד 82 שבכך הכפיל את כמות הטנקים שברשותו⁹.

המח"ט הורה לצג"ם 82 לפתוח בשעה 1600 בהתקפה על מתחם סכר הרואיפה ולכבוש אותו. כבר קודם הוא קיבל אישור למהלך זה מהאוגדה. צג"ם 82 תקף את מערך האויב בשעה 1600. פלוגת טנקים אחת (בפיקוד משה בריל בר-כוכבא) הוצבה בחיפוי ופלוגת הטנקים השנייה (בפיקוד יוסף בן-מימון) יחד עם פלוגת החרמ"ש (בפיקוד ישון יצחקי) הסתערו על המערך המצרי. בתוך שעה וחצי הסתיים כיבוש המתחם. הלחימה הייתה קשה בשל עוצמת אש הנ"ט הרבה שעמדה לרשות הכוח המצרי. שבעה טנקים וארבעה זחל"מים יצאו מכלל פעולה וכמעט כול שאר הטנקים נפגעו. בכיבוש מתחם הסכר נפל שלל רב בידי כוחותינו שכלל הן אמצעי-לחימה והן מצבורי תחמושת, מזון, דלק וציוד מסוגים שונים. בהמשך הלילה נערך צג"ם 82 עם חזיתו מזרחה, לעבר מתחם אום-שיחאן, והצליח להחזיר לכשירות 5 מ-7 הטנקים שיצאו מכלל פעולה¹⁰.

כיבוש מתחם סכר הרואיפה סתם את הגולל על כול אפשרות של חטיבה 6 המצרית לקבל תגבורת או לסגת בצורה מסודרת, והיא נותקה סופית ממקורות ההספקה שלה. כוחותיה לא היו מעורבים בקרבות צומת אבר-עגילה והסכר ב-31 באוקטובר. היו אלה כוחות של חטיבה חי"ר מילואים 99 המצרית (שעליה לא ידעו דבר מפקדי צה"ל בשטח), על כן יכלה בינתיים חטיבה 6 "להחזיק מעמד" במתחם אום-כתף – אום-שיחאן והושפעה רק בעקיפין מהישיג גדוד 82.

גיפ ישראלי במעבר מצר הדייקה הרצוף מכשולים

מח"ט 7 אל"ם אורי בן-ארי (שני מימין) בתדריך למפקדים במהלך הלחימה

בו הייתה אמורה להתחיל המתקפה האנגלית-צרפתית כנגד מצרים, ואוגדה 77 הייתה צפויה להצטרף למערכה.

הקרב על הסכר

סכר הרואיפה נבנה בידי הממשל הבריטי בסיני כדי לאגום את מי נחל אל-עריש לצורכיהם של הבדווים באזור. בהיותו מקור מים, ריכוז לידו המצרים מערך לוגיסטי ונערכו להגן עליו כשטח חיוני. להגנתו הוקצה צוות-קרב שכלל

אום-כתף, כי חטיבה 7 לתקוף מהעורף, וכהוכחה לקחו לה את פלוגת הטנקים היחידה והחזירו אותה לחטיבה 7. אותה פלוגה שהיוותה את הכוח העיקרי בכיבוש מוצבי החוף יום קודם לכן. חטיבה 4 מצד שני נצטוותה להקצות גדוד חי"ר לחטיבה 7 ולא קיבלה כול משימה לעבר אום-שיחאן. גם גדוד החרמ"ן של חטיבה 7, שהיה במגע מדרום עם המתחם, לא קיבל פקודה לתקוף. המודיעין המוטעה על צח"ם 1 המצרי שיבש לחלוטין את התוכנית האוגדתית. ביום

5. אורי בן-ארי, **סיכום מח"ט 7**, שם.
6. רס"ן זרובבל ארבל, **דוח מסכם על מצב האויב בגזרת אוגדה 38**, בתוך, קוטלר, שם, שם.
7. ארבל, **שם**, שם.
8. ארבל, **שם**, שם.
9. אורי בן-ארי, **סיכום מח"ט 7**, שם. צח"ם 1 המצרי לא נצפה ע"י פלס"ר 7 שהגיע לג'בל לבני ורובו נפגע ע"י חיל האוויר בדרכו מזרחה לאחר חציית התעלה.
10. **סיכום מנבע "קדש" גדוד חש"ן 82**, בתוך דוח סיכום חטיבה 7, שם.

"רמת הגולן בוערת ואין מי שיעצור אותם"

הרב אהרון איזנטל ("רוני" בפי חבריו), שימש נהג טנק במלחמת יום הכיפורים, והוא משחזר את קרבות הבלימה ברמת הגולן. רוני נזכר ברגעים הקשים בהם לא היה בטוח כי ישוב משדה הקרב ונזכר גם בחבריו לישיבות ההסדר שנפלו במערכה. מח"ט 679 ב־1973 אלוף (במיל') אורי אור: "התחלנו את המלחמה כבודדים שהפכו לפלוגות, לגדודים ולחטיבה נפלאה שלחמה בגבורה"

רס"ר (במיל') דוד בקר,
צילומים באדיבות הרב אהרון איזנטל

החובה זמן לא רב לפני המלחמה. חלק נכבד ממפקדי החטיבה היו בני קיבוצים ומושבים. הייתה זו תערובת מיוחדת במינה של צעירים מחלקים שונים בחברה הישראלית.

כשפרצה המלחמה בצוהרי יום הכיפורים, היו בני הישיבות מכונסים בבתי המדרש שבהם למדו. הרב איזנטל התפלל באותו יום בישיבת "כרם ביבנה", השוכנת בין אשדוד לגדרה, ורק לקראת מוצאי יום הכיפורים נודע בישיבה שפרצה המלחמה. בחלק מהישיבות נערך מעמד הדומה למעמד שהתקיים במלחמות ישראל בימי קדם, כשבפני הלוחמים נאמרו דברי עידוד טרם צאתם לקרב, והוקראו דברי הרמב"ם המחזק את הלוחמים שילחמו ללא פחד, והמעניק משמעות אמונית למלחמה בצרי ישראל.

בעקבות הניצחון המזהיר במלחמת ששת הימים הייתה תחושה בקרב בני הישיבה שהמלחמה הזו תסתיים תוך זמן קצר, עוד לפני שיסיפיקו להגיע לשדה הקרב, וכי היא תוכרע על ידי הכוחות הסדירים המוצבים לאורך הגבול. אולם המציאות הייתה כידוע שונה לחלוטין. כוחות הצבא הסורי הצליחו לפרוץ את קווי ההגנה הדליילים במרכז רמת הגולן ובדרומה, ולהתקדם לכיוון המצוקים והגשרים של הרמה. לאור הצלחתם זו, האמינו מפקדי הדיוויזיות

במובלעת הסורית בתקופת המלחמה. הרב איזנטל משמאל. מימין הרב יעקב מדן, כיום ראש ישיבת ההסדר הר עציין

וכיצד חמק ממוות צוות הטנק שבו נהג, כנגד כול הסיכויים. מעט מסיפורו בכתבה שלפנינו. חטיבת השריון 679, הוקמה כשלוש שנים לפני פרוץ המלחמה. כשליש מהטנקיסטים היו בני ישיבות הסדר, לוחמי נח"ל מוצנח, שעברו הסבה קצרה לשריון במשך כארבעה חודשים בחולות סיני, שנתיים לפני המלחמה. הלוחמים האחרים היו שריונאים שהשתחררו משירות

רבעים ושמונה שנים חלפו ממלחמת יום הכיפורים והשריונאים של חטיבת המילואים 679 זוכרים את מאורעות הקרבות כאילו התרחשו אך אתמול. בטנקי סנטוריון מיושנים ופגיעים, בעלי מנוע בנזין ותמסורות מרובות תקלות, חסרי זיוד בסיסי, ולעתים אף מבלי שהספיקו לעשות תיאום כוונות לתותח הטנק, הצליחו הלוחמים לשבור את מאמץ הצבא הסורי במרכז רמת הגולן ולאחר מכן לפרוץ לעומק המובלעת הסורית בקרבות ההבקעה. אזור מחנה נפת, הרי שיפון ויוסיפון, מהווים עדות אילמת לאין ספור סיפורי גבורה של המילואימניקים הללו.

הרב אהרון איזנטל – רב היישוב חיספין שבגולן וכן ר"מ (רב מלמד) בישיבת ההסדר "הגולן" – שימש נהג טנק בחטיבה. לאחרונה גולל הרב את סיפורו האישי וסיפורם הייחודי של בני ישיבות ההסדר במלחמה זו, במהלך אירוע שהתקיים ליד אנדרטת חטיבה 679 ברמת הגולן, למרגלות הר שיפון. בפני עשרות ראשי ישיבות הסדר נרגשים, שתלמידיהן משרתים במגוון חילות צה"ל, סיפר הרב איזנטל, "רוני" בפי חבריו, על גבורתם של לוחמי החטיבה ומפקדיה בקרבות הבלימה, שבהם איבד רבים מחבריו,

הפלוגה בתל שאמס. בחוד של המובלעת, 40 ק"מ מדמשק. הרב איזנטל ממושקף בימין התמונה

שלנו נפגעו בלחימה, נגרמה פגיעה מרוכזת בלוחמים שיצאו למלחמה מבתי המדרש".

"רמת הגולן בוטרת ואין מי שיעצור אותם"

הרב רוני מספר על ההתארגנות החפוזיה: "לצד הטנק היו מונחים מארזי פגזים. פתחתי במהירות ארגז אחרי ארגז. ידי נטפו דם מתפסי המתכת של הארגזים. תוך כדי העמסת הפגזים הגיע אדם לא מוכר, נראה מבוגר מאתנו בכמה שנים, ושאל אם יש לנו מפקד, ענינו שלא. אם כן, אמר, מעתה אני מפקד הטנק. שמי דב פסטרנק. לא ידענו באותה שעה עד כמה המצב קשה. דב המפקד סיפר לנו שהוא בוגר מלחמת ששת הימים, וכי לפני אותה מלחמה הם המתנינו בכוננות שבועיים, ובטח גם לנו יהיה מספיק זמן להתארגן כראוי. והנה ניגש לטנק שלנו חבר מיישבת הכותל, וסיפר ששמע בקשר שהמצב ברמה קשה מאוד, הסורים פרצו דרך מרכז רמת הגולן והם שועטים אל הדרום ואין מי שיעצור אותם, והוסיף: 'תתפללו!' לשמע הדברים, מפקד הטנק שמצא את עצמו עם צוות של תלמידי ישיבות, מיהר להבהיר שהוא אתאיסט".

כמו במקרים רבים, יצא הטנק למערכה לפני שהספיק לבצע את ההכנות הנדרשות בגלל המצב

לי שהוא כבר הרכיב צוות, ושאלך לחפש לעצמי צוות וטנק אחר. התחלתי להסתובב במחנה כשלתע ראיתי את חיים סבתו (לימים ראש ישיבת ההסדר ברכת משה, מחבר רב המכר "תיאום כוונות"), שהיה תותחן מצטיין מיישבת "הכותל". הצעתי לו להרכיב איתי צוות לוחמים ולאייש את אחד הטנקים. הוא נענה בשמחה. סיפחנו אלינו את אלי, טען-קשר שלמד עמי בישיבה, והלכנו שלושתנו לחפש טנק לא מאויש. מצאנו אחד כזה באחת התעלות ליד הסככות, ללא זיווד חיוני, ולא מחומש. מיהרנו להכין את הטנק ליציאה לקרב".

הרב מוסיף כי "הסיפור האישי שלי היה גם סיפורם של לוחמים רבים מבני ישיבות ההסדר. בעקבות ביטול הציוות הקבוע התארגנו צוותים על בסיס סדר הגעתם יחד למחנה ועל בסיס הכרות מוקדמת. כך רבים מצוותי הטנקים היו מורכבים מבני ישיבות, מלבד המפקדים. למצב זה היו שתי תוצאות. האחת, ההיכרות הטובה שלהם זה עם זה יצרה חוסן נפשי, תכונה שהייתה נחוצה כול כך באותן שעות קריטיות. זאת ועוד, קרבת הנפש בין בני הישיבות חשלה רעות שנדרשה מאד כשהטנקים ואנשי הצוות בתוכם נפגעו והיה נדרש חילוץ מרובה מאמץ וסכנות. התוצאה השנייה הייתה שכאשר טנקים

הסוריות שהם יצליחו לתפוס את הגשרים על הירדן לפני שכוחות המילואים הישראליים יגיעו לשם.

שיבוץ הצוותים הקבוע בוטל

מחסי החירום של חטיבה 679 היו במחנה "יפתח", דרומית לראש פינה. היה זה מחנה חדש בשלבי בנייה, ללא חיבור לחשמל. הטנקים לא היו מזוודים, לא מתודלקים ולא חמושים. התחמושת הייתה מאוחסנת בבונקר בעין זיתים, כעשרים קילומטר מהמחנה.

מפקד החטיבה אורי אור, לימים אלוף פיקוד הצפון, האזין לרשת הקשר של חטיבה 188 שלחמה בקו הראשון ברמת הגולן. מהר מאד הוא הבין שאם הוא ימתין עד שכול חיילי החטיבה יגיעו ויתארגנו במסגרות הייעודיות שלהם, הרמה עלולה ליפול בידי הסורים. לפיכך הוא הורה לבטל את השיבוצים המקוריים ולשבץ את הצוותים לפי סדר הגעתם.

זה היה המפגש המהמם הראשון של הרב איזנטל עם חוסר הסדר ששרר בשעות הראשונות של המלחמה: "הגענו לפנות בוקר למחנה יפתח. בכניסה למחנה נערך רישום והודיעו לי כי אני משובץ לצוות של ברק סלע, שהיה סגן מפקד פלוגה בגדוד שלי. כשמצאתי את ברק הוא הודיע

אנדרטת חטיבה 679 בקרבת הר שיפון שברמת הגולן, לזכרם של חללי החטיבה שנהרגו במלחמות ישראל. מרביתם נפלו בקרבות מלחמת יום הכיפורים

כלוא בתוך הטנק. לא ידעתי מה קרה לצוות, אבל זאת ידעתי, שבכול רגע הסורים עלולים לירות פגז נוסף ולהשמיד את הטנק העומד כמה מאות מטר מהם. אמרתי לחיים מתוך הטנק: 'איני יכול לצאת, התותח שלך חוסם את המדפים'. חיים לא היסס וטיפס לתא התותחן כדי לצדד את התותח. לרוע המזל המערכת החשמלית התקלקלה. חיים החל לסובב את הידית המכנית של התותח שהחל לזוז באיטיות מחרדה, עד ששרירי ידו נתפס והוא לא הצליח להזיז אותה. כול שנייה דמתה לנצח. חיים לא ויתר ובידו השמאלית החל להכות על הידית עם פטיש מפלסטיק שמצא, עד שהצלחתי לצאת." "קפצתי מהטנק וחיפשתי את דב. מצאתי אותו זוחל על ארבע כחמישים מטר מאחורי הטנק, קראתי לעברו אך הוא לא ענה לי. הגעתי לדב, נגעתי בכתפו והוא אמר שהוא לא רואה ולא שומע ושקאק אותו. לאחר זמן הסתבר שהפגז שהסורים ירו עלינו לא פגע בטנק אבל שפסף את הקסדה של דב שעמד חשוף בצריח, ומעוצמת המכה נפגעה מערכת העצבים שלו. דב היה בטוח שהטנק נפגע והורה לנטוש אותו מידי. הצוות קפץ אחריו, אך אני לא שמעתי זאת בקשר שנותק. הרמתי את דב הפגוע, תמכתי בו, וכך רצנו תחת אש תופת שהסורים המטירו עלינו, אך בחסדי שמים הם לא פגעו. הגענו למחסה, אך הערכת השוררים עתידים להגיע

אמר: 'אם אלו המפקדים שלנו, אנחנו ננצח'."

"רוני, תנטוש!"

"הכוח המצומצם שלנו תפס עמדות כלפי דרום-מזרח בגזרה שבין המחצבה שלייד נפח לבין הר שיפון. הסורים המתינו עד שהשמש תעלה ותסנוור את עיני התותחנים בטנקים. ניהלנו אש במשך כמה שעות עם כוחות גדולים מאיתנו בהרבה. מפקד הכוח דיווח שכוחות רבים עולים עליו וביקש מאתנו לחוש לעזרתו. נענו במהירות לעבר המחצבה, וכשהיינו למרגלותיה פקד פתאום דב על חיים לירות תוך כדי תנועה. הסתכלתי באפיסקופ הנהג וראיתי כשנים עשר טנקים סוריים ניצבים על הרכס מעלינו ויורים על הטנקים שלנו, שנפגעים בזה אחר זה." זכרתי שלמדנו במסלולים שעשינו בסיני שאם נתקלים באויב תוך כדי תנועה, יש לירות מיד פגז שמרים ענן אבק סביב הטנק, ועל הנהג לנסוע במהירות המרבית בזיגזג לאחור. כך פעלתי. האינסטינקט נמצא באדם. נסעתי לאחור, ופתאום לא שמעתי עוד פקודות. קראתי בקשר בשמות חברי אך אף אחד לא ענה. זכרתי שכשאין קשר על הנהג לעצור. בלמתי. ואז שמעתי קול חלוש מחוץ לטנק שקורא אלי: "רוני, תנטוש!" ניסיתי לפתוח את מדפי הנהג, ולא הצלחתי. הבנתי שחיים השאיר את התותח מעל המדפים, כך שבעצם אני

הקשה בחזית. "חיים סבתו רצה לבצע תיאום כוונות. הוא שאל מחברו לשיבה חוטי תפירה כדי למתוח אותם על לוע התותח. אלא שחיים לא הספיק לבצע את תיאום הכוונות, משום שלפתע הגיע לטנק שלנו רס"ן וגער בנו בפנים אדומות מכעס על כך שלא יצאנו עדיין: 'רמת הגולן בוערת ואין מי שיעצור אותם, צאו מיד!', צעק. המצב היה כה קשה עד ששלחו טנקים בודדים לעלות לרמה. הבטתי בדב, והוא הורה לי לצאת לדרך". הרב איזנטל מספר על הרוח שליוותה את תלמידי ישיבת ההסדר בצאתם למלחמה: "העובדה שיצאנו הישר מהישיבות, מתוך תפילות היום הקדוש בשנה, דרכה את רוחנו. בפתח קיבוץ מחניים עמד קיבוצניק שזקק לכול טנק חולף שקית תפוחים כדי שיהיה לנו מה לאכול בדרך. ויכוח הלכתי פרץ בקשר בין הטנקיסטים השועטים לקרב, האם מותר לאכול תפוחים אלה כיוון שגידלו אותם בשנת שמיטה, כנראה שלא בדרך המותרת על פי ההלכה. במהלך כול הנסיעה המשיך הצוות לארגן את הטנק למלחמה. לרגע השתרר שקט בקשר. אמרתי לחיים סבתו: 'הבה נקיים את החובה לדבר בדברי תורה גם "בלכתך בדרך". איני יודע מה חשב באותו רגע דב האתאיסט על בני הישיבות שנפל בגורלו לצאת איתם לקרב..."

"אם נכנסים אין דרך חזרה"

"הגענו לגשר בנות יעקב. ראינו חבלנים שמניחים שקי חומר נפץ שנועדו לפוצץ את הגשר כדי לעצור את הכוחות הסורים מלפלוש אל העמקים. המשמעות הייתה אחת, אם נכנסים אין דרך חזרה. דב פקד בקשר בקול שקט: "נהג סע!" "קרבות מרים התנהלו באותו יום, היום השני למלחמה, סביבות מחנה נפח. לוחמים רבים נפלו ואחרים נפצעו, במלחמת גבורה של מעטים מול רבים, ובתוכם חבריי, בני ישיבות ההסדר. לקראת ערב אספו את שארית הטנקים לחצר גדולה במחצבה ליד מחנה נפח. ידענו שבטנקים רבים שנפגעו נמצאים החברים שלנו מיישיבות ההסדר, אך החלטנו שלא לברר מי הם ההרוגים והפצועים כדי שרוחנו לא תיפגע". אורי אור המח"ט הסתובב בין הטנקים ועודד את הלוחמים: "אני יודע שעבר עליכם יום קשה. מחר יהיה יותר קשה אבל אני בוטח בכם". ועוד הוסיף ואמר שקיים חשש שקומנדו סורי יתקוף את החניון ועל כן יש להשאיר לוחם ער בכול טנק. דב המפקד אמר שהוא ישמור ראשון ואת יתרת השעות נחלק בינינו. חשבתי שהוא רוצה את השעה הנוחה יותר מפני שכמפקד הוא צריך להיות הכי ערני, וכך ראוי. נכנסתי לתא הנהג ונמנמתי. לפתע אני שומע את קולו של דב שפוקד עלי להניע את מנוע הטנק. הצצתי בשעוני, השעה הייתה ארבע. לא זכרתי שמרתי בתורי. שאלתי את דב מה קרה, והוא השיב בצניעות: 'ראיתי כמה אתם עייפים אחרי היום הקשה שעבר עליכם. החלטתי שאני אשמור כול הלילה כדי שתאגרו כוחות ליום הצפוי לנו...'. חיים חברי

מבט מקרוב על קטע של האנדרטה לחללי חטיבה 679

ועיירות, בקיצור עם ישראל במיטבו. למרות הגיוס החפוז החטיבה שלנו הצליחה ב-7 באוקטובר לעצור את דיביזיית השריון הסורית מס' 1, הטובה בצבא הסורי, באזור מחנה נפח ולמנוע הגעתה לעורף חטיבה 7 ולגשר בנות יעקב, ולאחר מכן הדפה אותה לקו הגבול במלחמה קשה. התחלנו את המלחמה כבודדים. אך בתוך זמן לא ארוך הבודדים הפכו לפלוגות, לגדודים ולחטיבה נפלאה שלחמה בגבורה והבקיעה לתוך סוריה עד כ-40 קילומטר מדמשק".

המח"ט הנוכחי, אל"ם גידי כפיר-אל, ציין את החיבור החזק בין העבר וההווה בחטיבה: "לפקד ולשרת בחטיבה 679 זו זכות וגאווה אדירה! מורשת החטיבה המפוארת שבבסיסה מלחמת יום הכיפורים, שבה נלחמו וותיקי החטיבה באומץ לב ובנחישות רבה, הן בקרבות הבלימה והן בהתקפת הנגד לשטח סוריה, ניצבים לנגד עינינו ומהווים עבורנו מצפן ערכי ומקצועי. באוקטובר האחרון התכנסנו לעצרת זיכרון מרגשת למרגלות הר שיפון. עצרת זו הייתה מפגש עוצמתי ומרגש שהבליט את החיבור המיוחד שבין המשפחות השכולות שאיבדו את היקר מכול, לבין מפקדי החטיבה ולוחמיה בעבר ובהווה. צמד המילים 'גלל הרוח' מהווה כיום חלק בלתי נפרד משגרת החטיבה ומהמשימות שאנו מבצעים בהגנה על רמת הגולן ובאימונים של הגדודים והפלוגות למלחמה".

הרב אהרון איזנטל | צילום: ליעד אנגלנדר

אנא ה' הצליחה נא!
ובליבי חשבת:

אנא ה' הושיעה נא! – בקרבות הבלימה בנפח ובמחצבה.

אנא ה' הצליחה נא! – בעומדנו בשערי דמשק.

"מורשת מפוארת - בגלל הרוח"

מפקד החטיבה בתקופת המלחמה אלוף (במיל') אורי אור התייחס לאחרונה לאותם ימים גורליים: "אהרון איזנטל נמנה עם בני הישיבות הראשונים שעשו הסבה לשריון במסגרת תוכנית מיוחדת שהייתה נחוצה בתקופה של לפני מלחמת יום הכיפורים, כאשר הוקמו כמה חטיבות שריון חדשות. בחטיבה שלנו הם לחמו את מלחמתם הראשונה יחד עם לוחמים בני קיבוצים, ערים

ולכן המשכנו הלאה והלאה. ואכן הסורים הגיעו למקומות שבהם חשבנו להסתתר, והרגו את מי שמצאו שם.

לא יכולתי לגרור את דוב מפקד הטנק למרחק רב, הוא היה כבד גוף והתקשה ללכת. נכנסנו לאחד מהערוצים הרבים שבשטח. הקרב סער סביבנו. לא ידענו בידי מי נמצא השטח ששהינו בו, אך היה ברור לנו שאנחנו נשארים עם דב שהיה שרוע מעולף על גבי הקרקע, ויהי מה. בשעה שלוש אחר הצהרים שקטה הגזרה. דב התעורר. השמיעה והראיה חזרו אליו. שאלתי להרגשתו ותשובתו המדהימה הייתה: 'יש אלוקים'".

ארבעים קילומטר מדמשק

בליל שמחת תורה, עשרה ימים לאחר מכן, ישבתי סגור בתא הנהג, בקו הקדמי של המובלעת הסורית, השטח שכבש צה"ל מידי סוריה. חיכינו לפקודה לנוע חזרה לרמת הגולן להתארגנות. חשבתי בליבי בשעה זו בכול בתי הכנסת מקיפים יהודים את הבימה עם ספרי תורה בידיהם. אין לנו אמנם ספר תורה ממשי, אבל בלילה הזה הטנק הוא ספר התורה שלנו, ובו אנו אווזים. אמרתי לטען, חברי מהישיבה: 'בוא נגיד יחד את הפיוט שאומרים בבתי הכנסת בשעה זו'. וכך אמרנו את הפסוקים העתיקים שאמרו לוחמיו של דוד המלך: "אנא ה' הושיעה נא!"

1 | ה"רביקומות המעשן"

עם 3 מ' גובה ו"אגזוז" שמפריח ענן שחור בכול פעם שלוחצים על הגז, השרמן הרוויח את הכינוי ביושר.

טווח אפס

פלוגת "ברעם" במלחמת יום הכיפורים

קרוב לחמישה עשורים לאחר מלחמת יום הכיפורים אני חש צורך לשתף את הקוראים, ביחוד את אלה "שלא ידעו את יוסף", בתחושה של איך זה להיות טנקיסט קשיש על טנק ישיש, במלחמה שכמעט נשכחה

כתב ואייר סא"ל (במיל') יעקב שילה

ש בת, 6 באוקטובר 1973, צוהריי יום הכיפורים. בעודני מטייל עם רעייתי ובתי הקטנה על גדות הירקון, אזעקה פולחת את האוויר. בתוך שעה אני מוצא את עצמי בדרך לים"ח במחנה חצור שליד גדרה, כשברדיו מושמעות ללא הרף סיסמאות הגיוס והודעות דובר צה"ל. במחנה חצור קיבלנו ציוד אישי, ומשמ היישר למתקן צאלים, בו המתינו לנו טנקים כשירים ומתודלקים שהוצבו במקום מראש לצורך אימוני פלוגה עתידיים. בינתיים הצטרפו אלינו עוד מגויסים. כולנו ממהרים לזווד ולחמש את הטנקים. מקננת בנו תחושה עמוקה של "משהו גדול קורה".

אני מ"מ 1 בפלוגה ב' של גדוד 226 בחטיבה 11, עוצבת מילואים הכוללת גדוד טנקי שרמן אם-50 ואם-51, שני גדודי חרמ"ש על זחל"דים (זחל"ם דיזל) ופלוגת סיור. המח"ט שלנו הוא אל"מ אהרון פלד (פדלה). גילם של הלוחמים בצוותי הטנקים נע בין 30 ל-40. הקשיש בינינו הוא המג"ד יוסף רביב בן 47.

מובילי הטנקים מתעכבים. לאחר המתנה ממושכת מתברר שכבר לא יגיעו. המח"ט פוסק להתחיל לנוע על הזחלים ולתדלק שוב באל-עריש. משם אנו "טסים" על הכביש החשוך במהירות המרבית של הטנקים, 45 קמ"ש, ובבוקר 8 באוקטובר, לאחר נסיעה בת כ-200 ק"מ, מגיעים

3 | סאגת הסאגר

מתוסכלים מנחיתותו של השרמן
בשדה הקרב המודרני, היינו
קשובים לכול רעיון יצירתי שיביא
לנטרול הטיל החדיש...

2 | 200 ק"מ על הזחלים

בהיעדר מובילי טנקים, אחרי שבזבזנו
שני מכלי דלק ו-24 שעות-מנוע
יקרות בנסיעה על כביש, הפלוגה
השתלבה בזירת הלחימה מול קנטרה.

5 | בנקודת התדלוק בשטח

הטנק שלי התפרסם בפלוגה כצורך שני
סוגי דלק: סולר ובירה. הנהג הגיע לשיא
הערנות והריכוז דווקא לאחר שגמע
בקבוק גולדסטאר אחד לפחות...

4 | רגעני איכות בחניון הלילה

חלומות פי על הבית הופיעו בדרך
כלל באשמורת האחרונה, לאחר סיום
הטיפולים בטנקים.

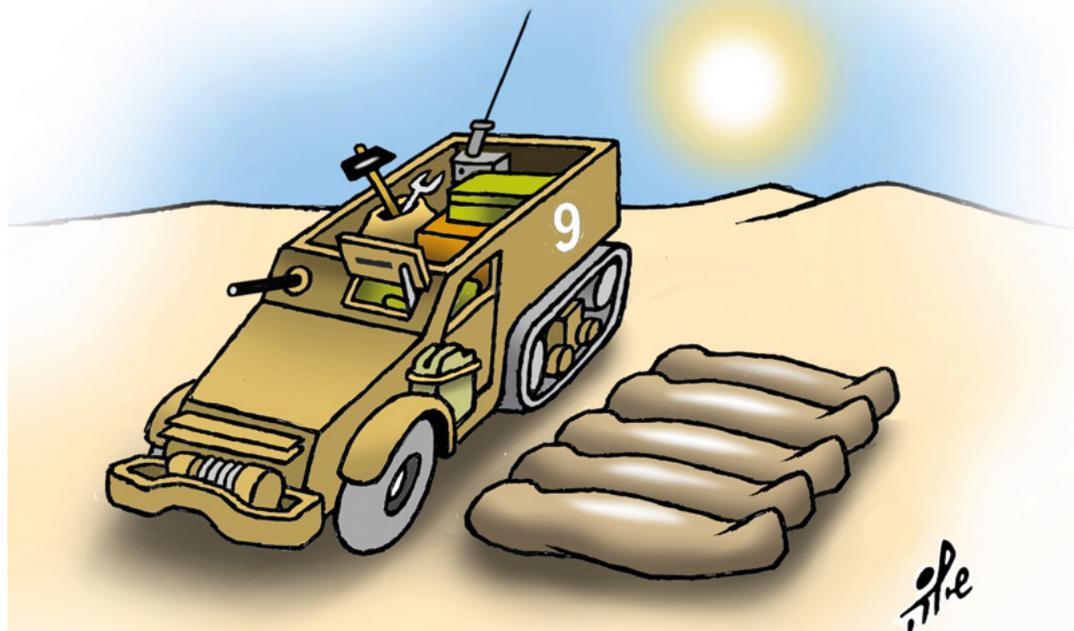
6 | השי"ן בשי"ן ב-14 באוקטובר

בגלל מערכת בקרת האש המיושנת בשרמן,
המח"ט הורה לפתוח באש "מטווח אפס".
התוצאה: "בול" במכה ראשונה!

8 | מכת מצרים השלישית חזרה

את הקרבות המרים ביותר ניהלנו מול אויב מרושע ועקשן - הכינה הלבנה! היא מעולם לא נכנעה, וליוותה אותנו עוד ימים רבים לאחר שובנו לציוויליזציה.

7 | זה לא מה שאתם חושבים!
זאת חבורת החולייה הטכנית שמסכימה לצאת משקי השינה רק עם הגעתו של המטבח הנייד בצוהריים.

9 | חוזרים הביתה!
בשלב זה כבר לא לוקחים סיכונים...

במעט את המתחים והפחדים. כקריקטוריסט ומאייר הייתי עד ושותף לאותם רגעים והקפדתי להנציח אותם על כול פיסת נייר מזדמנת. קרוב לחמישה עשורים מאוחר יותר אני חש צורך לשתף את הקוראים, ביחוד את אלה "שלא ידעו את יוסף", בתחושה של איך זה להיות טנקיסט קשיש על טנק ישיש, במלחמה שכמעט נשכחה.

את התעלה בפעם השנייה, הפעם מזרחה, ובתחילת מארס 1974, בתום חצי שנה בסיני וב"אפריקה", אנו חוזרים לימ"ח בחצור ומשם הביתה! במבט לאחור החטפנו וגם חטפנו, אבל לא הכול היה שחור. בכול מלחמה, קודרת ככול שתהא, יש גם הבלחים של אור, מצבים משעשעים ורגעים קומיים, כאלה שמפיגים ולו

לציר חת"ם. ללא כל תדרוך, אנו מופנים לתפוס את הגזרה מול קנטרה. בשמונה עשר הימים הבאים אנו חווים הפגזות, מארבי סאגר, חניוני לילה, קרבות שריון בשריון, חציית התעלה, השתתפות בכיתור הארמיה ה-3 ואבטחת מתחם שיחות הפסקת האש בק"מ ה-101. באמצע פברואר 1974 הפלוגה חוצה

לסקירת הספר "סואץ אינה סטלינגרד"

(בגיליון "שריון" 59)

בהמשך לסקירת הספר בגיליון 59 במדור "פותחים מדף" מאת סא"ל (במיל) דוד כספי:

א. בקרב בתוך העיר סואץ על ציר סרג', לא השתתפו כוחות נוספים, לבד מגדוד 433, בפיקודו של נחום זקן.
ב. כוחות אוגדתיים רבים (162) היו ערוכים באזור סואץ ובתוכם 5 גדודים נוספים שהוכפפו לחטיבה 500, סה"כ 8 גדודים לחטיבה.

ג. זה לא היה קרב חטיבתי ולא קרב אוגדתי, עם מעורבות לא משמעותית של מפקדות אלה.

ד. גדוד 433, נחום זקן ולוחמיו הופקרו לגורלם, על ציר סרג'. מבוקרו של יום ועד לערב, כאשר המג"ד דבק במשימה להשלימה, למרות הנפגעים הרבים בלוחמים ובטנקים, ואף שהוא עצמו שנפגע, והיה עליו להגן גם על הטנק שלו וצוותו וגם לפקד על הגדוד, שכול קודקודי המשנה שלו נפגעו.

ה. מפקד האוגדה, ברן שישב בג'בל שלופה, קיבל החלטה לתקוף את סואץ, כנראה בלחץ הפסקת האש הקרבה, או ה"אופוריה" מן ההישגים שהושגו עד כה, או שבטח לא עלה על דעתו להתחמק מהפקודה המותנית שניתנה לו.

ו. אבל הפקודה לא העריכה את מצב הכוחות השחוקים, את מצב האויב בעיר, את השילוב, השיתוף והתיאום שנדרשו בין כול הארמדה הגדולה שעמדה לרשותו, את העדר סיוע האוויר והארטילריה – בקיצור עיוורון טוטאלי במודיעין ובקריאת שדה הקרב.

ז. ניסיונות שנעשו לסייע לגדוד, כאשר התברר מצבו החמור, לא צלחו: הצנחנים השתהו מאחור, וכאשר ניסו להיכנס החלו להיפגע, ירדו מהזחל"מים והתפזרו. איציק רבין מג"ד 429 עלה על ציר הלחימה רק בשעה 1500 לערך והטנק שלו נפגע והוא עצמו נפצע. אף אחד מהם ולא אחרים, לא הצליח לחבור לזנב של גדוד 433.

ח. העיר סואץ הייתה רוויה בכוחות מצריים שציפו כנראה להתקפה, והצליחו לירות ולפגוע מכול חלון וסמטה.
ט. הקרב על העיר סואץ היה הקרב האחרון בסיני במלחמת יום הכיפורים, אבל לא קדם לו, כמעט, אף קרב קשה ורווי קרבנות, שכזה (18 קרבנות לגדוד ביום אחד של לחימה בסואץ, ובכלל המלחמה היו לגדוד 34 הרוגים ו-104 פצועים).
י. לקחים? "מסקנות"? אחריות? ראוי שייבדקו, כי גם כיום זה רלבנטי מאד.
סא"ל (במיל) דוד כספי

לכתבה "רדיפה בהפתעה"

(בגיליון "שריון" 59)

הכתבה של דוד שוורץ כתובה יפה, אולם יש שם טעות בפסקה על היום הראשון למלחמה: מי שנהרג עקב הדלקת זרקור הוא אילן יקואל ז"ל, ולא גיא.
תא"ל (במיל) אברהם ברעם

מימין לשמאל: הקש"א, גיא יעקבזון מ"פ ג', אברהם ברעם המג"ד וגולן הקמב"ץ הגדודי

עוד לאותה כתבה

הכותב מספר על כיבוש ביר מדרה, וצ"ל ביר תמדה. עוד נכתב כי כאשר הסתיים קרב החסימה במיתלה "חטיבה 500 עברה דרך הגדוד". צ"ל חטיבה 520.

סא"ל (במיל) עודד מגידו

לכתבה על מוריס רוז של ארז לביִן

(בגיליון "שריון" 59)

בכתבה של ארז לביִן על מוריס רוז יש לציין כי כיס פאלז איננו בבלגיה אלא בצרפת.
סא"ל (במיל) עודד מגידו

סגן יובל אלפרט עם אימו ביד לשריון בפינת התמונה צילום הסבא גדעון אלפרט ז"ל מפלוגה א' במלחמת סיני 1956

סבא גדעון עשה היסטוריה, יובל ממשיך את דרכו בשריון

על הקרב הזה לומדים בכול טירונות בשריון, ואפילו באקדמיות הצבאיות הנחשבות בעולם - אבל סגן יובל אלפרט, מ"מ בגדוד 82, מכיר אותו מאז שנולד. 65 שנה אחרי מלחמת סיני, הוא ממשיך בדרכ של סבא שלו

עינב גרינברג כהן, מאתר צה"ל, 4 בנובמבר 2021

חיילים מפלוגה א'
המיתולוגית מגדוד 82
במלחמת סיני 1956, על
רקע טנקי השרמן של
אותם הימים

לוחמי פלוגה א' של גדוד 82
בפיקוד רס"ן משה ברכוכבא
(בריל), לימים אלוף ומפקד
גייסות השריון, על רקע טנקי
השרמן אם-50 שלהם

שם בעצמו כטען בטנק. לפני שנה, בסוף קורס הקצינים, הוא שובץ לתפקיד מ"מ בפלוגה א' בגדוד 82. "פתאום נפל לי האסימון שזו הפלוגה של סבא", הוא מתאר. "כול המשפחה הייתה בהלם, כי זה צירוף מקרים מטורף – השריון זורם למשפחה שלי בדם. כמובן שאני מספר לחיילים שלי על סבא ועל הקרב – זו כבר לא רק ההיסטוריה האישית שלי, היא של כול הגדוד", הוא משתף בהתרגשות.

גם בתור ילד יובל היה מצטרף לאירועים שארגנו לוחמי העבר. "אני זוכר את סבא שלי – איך הוא נראה והתנהג. הוא השתייך לפלוגה היחידה שקיבלה צל"ש, זה ממש יוצא דופן. הלוחמים היו מאוד מאוחדים בקרב, והם חברים עד היום. זו סגירת מעגל מדהימה בשבילי".

מספר: "כול הטנקים ספגו פגיעות, אבל אף אחד לא הפסיק להילחם. כמות הפגזים והאש שנורו אלינו הייתה עצומה, אתה לא מסוגל לחשוב ולתכנן. אתה עושה בדיוק מה שלמדת בשטחי האימונים – זה מה שהציל לנו את החיים".

הקרב הוא חלק משמעותי מהמורשת של גדוד 82 בחטיבה 7, וכול מי שמגיע לגדוד מכיר אותו. גם כיום בבתי ספר צבאיים בארץ ואפילו בעולם לומדים על הפלוגה היחידה שקיבלה ציון לשבח קולקטיבי, ועל הרגע בו הבינה צמרת צה"ל עד כמה השריון הוא כוח מוביל ומכריע.

באירוע לציון 65 שנים למבצע קדש, אני פוגשת את סגן יובל אלפרט, מ"מ בפלוגה א'. כבר בתחילת השיחה איתו אני מבינה שאת הסיפור הזה הוא שמע ומכיר עוד הרבה לפני הטירונות בשריון – סבו, גדעון אלפרט ז"ל, לחם

מיינו שאתם נוסעים בזמן ל-30 באוקטובר 1956, גבול מצרים. לפניכם פלוגה א' של גדוד השריון 82, בעיצומה של מלחמת סיני, הנלחמת בקרב המפורסם 'סכר הרואיפה' – זה שישנה תודעתית את מהות כוחות הטנקים. הלוחמים עוד לא יודעים את זה, אבל הם אלה שיהפכו את השריונים מכוח מסייע לשחקנים הראשיים בכל מלחמה.

כשהם מוקפצים בלי לדעת לקראת מה הם הולכים, הטנקיסטים מצליחים לכבוש מידי המצרים את הסכר ליד אבר-עגילה באזור ניצנה, כאשר הנופל היחיד בקרב הוא המ"מ, סגן תומס פֶּלְש ז"ל. אל"ם (במיל') שלמה ארבל, אז מפקד טנק,

מניצול הצלחה ורדיפה - לנסיגה וכישלון

אוגדה 146 במלחמת יום הכיפורים נודעה בהתקפת־נגד מוצלחת ביום 8 באוקטובר 1973 שבסיומה נהדפו הסורים מרמת הגולן תוך שלושה ימי לחימה. ב־10 באוקטובר 1973 ובעקבות הצלחת התקפת־הנגד נוצרה בפיקוד הצפון ההרגשה כי האויב מתמוטט וכי ניתן להמשיך במתקפה מזרחה לתוך השטח הסורי, על אף מודיעין לקוי וחסר, סד"כ נחות, וכן העייפות והשחיקה הרבה בכוחותינו. על האוגדה הוטל לכבוש את מרחב תל כודנה. התקפה זו נכשלה

סא"ל (במיל') דוד כספי

רקע

בכנס האחרון של העמותה ל"מלחמת יום הכיפורים" שהוקדש לנושא של נוהל קרב, שהתקיים ב־22 באוקטובר 2021, הציג ד"ר בני מיכלסון את מודל נוהל הקרב שביצע מפקד אוגדה 146 מוסה פלד (אז תא"ל), וציין שלמרות הקשיים הרבים, זה נעשה "לפי הספר" – קבלת פקודה, הערכת מצב, תוכנית מבצעית, מתן פקודה.

הקשיים היו רבים: אוגדה בתנועה הנכנסת ישר לקרב, כוחות לא אורגניים, הכרות חלקית עם חלק ממפקדי היחידות, שתי חטיבות (9 ו־4), שכבר היו כיומיים בלחימה ונשחקו, אי בהירות לגבי אופי המשימה שיועדה לאוגדה, מודיעין חסר ולקוי, צוותי כוחות חדשים ועוד. למרות זאת מוסה ניהל הדברים בתבונה רבה ובהבנה טקטית ואסטרטגית טובה: עמד בתוקף על הגדרת המשימה של האוגדה, חילק תפקידים לקציני מטה האוגדה, סייר ותצפת בשטח, נמנע מלטרוט את המח"טים, הגדיר בצורה בהירה וקצרה את משימת החטיבות, שינה ציוותי כוחות כדי לעשותם מתאימים יותר לזירת הקרב, נערך לקראת הבאות בהתאם לקריאת בקרב שלו ועוד. כול אלה אכן תרמו להצלחת האוגדה במיגור כול האויב הסורי מדרום רמת הגולן ועד תל פארס, ובכלל זה קרב שריון בשריון, מן הגדולים בהיסטוריה של צה"ל, בהשתתפות מאות טנקים משני הצדדים, וכול זאת תוך שלשה־ארבעה ימי לחימה.

קשה להימנע מלהדגיש כאן את מצביאותו ומנהיגותו הקרבית של מוסה. לימים בצה"ל

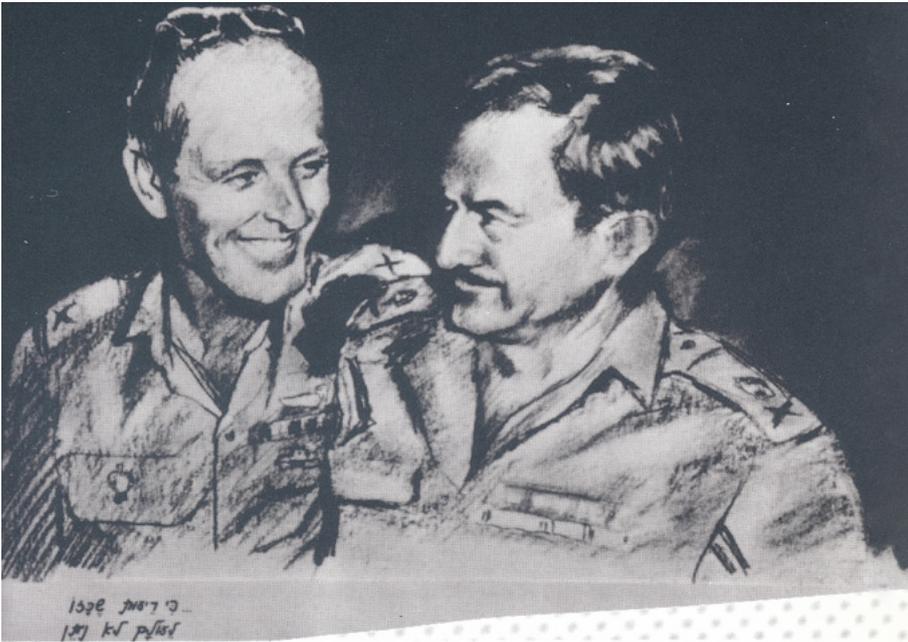

האלוף מוסה פלד מפקד גייסות השריון לאחר מלחמת יום הכיפורים

תוף הדיפת הטנקים הסורים שחצו את גבול הקו הסגול ופלשו אל יישובי רמת הגולן, למעט מוצב החרמון, בפרט לנוכח המצב החמור והקורבנות בחזית סיני באותה עת.

אלוף פיקוד הצפון יצחק חופי שיגר בבוקרו של אותו יום מברק מעודד לרמטכ"ל דדו ובו נאמר: "שלאחר ארבעה ימי לחימה קשים ביותר... הצלחנו לשבור את הצבא הסורי. קו הפסקת האש ברמת הגולן בידינו. מנצלים ההצלחה ותוקפים מעבר לקו הפסקת האש".

ניסו לגמד זאת ולהתעלם, משהו כמו "מלחמות גנרלים", שמוסה לא לקח בה חלק, אולם האמריקנים השכילו להבין זאת טוב מאתנו ובתוך כך הנציחו את שמו של מוסה ותמונתו בבסיס השריון הנודע בפורט־נוקס שבקנטקי בארצות הברית, לצידם של מצביאי שריון מהוללים ובהם אברמס, פטון, רומל וטליק שלנו. סוף סוף האופוריה חזרה לפיקוד הצפון. הרמטכ"ל, הצבא ועם ישראל היו זקוקים לידיעות מעודדות על ניצחונות של צה"ל ועל הצלת הגליל,

מוסה פלד ויוסי פלד בצירוף של איש מילואים - מתנה שהוענקה למוסה עם שחרורו מצה"ל בינואר 1979

בשעה זו היו התלבטויות לא מעטות אצל הרמטכ"ל ומטהו, בדבר הבחירה בין שתי העדפות, זירת סיני או זירת רמת הגולן. בדרום היה ברור שבשלב זה לא אפשרי להשיג הכרעה כלשהי ואילו ברמת הגולן הייתה הצלחה משמעותית (בדרום אף לא הייתה סכנה ליישובים). דדו סבר שניתן יהיה להשיג הכרעה טקטית-אסטרטגית כלשהי ולהביא הצבא הסורי לתבוסה, ובעקבותיה בקשה להפסקת אש מצד הסורים.

דדו אכן דחק בפיקוד הצפון לצאת להתקפה מעבר לקו הסגול ובכך לאתר נקודות תורפה במערך הסורי ולהסיק על מצבו. גורמים נוספים שדרבנו את הרמטכ"ל והפיקוד לקבל החלטה כזו היו הידיעות על היערכות הירדנים להיכנס לזירה, תגבורת עיראקית משמעותית שהחלה לנוע לכיוון סוריה בכוחות מתוגברים, הדיווח של מפקד חיל האוויר בני פלד על הסיוע המובטח לכוחות הקרקע, ידיעות על התמרדות ובריחות במערך הקדמי של הסורים ושכוחות אחרים יורים בבורחים, דבר שיצר רושם של התמוטטות האויב. התברר שהיה זה רושם מוטעה, שהרי ההיפך היה נכון, כי הסורים הפגינו לחימה עיקשת וגם הנסיגה שלהם מעבר לקו הסגול הייתה פחות או יותר מאורגנת). יש להניח מכול זה שהרמטכ"ל דדו כבר חשב על **המהלך הגדול הבא**, דהיינו חדירה למובלעת הסורית, דבר שאכן, קרה.

אבל ב-10 באוקטובר 1973, יום ד' בשבוע, ביום החמישי למלחמה, **התהפך הכול!** ביום זה פיקוד הצפון פקד על אוגדה 146 לחצות את ה"קו הסגול" ולכבוש את מערכי האויב, כדברי הרמטכ"ל דדו "מישוש החזית" במערכים, ולנסות לאתר נקודות תורפה ופרצות בהגנת האויב. לאמור, **ניצול הצלחה ורדיפה אחר האויב.**

בהתאם להנחיות אלו של הרמטכ"ל, הנחה אלון הפיקוד את שלוש האוגדות לנסות ולכבוש לפחות את קו המוצבים הקדמי של הסורים, כדלקמן: אוגדה 36 במבואות קוניטרה ממוצב 110 צפונה; אוגדה 210 מצפון לחושנייה, מצומת ציר הנפט עד רמתניח; ואוגדה 146 מדרום לציר רפייד ועד צידא בדרום. מנקודות היערכות אלה על האוגדות הוטל לצאת להתקפה מעבר ל"קו הסגול". אך בשעה זו קרה דבר מדהים כאשר שתי

האוגדות 36 ו-210 הודיעו לאלון הפיקוד שאינן מתכוונות להשתתף במהלך זה. אני מניח בגלל עייפות, שחיקה וכו'. אוגדה 146 הייתה גם היא במצב דומה, אבל מוסה כחייל ממושע ומנוסה, אכן ביצע את הפקודה. תמוה כיצד ייתכן שמהלך פיקודי לא בוצע על ידי שתיים משלוש האוגדות. שום תגובה או חשיבה מחדש לא נעשו בפיקוד בעקבות המצב שנוצר. הרמטכ"ל דדו ואלון הפיקוד הורו על מהלך זה במצב של **"עיוורון מודיעיני" והתעלמות ממצב הכוחות. "קטסטרופה"**, זו המילה המתאימה להתרחשויות של יום זה.

קרבות שכאלה זכורים במלחמת יום הכיפורים: **בחמוטל ועכביש בסיני, בכיבוש**

החרמון, בעיר סואץ, בחזית סיני ביום 8 באוקטובר 1973. כאמור גם **התקפה זו של אוגדה 146**, קרבות שגבו קרבנות רבים, שאולי אפשר היה למנוע או לצמצם אותם. לא חשוב איך נגדיר קרבות אלה, הצלחה או כישלון, הכאב הוא על הקורבנות שנפלו.

לחצות את הקו הסגול

במילון למונחי צה"ל, נאמר: "ניצול הצלחה... הכוחות התוקפים מנצלים את היחלשות מערך ההגנה של האויב, כדי למנוע הקמתו מחדש", כמו כן, "הרדיפה-תנועה מהירה קדימה תוך לחימה בעקבות אויב מתמוטט, נועדה להפעיל לחץ על האויב כדי להשמידו לגמרי".

אבל האויב לא היה כזה למעשה. מערך ההגנה של הסורים לא "נחלש" ולא "התמוטט" בשלב זה, על אף האבדות הרבות שנגרמו לו בנפש ובאמל"ח. הסורים גילו התמדה ועיקשות ורצון להמשיך להילחם, ובראותם את תנועות האוגדה בתמרון קרבי נעים לקראתם, פתחו את **שערי הגיהנום** והפעילו ארטילריה מסיבית על כול הגזרה ולידם תותחי נ"ט, טילי סאגר, אש ישירה מטנקים וגם מטוסים. למעשה הסורים חזרו ועיבו מחדש את המערכים הקרביים שהיו להם ומילאו אותם בכוחות מדיביזיות 5 ו-9 שנסו אחורה מן הלחימה של הימים הראשונים, בנוסף לאלה שנשארו שם. זכורני שלא ניתן היה לזוז כמה מטרים מבלי שמטח ארטילריה ירד לידנו. מפקד דיביזיה 5 הסורי, עלי אסלן (יריבו של מוסה), שנפגע רבות מאוגדה 146, החליט כנראה לנקום וגם להדוף את ההתקפות עליו בכול מחיר. מהפעלת האש הזו כנגד כוחותינו נפגעו יחידות שונות שהיו בדרום הרמה, בזנב האוגדה - בגדוד מכמ"ת 120 מ"מ 7 הרוגים ו-21 פצועים, בגדוד הספקה 4 הרוגים, ובגדוד רפואה 17 הרוגים ו-70

פצועים (ד"ר בני מיכלסון "תחקיר נפגעים אוגדה 146", וכן ד"ר אשר פורת "חלוק לבן כומתה שחורה"), וכול אלה בנוסף ללוחמים מן האוגדה שנפגעו בלחימה, להערכתי כ-10-15 הרוגים ובתוכם מ"פ מהגדוד שלי 125, רס"ן רמי גבעוני ז"ל, שנפגע ונהרג וגופתו נשארה בתוך הטנק בשטח הסורי (הטנק הוצג בטלוויזיה הסורית וגופתו הוחזרה כעבור שמונה חדשים). **זה היה המחיר של "מישוש" מערכי האויב הסורי!**

כאשר ניתנה הפקודה לחצות את הקו הסגול, שאל טוביה תורן ז"ל, מג"ד 125 בחטיבה 205 ברשת הקשר בתמיהה רבה, את קמ"ץ החטיבה שלמה איליה, מדוע לתקוף מעבר לקו הסגול, שהרי ביצענו את המשימה ורמת הגולן נקייה מסורים. טוביה היה היחידי ששאל זאת. קשה לומר זאת, כי טוביה היה ידיד נפש לי, אבל אני מהרהר שמא לטוביה הייתה תחושה אפוקליפטית כלשהי. (בעיצומו של הקרב על התילים שבו נפגע טוביה ונהרג החלפתי אותו בפיקוד על הגדוד). לימים גם מוסה פלד וגם יוסי פלד מח"ט 205 "היכו על חטא" על שלא שאלו ו"ערערו" על הפקודה, אלא בצעו אותה כלשונה.

תוכנית המתקפה האוגדתית

הפקודה שנתן מפקד האוגדה מוסה, בהתאם להנחיות הפיקוד (כמובן, הכול "בנהל קרב" חפוז והכול בקשר): חטיבה 205 בפיקודו של יוסי פלד (עם כ-50 טנקים), תכבוש תל אל-אצבח, את "סגול 328" ואת תל כודנה; חטיבה 9 בפיקודו של מוסקה בן פורת (עם כ-23 טנקים), תכבוש את תל פזרה ותתקדם לכודנה; חטיבה 4 בפיקודו של יעקב הדר (עם כ-45 טנקים), תכבוש את רכס 111 ותסייע לחזית חטיבה 9 מזרחה; חטיבה 670 בפיקודו של גדעון גורדון, תכבוש באבטחת האגף המזרחי של האוגדה ותתקוף את צידה בדרום.

ב. בסד"כ הכוחות של ה"חטיבות" ובמצב השחיקה שלהן, לאחר ימי קרבות קשים, המשימות שהוטלו עליהן היו למעלה מיכולתן.

ג. לא זכור בהיסטוריה הלחימה של צה"ל מקרה שבו אוגדה, עם ארמדה של ארבע חטיבות, נסוגה מול אויב.

ד. כאמור לעיל, הרמטכ"ל ואלוף הפיקוד היו במצב של "עיוורון מודיעיני" והתעלמות ממצבם המבצעי של הכוחות.

ה. לא נדרשה חוכמה רבה כדי להעריך שהסורים נסוגו ועיבו מחדש את המערכים המוכנים שלא נפגעו בימי הקרבות הקודמים.

ו. היה פער עצום בין מבצע "קיתון" ב-1970, שבו לצורך תקיפת מערכי הכוונה הוקצו כוחות רבים מאד בארטיילריה, חי"ר, אוויר ואחרים, לבין הכוחות שתקפו ביום זה.

ז. לאחר כישלון זה אכן הגיעו למסקנה המתבקשת בפיקוד הצפון ובמטכ"ל, שהסורים לא בורחים ולא מתמוטטים (עיקשותם ודבקותם במשימה ראויים לציון), ולכן יש צורך בתכנון מדוקדק ובהבקעה מסודרת, עם הקצאת כוחות מתאימה.

ח. יחד עם זאת אפשר לציין שמלחימת האוגדה ניתן היה ללמוד על המערך הסורי בדרום הרמה ומבחינה זו ניתנה תשובה כלשהי ל"מיוש" המיוחל.

ט. נכון, היה כאן מהלך של מעבר האוגדה ממגננה ליזומה התקפית, אבל מהלך פזיז.

י. המשימות שהוטלו על ה"חטיבות" היו מורכבות, בחלקן בשטחי עבירות קשה, חשופים לאויב וללא סיוע אוויר וארטיילריה משמעותיים.

יא. חלק מכוח האוגדה לחם עם טנקי "שרמן" מיושנים וחלק עם טנקים "סנטוריון" מטאורי-בניזין וקירור מים, למול טנקים סוריים משופרים טי-54 ו-טי-55.

יב. כוחות האוגדה נפרסו בחזית רחבה מאד של כ-15 ק"מ, מתל פזרה בצפון ועד לצידה בדרום – מוטת שליטה בלתי אפשרית.

יג. למעשה לא הייתה באוגדה לחימה בשילוב ותיאום מערכתי וכול חטיבה נלחמה לעצמה, כמעט ללא כול סיוע הדדי. במקום ריכוז הכוח ויצירת עדיפות מקומית, היה פיזור הכוח (בספר "כנגד כל הסיכויים" בעמ' 248).

יד. בפועל הפקודה שניתנה על ידי מפקד האוגדה בגזרה הדרומית, הייתה שונה מזו שניתנה על ידי הפיקוד, שהורה על חסימת צירים וביצוע מיקוש בצירי החדירה שמדרום לתל פארס – אום לוקס, ואילו האוגדונר פקד לתקוף את אום לוקס וצידה, ואכן גדוד 94 הסתבך ונפגע קשות בגזרה זו.

תמה אני על שמוסה לא היה מודע לחסרונות והליקויים בהפעלת האוגדה בקרב זה, ואין לי ספק שאילו היה ניתן קצת זמן להערכת מצב וחשיבה מקדמית, בטרם התקפה, מוסה לא היה מתכנן כפי שביצע.

מוסה פלד מפקד אוגדה 146 עם הרמטכ"ל רב' אלוף דוד אלעזר

וכבשה אותו מחדש ונעה לכיוון הציר הראשי "טוריה", עד לקו הסגול, ונותרו בה 15 טנקים בלבד. חטיבה 4 התקדמה מול התנגדות קשה של הסורים וכבשה את רכס המוצבים של מוצב 111. חטיבה 670, תקפה את מוצב צידא בכוח חרמ"ש ועוד 7 טנקים, "החטיבה" נתקלה בהתנגדות עזה של הסורים, טנקים שלה נפגעו, הפגזות קשות והתקפות אוויר ירדו עליה ונאלצה לסגת. כדי לנסות התקפה על כוונה, פקד האוגדונר על חטיבה 9 להיערך ולהתקדם מהקו הסגול, אבל במהרה נפגעו 4 טנקים שלה והחטיבה נותרה עם 11 טנקים בלבד. במצב זה נצטווה החטיבה לסגת. (כאשר מצוין פה "חטיבה", למעשה הסד"כ של כולן היה לא יותר מפלוגה אחת או שתיים). לקראת אחר הצהריים נסוגו כבר כול כוחות האוגדה לעבר הקו הירוק בהמתנה לבאות. מפקד האוגדה ציין (ראו בספר "כנגד כל הסיכויים" של דודו הלוי, בעמוד 248), שאכן האויב לא היה במצב של בריחה והתמוטטות ו"חטף סנוקרת" בכל מקום שרצה לפרוץ. מח"ט 205 יוסי פלד גם ציין (בספרו "איש צבא" בעמוד 176): "הנסיגה ותחושת הכישלון גרמו לי לתחושה כבדה" עד היום. הוא מצר על כך שפעל "אוטומטית" למלא את הפקודה מבלי להציג נתונים ולשאול במפקדה שמעליו.

סיכום ומסקנות

א. הפקודה לחצות ה"קו הסגול" לא הייתה צריכה להינתן, כי זה היה כישלון ידוע מראש.

מוסה מעיד (בספר "כנגד כל הסיכויים" של דודו הלוי, בעמ' 248), שאלוף הפיקוד אומר לו: "מוסה, הם בורחים, עבור לרדיפה". ואכן מוסה מתפתה ונכנס ל"אווירה של האויב בורח". יוסי פלד מספר שאלוף הפיקוד נכנס לרשת החטיבתית שלו ושאל אם הוא זוכר את תוכניות התקיפה מעבר לקו הסגול, בהיותו סמח"ט 188, אם כן, זה מה שיש לבצע. כמו כן יוסי פלד הציג לאוגדונר לרכז כוח של כ-50 טנקים להתקפה מול הכוונה, הצעה שלא בוצעה בפועל. בבוקר יום רביעי יצאה האוגדה למשימתה.

התקפה

חטיבה 205 (גד' 125) נעה לכיוון תל אל-אצבח, סגול 328 ומערכי כוונה, בשטח עם עבירות קשה מאד, טרסות וסלעים, ונתקלה באש חזקה וישירה. בשלב מסוים ולאחר שנפגעו כמה טנקים והיו כבר כמה הרוגים ופצועים המג"ד עדכן שאינו יכול לעסוק בלחימה אלא בחילוף הגדוד לאחור ולהציל מה שנשאר. באירוע זה נפגע ונהרג מ"פ ח' בגדוד רמי גבעוני, כמתואר לעיל. גדוד 94 של החטיבה תקף בציר הנפט, באזור אום לוקס, ושבעה טנקים עלו על שדה מוקשים שהסורים הניחו בנסיגתם, בנוסף לארטיילריה חזקה ואש נ"ט, ונאלץ לסגת. חטיבה 9, כבשה שוב את חושניה עד תל פזרה ונערכה בצומת חושנייה – כוונה. אולם הסורים השיבו בהתקפת-נגד רגלית והשתלטו מחדש על תל פזרה, שבו היה כוח קטן, אבל החטיבה חזרה

ביבליוגרפיה ומקורות

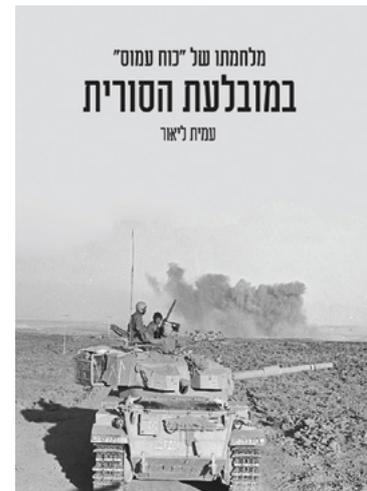
1. אלחנן אורן – תולדות מלחמת יום הכפורים, צה"ל מחלקת היסטוריה, 2013
2. פרוץ יום זינשטיין, אברהם זוהר, 40 שנה אחרי, המכון לחקר מלחמות ישראל, ו-CONTENTO
3. דודו הלוי, כנגד כל הסיכויים, אלוף מוסה פלד, מערכות, 2019
4. דוד כספי, כשסבא היה במלחמה, חטיבת אגרון הברזל, צמרת, 2014
5. יוסי פלד, איש צבא, ספרית מעריב, 1993
6. ד"ר אשר (קלוס) פורת, חלוק לבן כומתה שחורה, הקיבוץ המאוחד, 2011
7. ד"ר בני מיכלסון, תחקיר נפגעים אוגדה 146 במלחמת יום הכפורים
8. המילון למונחי צה"ל, אג"ם תוה"ז 1998
9. ראו מפות על אוגדה 146 בספר "כנגד כל הסיכויים", אלוף מוסה פלד, מאת דודו (דודו) הלוי

מלחמתו של "כוח עמוס" במובלעת הסורית

על הספר כתבנו בגיליון "שריון" 57 מספטמבר 2020. המחבר אל"ם (במיל) עמוס לוריא, שקרא לעצמו עמית ליאור כמחבר הספר, נפטר ב-26 ביוני 2021. חבריו ובראשם סא"ל (במיל) חיים דנון, קיימו ערב השקה של הספר ביד לשריון ביום 26 באוקטובר 2021. לעיונכם סרטון וידיאו של ערב ההשקה.

QR של ערב ההשקה ביד לשריון

כריכת הספר "מלחמתו של כוח עמוס" במובלעת הסורית, הוצאת סטימצקי, 300 עמודים, כריכה רכה, 2021

מלחמה משלו - חיל האוויר במלחמת יום הכיפורים

מלחמה משלו - פרק ראשון

חיל האוויר שיצא למלחמת יום הכיפורים נחשב לטוב מסוגו בעולם. בשנים שקדמו למלחמה הוא קיבל כמחצית מתקציב הביטחון, הוציא משירות את

רוב המטוסים המיושנים שבאמצעות ניצח ביוני 1967 והכפיל את מספר מטוסי הקרב שלו. טייסיו היו עתירי ניסיון מבצעי ואלופי העולם בהפלות מטוסים. לכול היה ברור שאם תפרוץ מלחמה, חיל האוויר לא רק יביס את יריביו הערביים, אלא גם יסלול את הדרך לכוחות היבשה. ציפיות אלה נכזבו. בימי המלחמה הראשונים והקשים ביותר חיל האוויר סייע באופן חלקי בלבד לכוחות היבשה, וכמעט עד סוף המלחמה הוא לא הצליח לממש את מלוא יכולותיו ולתרום באופן משמעותי להשגת הניצחון. השאלה מדוע זה קרה לא קיבלה תשובה מלאה עד היום. היא נותרה חור שחור בהיסטוריה של המלחמה. **מלחמה משלו** הוא המחקר הראשון שמתאר ומנתח את הדרך שבה פעל חיל האוויר לאורך כול המלחמה על סמך תיעוד מקורי מדיוני הקבינט, המטכ"ל ומטה חיל האוויר ופירוט תוכניות החיל ומבצעיו בפועל. אורי בר-יוסף מציג את השורשים והסיבות להתנהלות החיל ושוף אור על החמצותיו הגורליות.

- הכאוס שיצרו פקודותיו המבולבלות של מפקד החיל בתחילת המלחמה.
- הפסקת מבצע "תגר", להשמדת מערך הטילים בתעלה, כישלון מבצע "דוגמן" להשמדת מערך הטילים בגולן והשלכותיהם.
- הדבקות במבצע "נגיחה" לתקיפת שדות תעופה, למרות תועלתם המצומצמת.
- התרומה השולית של חיל האוויר לקרבות המרכזיים במלחמה.
- מחדל אי-תקיפת כוחות המשלוח העיראקיים לאורך כול המלחמה.
- התקיפה ההירואית של המטכ"ל הסורי מול השפעתה המינורית.
- הדיווחים המסולפים של מפקד חיל האוויר לרמטכ"ל על כוחו של החיל.
- **מלחמה משלו** הוא קריאת תיגר על הגרסה של חיל האוויר למלחמה. זהו מחקר מטלטל ופורץ דרך.
- **פרופסור (אמריטוס) אורי בר-יוסף** לימד במחלקה ליחסים בינלאומיים באוניברסיטת חיפה. **מלחמה משלו** הוא ספרו השמיני.
- הספר נסקר גם בוויקיפדיה.

אורי בר-יוסף מלחמה משלו חיל האוויר במלחמת יום הכיפורים

כריכת הספר "מלחמה משלו - חיל האוויר במלחמת יום הכיפורים", הוצאת דביר, 464 עמודים, 2021

בשליחות הלב

כבר כשהיה עורך דין צעיר, בראשית דרכו, החליט **אורי סלונים** שלא ישקיע את כול חייו ברדיפה אחר הקריירה ויחיה הפוך: במקום לחכות לפנסיה כדי לעשות את מה שהוא רוצה - יעשה זאת ככול יום ויום בחייו. הוא רק לא חלם שימצא את עצמו מעורב כמעט בכול הפרשות הגדולות במדינה, פועל בהתנדבות למען שבויי ונעדרים צה"ל ושותף למבצעים חשאיים חובקי עולם. סלונים היה בין מייצגי הבנקים במשפט ויסות המניות - וגם עורך הדין ששכנע את לקוחו האופנובנק להחזיר את הכסף ששדד. כמי שלקח חלק בוועדות החקירה הממלכתיות שעסקו באירועי סברה ושתילה, קו 300 ורצח רבין, נחשף לאחורי הקלעים של הפרשות המסעירות הללו. אבל את עיקר חייו הקדיש סלונים לנושא השבויים והנעדרים. במשך עשרות השנים שבהן עסק בתחום, תחת שבעה שרי ביטחון, בנה תפקיד ייחודי שלא היה כמוהו בעבר: "הנוקש בדלתות" שדואג שהנושא לא ירד מסדר היום, יוזם מבצעים ברחבי העולם וגם - ואולי בעיקר - מי שעומד תמיד לרשות משפחות השבויים

עמוס חורב
זה מה שהיה

כריכת הספר "זה מה שהיה", הוצאת כרמל, 2020, עמ' 261

הכירו את הנושא במסגרת הידע הכללי על תש"ח ולכן אני ממליץ עליו לכולם. לאחר הביקור במוזאון נחשפתי לספר בחנות של רשות שמורות הטבע. גילוי נאות, השם עמוס חורב היה ידוע אצלנו בבית הוריי. אבי היה חבר של עמוס ושירת תחתיו במסגרת מלווי השיירות לירושלים. לאחר מכן הצטלבו דרכיהם בעת שאבי, יוסף דרורי, שירת בחיל החימוש ועמוס היה קצין החימוש הראשי. אין בהכרח של דור מעלי כדי להטות את העניין הרב שמצאתי בספר. עמוס מתאר את חייו בילדות, לאחר מכן בפלמ"ח, תוך שהוא מרחיב את נושא מלווי השיירות לירושלים. לצד פעילות זו חורב השתתף באירועים נוספים והמשיך לשרת בצה"ל גם לאחר המלחמה. הוא השתחרר בדרגת אלוף כחבר המטה הכללי. לאחר מכן היה מעורב בפעילויות רבות במשק בין היתר היה נשיא הטכניון ועוד. יחד עם חבריו לפלמ"ח עמד בהפגנות לצד החאן בכביש העולה לירושלים ומחה כנגד כוונת הממשלה להקדיש את המקום לזכרו של האלוף המנוח רחבעם זאבי שלא לחם בגזרה. המאבק הצליח והמוזאון הוקם.

באוטוביוגרפיות מסוג זה ניתן ללמוד הרבה פרטים שאינם רשומים בספרי ההיסטוריה, והמתעניינים במלחמת העצמאות וגם בשנות השישים והשבעים של מדינתנו ימצאו עניין רב בספר.

כתב סא"ל (במיל') עפר דרורי

זה מה שהיה

בספרו האוטוביוגרפי חושף עמוס חורב את היומיום של לוחמי ומפקדי הפלמ"ח – את הכישלונות, את ההצלחות, ובעיקר את המוטיבציה להילחם עד כלות גם כשהתוצאות לא היו מובטחות וכשהסיכויים היו נמוכים. ממלחמת העצמאות נמשך סיפור חייו של עמוס אל צה"ל בשנותיו הראשונות, כאשר בהיותו קצין החימוש הראשי – כמעט יש מאין – הוא מוביל את בניית עוצמתם של כוחות היבשה. ממגרשי גרוטאות וממחסני עודפים ממלחמת העולם השנייה נרכשים טנקים, תותחים, זחל"מים ועוד אמצעי לחימה, ובתי מלאכה הופכים למפעלים משוכללים המפתחים, משדרגים ומייצרים אותם עבור צה"ל. בשלוש המלחמות: מלחמת סיני, ששת הימים ומלחמת יום הכיפורים, היה זה בסיס הכוח היבשתי של מדינת ישראל.

בכנות רבה, ובלי לעשות הנחות לאחרים ולעצמו, עמוס מספר את מה שלא נרשם תמיד בפרוטוקולים של קבלת החלטות, בעיקר כאשר הענייני והמקצועי נשזרו בתוך רשת לא מדוברת של יחסים בין מפקדים בכירים. שנה לפני מלחמת יום הכיפורים, והוא ראש אג"א, הוחלף עמוס ונאלץ לעמוד מן הצד לראות את התוצאות הקשות של שחיקת אמצעי הלחימה והזנחת המערכות שעליהן עמל כדי להכשירן למלחמה, ואת ההחלטות השגויות שהתקבלו באותה עת. לאחר שחרורו מצה"ל עמוס פנה לאתגרים אזרחיים-לאומיים, ובהן כיהן כנשיא הטכניון ויו"ר הפא"ל.

בתוך המלחמות והשליחויות הלאומיות לא נעלם איש המשפחה. רובד נוסף מעולמו הפנימי נחשף בדבריו על שושנה, רעייתו ואהבת חייו. סיפור חייו של עמוס חורב, המסופרים ביושר ובגילוי לב, מקפלים בתוכם את סיפורה של ישראל בדור פורץ הדרך עבור כולנו. (מוויקיפדיה)

לאוטוביוגרפיה המרתקת הזו נחשפתי בביקור במוזאון מלווי השיירות לירושלים בשער הגיא. המוזאון הזה, אגב, ממש מומלץ עם הילדים (להערכת מכיתה ה') היות והוא מנגיש את התקופה לדור הצעיר. אני מאמין שיהיו לא מעט מבוגרים שלא

הנעדרים ומשמש להן אוזן קשבת וכתף תומכת. בגילוי לב וכתב סלונים על היחסים הרגישים והמורכבים עם המשפחות ומספר לראשונה על פגישותיו החשאיות באירופה עם שני אחיו של מוסטפא דיראני, האיש שחטף את רון ארד. חשיפת המבצע המיוחד של המוסד – שבאופן יוצא דופן השתתף בו אזרח מהשורה – הותרה לראשונה, 26 שנה לאחר קיומו, בספר זה. ב-1992 הצטרף סלונים לארגון וראייטי, הארגון הגדול בעולם לסיוע לילדים בעלי צרכים מיוחדים, והוא מכהן עד היום כיו"ר וראייטי ישראל. סלונים היה לישראלי הראשון והיחיד עד כה שנבחר לתפקיד נשיא וראייטי העולמי.

את מסעו המרתק של סלונים בין תחנות חייו משלימים פרקים מיוחדים שכתבו אנשים שנקרו בדרכו והיו שותפיו לדרך, בהם קצינת נפגעים ותיקה, שהגורל הביא את השכול לביתה שלה, ובני משפחות הנעדרים, שפותחים צוהר לחיים בצל אי-הוודאות האיומה.

סיפורו וסיפורם הם סיפורנו שלנו. **אורי סלונים**, יליד תל אביב, 1942, הוא עורך דין ויועץ לחברות, העוסק בעיקר בתחום ניהול סיכונים. זוכה בפרסים ובאותות רבים, בהם "עיתור הנשיא" היוקרתי. נשוי לתמי, אב לשלושה וסב לשבעה.

כריכת הספר "בשליחות הלב" הוצאת ידיעות אחרונות – ספרי חמד, 327 עמודים, כריכה רכה, 2019

רצועת הביטחון בלבנון בתקופת האלוף יוסי פלד

במלחמת לבנון הראשונה לחם תא"ל יוסי פלד בראש כוח משולב של שריון, צנחנים במילואים ויחידת מילואים של סיירת מטכ"ל. בשנים 1983-1986 שימש ראש מחלקת ההדרכה במטכ"ל בדרגת אלוף. מיוני 1986 ועד אפריל 1991 שימש מפקד פיקוד הצפון (אחרי האלוף אורי אור), ולאחר מכן השתחרר מצה"ל. שאלנו אותו על רצועת הביטחון בלבנון בהיותו מפקד פיקוד הצפון

סא"ל (במיל') דוד כספי

יוסי פלד חניך מצטיין בסיום בה"ד 1 ומקבל את סיכת המ"מ מראש הממשלה דוד בן-גוריון

געתי לביתו של האלוף, כולו מלא עזוז ואנרגיות, מתמסר ברצון לריאיון וזוכר היטב אירועים שונים מתקופת שירותו. ביתו מאורגן ומסודר בטעם טוב וצנוע, למדתי מזה

על אופיו וגישתו, כפי שבאו לידי ביטוי בפיקוד הצפון – קפדנות, ארגון טוב, ניקיון, וכול פרט מאביזרי הבית במקומו הנכון ומוקף בתמונות שונות משירותו והכול במשורה ללא הגזמה יתירה. הופתעתי לראות אצלו את האוסף הגדול מאד של פסלוני ינשופים העשויים מחומרים שונים. האוסף שאגר במשך שנים מכול קצות העולם מדהים ביופיו ומעניין הסיפור של כול ינשוף. זהו יוסי שלמרות תדמית הקשוח הוא סימפטי ומלא קסם אישי וחוש הומור.

על תחילת שירותו של האלוף יוסי פלד בתפקיד מפקד פיקוד הצפון מספר יוסי: להיות נחמד בתפקיד כזה – זה קל, אך בעיניי האחריות קודמת לנחמדות כי הפיקוד מוקף איומים מידיים מכול הכיוונים. בתפקיד זה פעלתי בקפדנות וללא פשרות. בראשית דרכי מצאתי ליקויים בתחזוקה של מחנות ורפיון בעמידה בלוחות זמנים. תוך זמן קצר נמחקו מהלקסיקון ביטויים כמו "יהיה

בסדר", "אל תדאג" ו"סמוך עליי". בסוף השנה הראשונה בפיקוד התחלתי לחוש בפירות של מאמצי הגדולים, הן בתפקודו של הפיקוד והן ביחסים הקרובים עם נציגי היישובים, שמאד היו חשובים לי במשך כול השירות.

קיבלת פיקוד מורכב, מסובך ומסוכן – במזרח הסורים, ובצפון החיזבאללה, נכנסת לתפקיד עם יחסי ציבור לא מי יודע מה, ועם תדמית של מפקד קשוח, פרפקציוניסט, אגרסיבי, קפדן, יוד לפרטים ושצפוי לחולל שינויים רבים בפיקוד ועוד. רבים חששו ופחדו ממך, לא רק קציני הפיקוד אלא גם חלק מראשי היישובים בצפון, כמי שעלול לחמם את הגזרה – איך התמודדת עם זה?

עובדה שהתמודדתי. הברירה הייתה להיבהל או לפעול לפי מצפוני ואמונתי. בין היתר חטפתי גם מאמר בזוי ומעליב מהעיתונאי נחום ברנע, שמבלי להכיר אותי כלל ומבלי להבין את תפקידי מצא לנכון לפרסם מאמר ענק בגיליון סוף השבוע של העיתון, שכללו דברי בלע. בעקבות הרכילות השליליות שהופצו עליי, כתב לי אבא של חייל מקיבוץ עין גב שאינו מוכן שבנו ישרת בפיקוד שבפיקודי. ברור שאירועים כאלה פגעו בי ולימים נפגשתי עם הכתב וגם עם האבא הזה, שהפך לידיד לאחר שהכירני, ואף כתב לי שהוא מברך על כך שבנו משרת תחת מפקד כמוני. יכולתי לבחור להיות נחמד וקל, אבל אני מאמין שאחריות קודמת לנחמדות. לא יכולתי לפעול אחרת אלא כפי שציינת בשאלתך בפקדנות ובלי פשרות. וכי יכולתי אחרת? ראשית כי זו דרכי זה אופיי; שנית כי מצאתי בפיקוד תופעות שליליות שלא תאמו את הנורמות הצה"ליות.

באיזה מצב מצאת הפיקוד שהועבר אליך?
מצאתי פיקוד מאד אינטנסיבי שעסוק רבות בלחימה בדרום לבנון, מותש פה ושם כשהמלאכה המבצעית לא נעשית לפי רוחי. בפיקוד הצפון לא היה כמעט יום או לילה ללא אירוע מבצעי וניסיונות חדירה של החיזבאללה, אך מעולם לא הצליחו לחדור, על אף ניסיונות חוזרים ונשנים. מצאתי לקויים, כפי שציינתי קודם, וכמובן אין לי כול כוונה להטיל דופי בקודמיי, כי כולם עשו כמיטב יכולתם, אבל שאפתי שהפיקוד "ינגן אחרת" בניצוחי.

צד"ל אכן היה אחת מן הבעיות הקשות. מפקד אוגדה 91 אילן בירן, ניסה כול הזמן לשכנעני שאין מה לסמוך על צד"ל ולצערי היו מקרים בהם החיזבאללה השתלט וכבש בקלות יתרה מוצבים שלהם, ו"גילח" את כול הציוד היקר והרק"ם שצה"ל נתן להם. על כך גם התקיים דיון בכנסת שבו השתתפתי, וציינתי כמה דברים: א. אין מה לבוא אליהם בטענות, כי זו אחריות שלנו ללמדם להיות חיילים קרביים. ב. מעולם לא הוגדרה להם משימתם. ג. צד"ל אינו נלחם בשבילנו או במקומו, הם נלחמים למען עצמם וביטחונם. ד. צד"ל מורכב מערב רב של עדות – שיעים, נוצרים, סונים ואף מעט בדואים, רובו היה נוצרי (בתוך אוכלוסייה של כרבע מיליון תושבים, שלא

כולם אוהבים אותנו), ומכאן הבעייתיות של הלכידות בתוכם. ה. מורל נמוך בגלל תחושת חוסר היכולת להתמודד עם המטלות המבצעיות. ו. המשימות שהגדרתי עבורם הן הגנה ניידת על מוצביהם, פתיחת צירים וביצוע מארבים. הפעילות המבצעית הניידת במרחבי הגזרה תהיה של צה"ל. מתוך הגדרות אלה הקמנו מחנות אמונים

הטוענים כך שוכחים את החדירות שהיו וגרמו לנו קרבנות רבים: מעלות, אוטובוס הדמים בכביש החוף, נהריה, קריית שמונה ועוד. אזור הביטחון נתן אז הגנה טובה ליישובי הגליל ורמת הגולן, כי לא אפשרנו לאף מחבל חיזבאללה להתקרב לגדר, ועל מדיניות מבצעית ונוקשה זו צריך היה להתעקש. זה היה ייעודו של אזור זה, שנעשה לדעתי בצורה די טובה. כמובן שנגד

יוסי פלד מקבל את תפקיד אלוף הצפון מידי האלוף אורי אור בהשתתפות שר הביטחון יצחק רבין והרמטכ"ל רביאלוף משה לוי

נשק תלול מסלול לא יכלה רצועת ביטחון לתת מענה מתאים. בוודאי שעלו בי מחשבות בדבר הנחיצות של שהיית צה"ל בלבנון והעליתי אותן גם בפורומים בכירים. כן, היו לי ספקות מסוימים וחשיבה כיצד ומתי לסיים זאת.

ליציאה של צה"ל מרצועת הביטחון בשנת 2000 לא נלוותה מכת אש לחיזבאללה, פריטי ציוד צבאי נשארו בשטח לבנון וחלק מאנשי צד"ל נותר בלבנון. מה דעתך על אופן היציאה?
ללא ספק ההחלטה בדבר היציאה מלבנון הייתה נכונה, אבל כידוע ביצועה היה לדעתי גרוע מאד. התקבל הרושם המוטעה שצה"ל פשוט "ברח" משם, וזה כמובן פגע קשות בכושר ההרתעה של צה"ל. ההחלטה, הביצוע ועדכון הכוחות – הכול היה בחופזה, ללא תכנון והיערכות מינימלית, ובין היתר נעשה דבר חמור ביותר שלא עדכנו מראש את אנשי צד"ל. הלב נכמר לראות משפחות של אנשי צד"ל נמלטות ממקומן, כאשר הבינו שצה"ל נוטש אותם בעצם. אני מבין שהיה צורך לשמור במשהו על כללי ביטחון שדה, כדי למנוע מהחיזבאללה לזנב בכוחות היוצאים, ואני מבין שהיה צריך לוודא היטב שאף חייל שלנו לא יישאר מאחור, אבל לעומת זה – הפקרת ציוד ואמצעי לחימה, וביניהם גם חסויים, אווירת "הקרנבל" ביציאה,

עבורם, קורסי טירונות, מ"כים, קצינים וכד', והנה צעדים אלה התחילו להביא תוצאות. באחד האירועים שחיזבאללה תקף שני מוצבים שלהם, הצליחו חיילי צד"ל להדוף ההתקפות ולגרורם לאויב מעל עשרה הרוגים. כמובן שאירוע כזה העלה להם את המורל וחזק את תחושת הביטחון העצמי שלהם. נכון, נוצרה עבורנו התחייבות מוסרית לדאוג להם ולמשפחותיהם ולאפשר להם פחות או יותר חיים נורמליים. באחת הפעמים בהן כשלו כוחות צד"ל, בינואר 1987, התקיים דיון אצל שר הביטחון יצחק רבין, שבסופו סיכם והנחית עליי "אתה אחראי שמרגע זה אף מוצב של צד"ל לא ייכבש".

התפיסה הטקטית-אסטרטגית שלי לגבי היערכות צה"ל וצד"ל ב"אזור הביטחון" (ולא "רצועת הביטחון") הייתה להציב את צד"ל במוצבים ולחזק בהם את אחיזתם, ועל כוחות צה"ל להטיל את ההיערכות הניידת בין המוצבים ואת הלחימה ביניהם. כמו כן, בכל מקום שהיה אפשר – דיללנו את כוחות צה"ל והכנסנו צד"ל.

לאחר שהכרת את הפיקוד על מרכיבי הבעייתיים, האם עלו בראשך מחשבות בדבר התועלת של שהיית צה"ל באזור הביטחון?
כיום לאחר מעשה יש רבים המעלים ספק בנחיצותו ויעילותו של אזור הביטחון אז בלבנון.

הפקרת צד"ל, והיעדר תוכנית היערכות ברורה וחלופית לאחר היציאה – כול אלה היו מחיר כבד מדי לצה"ל.

בעקבות היציאה הלא סדורה של צה"ל, מיהרו לצאת בעקבותיו כ-7000 איש, ערב רב של נמלטים, ולא דווקא כולם צד"לניקים. צה"ל עמד בפני בעיה מוסרית לא פשוטה. התקשורת הבין-לאומית הייתה במקום לראות האם ישראל תעמוד בהתחייבותה המוסרית ותקלוט את כול הפליטים. השב"כ עמד בפני דילמה רצינית, כיצד למיין ולבדוק את הנכנסים הלבנונים, שיש לשער שרבים מהם, שאינם אנשי צד"ל, תפסו טרמפ על הברירה. חמור מזה, היה החשש מפני החדרת סוכנים, מכוניות ממלכדות וכד'. צה"ל נערך לקלוט כ-2000–3000 איש על משפחותיהם. עם כניסתם לישראל נוצרה בעיה רצינית כיצד לטפל ולהתייחס אליהם, ומי הגוף שתוטל עליו המשימה. יש לזכור כי צה"ל היה בעצם הריבון בדרום לבנון ודאג לאוכלוסייה האזרחית, סלל דרכים וכבישים, ובין השאר בנה בתי ספר,

לי הרגשה קשה מאד בעניין זה של חוסר הוגנות כלפי אלה שלחמו אתנו והקריבו קרבנות לא מעטים. פניתי לכול מי שיכולתי כדי לקדם את ענייניהם, ובאחת הפעמים פניתי לשר פואד בן אליעזר ז"ל, שהעביר החלטה בממשלה להכיר בנכים שלהם כמו נכי צה"ל לכול דבר. כמו כן הוחלט שבמפעלים ציבוריים וממשלתיים שונים ייקלטו לעבודה עשרות אנשים, לדוגמה בחברת החשמל (בזכותו של אלי לנדאו ז"ל), שברובם השתייכו לקבוצה הפחות מועדפת.

אמנם הייתה תקופה שבה התמנה השר חיים רמון לאחראי על הטיפול בהם, ויש לציין שנעשתה עבודה טובה. גם בתקופה שמונית לטפל בצד"לניקים השהוים בארץ (לאחר סיום תפקיד), קידמתי נושאים רבים לטובתם. יש לציין גם שרבים מהם עזבו את הארץ לארצות שונות. מה שהפתיע היה כי אלה שבחרו לחזור ללבנון לא נתקלו "ברדיפות רצחניות" מצד החיזבאללה, ומיעוטם ישבו זמן קצר בבתי סוהר, או שילמו קנסות, ויש להניח שבחלקם

התחומים מצאתי זאת, ועמלתי רבות בכדי להעלות כשירות מבצעית. זכורני שבאחד מביקוריי בסוללת תותחים 175 מ"מ מצאתי את הכלים שקועים בבוץ כבד מבלי יכולת לזוז, אלא בסיוע טרקטורים, כך גם חניוני טנקים שונים, והחמור מכול – שלמפקדים לא הייתה תחושת הכוונות המידית הנדרשת באזור זה. גם כשברקתי באחת מפלוגות הטנקים הסתבר לי שאינם מקיימים את הנוהל הנדרש לגבי טיפול שבועי בטנקים, לפיו כול היחידה עושה זאת באותו יום ובאותה שעה, כולם ביחד, ולאחריו מסדר ביקורת. לשאלתי על כך נאמר לי שכול צוות עושה זאת בהתאם למה שמתאים לו. כדי לתקן זאת הייתי חייב לעשות בלי פשרות ובקפדנות יתירה. בכול היחידות נסללו משטחי בטון לטנקים, עדכנתי פקודות שונות בענייני כשירות הכוחות ודרשתי מן המפקדים לשאת באחריות ישירה על מדיניות זו.

בפיקוד הצפון תמיד עמדתי כמעט מדי יום בפני הדילמה של החשוב לעומת הדחוף, על רקע אירועים מבצעיים. החשוב היה האיום הסורי ברמת הגולן, והדחוף היה ההתרחשויות בלבנון. חלוקת הקשב והזמן שלי היו יומיים בשבוע לבנון, פעם בשבוע ברמת הגולן, ופעם בשבוע באוגדות המילואים. השתדלתי מאד להקפיד על מודל זה ולהימנע מלהיסחף אל תוך הדחוף. בגזרה הסורית קבעתי פקודות של מצאי טנקים בכול עת מול הסורים, בהערכת מצב של אירועים פתאומיים אפשריים, ונוהל הקרב המשתמע מהם, כך שאם קורה משהו – ידעו כולם איך להגיב. רמתם המקצועית של המילואימניקים הייתה כמובן חשובה מאד והשתדלתי שיתאמנו ככול האפשר יותר.

נקטת בקו התקפי ויזום מבחינה מבצעית מול החיזבאללה, ואף פיקדת על שני מבצעים יחסית גדולים – "חוק וסדר" בעיירה מיידון, ו"שומרי יער" בעומק לבנון, ועוד על פעולות רבות מצומצמות יותר. הפיקוד היה ללא הפסקה במצב של אש ולחימה. מה התייחסותך לכך?

הפעילות שלנו הייתה כול הזמן התקפית, למרות שהרמטכ"ל דאז דן שומרון ז"ל, לא התלהב מכך. לכן פניתי לרבין, שר הביטחון, שכמובן אישר זאת. הגישה שלי הייתה לא לתת לחיזבאללה להתקרב לקו המגע ואילו אנו חצינו פעמים רבות את קו המגע איתם לתוך לבנון, ובכך שיבשנו לחלוטין את התנועה והפעילות שלהם. במבצע "חוק וסדר" בעיירה מיידון פגשנו יעד מבוצר ענק שהם התבצרו בו כדבעי. המבצע נמשך 48 שעות וביממה הראשונה סרקנו את הכפרים כדי לתפוס מבוקשים ומשת"פים שונים. ביממה הבאה היינו אמורים לתקוף את היעד המבוצר. ההתקדמות ליעד הייתה צריכה להיעשות על ידי הצנחנים בפיקודו של המח"ט שאול מופז, בהתקרבות לילית רגלית שקטה. אך לקראת בוקר הכוח התגלה והתחילה המהומה הגדולה, כאשר אנו משתפים גם טנקים. בסיומו של המבצע עלו על היעד שלהם טרקטורים

מאי 1988, פעולת מיידון. בביקור אצל הצנחנים הלוחמים. אמירתו של יוסי פלד, שגם לצנחנים מותר לבנות, הפכה לפולמוס ציבורי

"זוכו" תמורת מסירת מידע מודיעיני על צה"ל. זה מפתיע כי כנראה החיזבאללה החל בתהליך של הפיכתו לגורם פוליטי בלבנון והיה מעוניין כנראה בתמיכה רחבה של האוכלוסייה.

האלוף פלד, הנך שועל קרבות וותיק ואולי בין המנוסים ביותר בניסיון קרבי ומבצעי במטכ"ל. קיבלת פיקוד שיש עליו איזמים מכול הצדדים, כיצד זה בא לידי ביטוי בתפיסה המבצעית שלך ובהיערכות הפיקוד? התוכל לפרט מהן המשימות המיידיות שקבעת לעצמך לטפל בהן?

אכן בתפיסתי ראיתי כול הזמן חשיבות בהגברת המוכנות המבצעית של הפיקוד בכול התחומים, גם באלה שכביכול פחות חשובים. כשקבלתי את התפקיד לא בכל

מרפאות ובתי חולים ומעונות לילדים. בגמר יציאת צה"ל הוא נטש את כול התחייבויותיו כלפי אוכלוסייה זו, וכאילו לא היה דבר, נעלם מן השטח. מי שטיפל בהם היה השב"כ שעשה עבודה טובה. כול הנכנסים חולקו לשתי קבוצות, האחת המועדפת יותר, מפאת העשייה שלהם מבחינה מבצעית ועקב הידע המודיעיני שהיה אצלם, ועקב הסכנה העתידית לגביהם בהיותם על הכוונת של החיזבאללה. אלה זכו להטבות שונות מן המדינה ובהן בתים, מענקים כספיים ועוד. אנשי הקבוצה השנייה, הפחות מועדפת, סובלים עד היום ונשמעות מהם תלונות על הזנחה וזלזול בכבודם. יש בזה כתם בהפרת התחייבות מוסרית על צה"ל והמדינה. הייתה

שיישרו את השטח. לצערי היו לנו 3 הרוגים, אך לחיזבאללה נגרמו כ-50 הרוגים.

מבצע "שומרי יער" היה ציון דרך חשוב בפעילות של הפיקוד. כוח של סירת צנחנים בפיקודו של בנדה (שלמה בן דוד) תקף בעומק 15 ק"מ בלבנון מפקדה של חיזבאללה שהייתה מסונפת למפלגה הקומוניסטית. הכוח תקף את היעד בצליפה ובנשק נ"ט ופזר במקום מטענים. לחיזבאללה נגרמו כ-10 הרוגים. היה חשש בחילוץ הכוח ובחבירה שלהם עם טנקים שלנו, אך זה נגמר בטוב וכולם חזרו בשלום. זה קרה גם לאחר שניסו להתנקש בגנרל הלבנוני אנטואן לאחד באמצעות בחורה שחברה למשפחה, רכשה את אמונם ולפתע שלפה אקדח וירתה בו. הגנרל נפצע קשה אבל לא חמור מדי, ונמנע מלהוציא להורג את הבחורה. יש להניח שבית סוהר בדרום לבנון לבחורה גרוע מהוצאה להורג.

האירועים התמידיים שקרו במרחבי הפיקוד, דרשו ממני הקפצות רבות ולכן העתקתי את מגורי לקיבוץ עמינד, ממנו הייתי מגיע תוך זמן קצר יחסית לכול מקום בגזרה. שמחתי גם בצעד זה שגם הביע במשהו הזדהות עם אנשי הצפון כאשר אני חי בתוכם.

בכול עת חזרתי והדגשתי בפני חיילי שחובתנו לעשות כדי שתושבי הצפון יחיו חיים נורמליים – שילדים יגיעו לבתי הספר בלי ליווי צבאי, שחקלאים יעבדו את שדותיהם בלי חשש, והמשפחות חיות בשלווה.

שילוב טנקים בפעילות המבצעית ברצועת הביטחון הייתה חשובה בעיניך, ואכן הטנקים הופעלו בצורה אינטנסיבית. התוכל להסביר מה היתה התפיסה הטקטית שלך מאחורי זה?

ברור שאני כשירונאי אשאף לשלב טנקים בפעילות המבצעית בדרום לבנון. למעט פעולות חשאיות הפעלתי טנקים בכול עת שאפשר, כדי לנצל את היתרונות שלהם בזירה זו. הטנקים עשו עבודה טובה מאד ב"מארבי ארטישוק" (סוג של מארבים עם ציוד ראיית לילה). תאר לך שחולית מחבלים חוטפת פתאום בלילה ממרחק גדול פגז בתוכם. באותה עת האויב לא היה מצויד כול כך בנשק לטווח רחוק שהיה עלול לסכן את הטנקים שלנו, ולעומת זאת הטנק יכול היה לפגוע בהם ממרחק. במבצע מייזון הופעלו טנקים בצורה רחבה וגם בכול עת שאפשר היה, מעבר לקו המגע, בסירי מנע ותקיפה.

אני מניח שנכנסת לשטח לבנון ברצועת הביטחון כמה פעמים. באלו נסיבות זה היה? כיצד אתה נע בשטח עם כול הרכבים והאנטנות המתנדדות של החפ"ק – האם לא הייתם ברוזים בשטח?

בדרך כלל בפעילות מבצעית משמעותית שהייתי במבנה הפיקוד שבו היו לי כול האמצעים התקשורתיים והחזותיים לעקוב אחר הפעילות המבצעית. פעמים רבות נכנסתי פנימה לשטח לבנון עם חפ"ק מצומצם, ועברתי בין המוצבים של צד"ל והכוחות הפרוסים שלנו בשטח. קרה גם ששהייתי בלילה באחד המוצבים וחזרתי בבוקר.

לא נהגתי לסחוב איתי את כול המטה, רק את הרל"ש ועוד כמה כלי רכב לאבטחה. הייתי נוסע במרצדס עם מספר לוחית לבנונית, ואם הודעת לי מוצב מסוים שאני מגיע, אזי חצי שעה לפני כן הייתי משנה למוצב אחר. אני סבור שהחיזבאללה ידעו על תנועותיי בשטח מדי פעם, אבל מעולם לא נתקלתי בניסיונות ירי כלפי.

ביקורת רבה השמעת על מבצע "כחול וחום" שבוצע במרחב הפיקוד שלך, מדוע?

מבצע "כחול וחום" היה פשיטה בליל 8-9 בדצמבר 1988, בשילוח כוחות יבשה, אוויר וים, שנועד לפגוע במפקדתו של אחמד ג'בריל, מייסד ומפקד ארגון החזית העממית לשחרור פלסטין. הרמטכ"ל דן שומרון היה סבור שמבצע כה מורכב, עם כוחות ים ואוויר, צריך שיתנהל בפיקוד מטכ"לי, ואני טענתי שיש לנו יתרון

הייתה חדירה לאף יישוב. גם כמות התקיפות על מוצבי צד"ל וצה"ל ירדה במידה רבה. קרה שבאחת מתקיפותיהם הם השאירו אחריהם 18 מחבלים הרוגים. קרה גם שבשנה אחת נהרגו במצטבר כ-1000 מחבלים.

קבעת לראשונה בצה"ל 'נוהל חניבעל', מדוע? האם קרה שהנוהל הופעל אי פעם בתקופתך בפיקוד? מדוע הנוהל נקרא על שמו של המצביא הנודע חניבעל?

'נוהל חניבעל' היה לא ברור והיה עלול להביא לאסונות, שכן הגדירו בפקודה שיש למנוע חטיפת חיילים "בכול מחיר". האם פרוש הדבר שימוש באש מסיבית בכול האמצעים, לדוגמה בתותח טנק, בארטילריה, במסוקי רב? כול אלה כמובן מסכנים את החייל החטוף והורגים אותו יחד עם החוטפים. לכן לנוכח החשש שזה היה

בביקור ראש הממשלה יצחק שמיר בגבול הצפון, 1989, לאחר היתקלות קשה עם חולית מחבלים

עלול לקרות בנינת ג'בייל, הוצאתי פקודה ברורה וחד משמעית, שיש להשתמש אך ורק בנשק קל, ובכך אולי להבטיח את סיכויי של החייל החטוף. לשמחתי זה לא קרה במשמרת שלי וממילא לא נאלצתי להכריז על נוהל חניבעל. השם אגב נקבע על ידי מקור מאד "אקזוטי", הלא הוא המחשב של צה"ל.

מה הייתה תפיסת ההיערכות המבצעית שלך ברמת הגולן מול הסורים?

על סמך הנחות יסוד קבעתי את כמות ואיכות הכוחות שחייבים להימצא בכול עת בקו המגע ברמת הגולן. ביצענו ואימנו בתרגולות רבות ושגרתיות את הצוותים השונים והמפקדים, כדי שיהיה ברור לכול כיצד לנהוג בעת חירום, וכדי

ברור בהכירנו את השטח ואת האויב טוב יותר מאחרים. המבצע החל בנחיתה סמויה מן הים. לרוע המזל היו תקלות ושיבושים רבים בביצוע וכמעט שהושארו בשטח לוחמים רבים. את הביקורת שלי השמעת רק לאחר הפעולה.

כיצד היית מגדיר את הקשיים העיקריים שצה"ל נתקל בהם ברצועת הביטחון?

הייתה פעילות בלתי נגמרת באירועי לחימה במרחב לבנון, מצבי מתח ואיומים מצד הסורים מדי פעם, שגם להם היינו צריכים לתת מענה מבצעי מתאים. חיילים שנפגעו או נהרגו העיקר עליי מאד, למרות שלא נתתי לזה ביטוי בהתנהגותי. בכול תקופת שירותי נהרגו לצערי הרב 54 חיילי צה"ל, אבל אף אזרח לא נפגע ולא

למנוע בלבול והשתתות מיותרים, כך שהתגובה לכול אירוע תהיה מידית ככול האפשר. כמו כן שיפרנו והוספנו הרבה בתחום המכשולים הקרקעיים, כגון תעלות הנ"ט ומיקוש. לכוחות המילואים שיועדו לפיקוד הצפון בחירום הקדשתי תשומת לב רבה, כדי להבטיח ולשמר את רמתם המקצועית, כלומר אימונים נוספים, ימי מילואים וכד'. ככלל נערכנו עם הכוחות בגישה התקפית, כדי שאם יקרה דבר בגזרה – נהיה מסוגלים לחצות את קו הגבול עם סוריה ולבצע התקפת-נגד עם חדירה לעומק 10-15 ק"מ ולא תנועה "לכיבוש דמשק".

זה לא היה פשוט, כי עם כניסתי לתפקידי מצאתי כשירות נמוכה של הכוחות ברמת הגולן מפאת צמצום דרסטי בהיקף האימונים של הכוחות, ובפרט של המילואים. האימונים נערכו פעם בשנתיים עם הקצבה מועטה של דלק ותחמושת. נוצר פרדוקס ולפיו התוכניות המבצעיות נשארו ללא שינוי, עם שאפתנות גדולה של משימות, ללא קשר לכוח הביצוע של הכוחות. את הפער הזה רציני לצמצם. ביקרתי אז ביחידה של חיל האוויר והתרשמתי מאד לראות טבלת כשירות טייסים, שבה צוין מי ראוי לטוס ומי לא, והכול בהתאם למספר שעות הטיסה ואימונים אחרים שעל הטייס היה לעשות. ללא פשרות ובצורה חד משמעית ידעו ביחידה את מצב הכשירות האמיתית בכול רגע, ולא כמו אצלנו הטנקיסטים "אללה, על הרוב עלה והתארגנות תוך כדי תנועה". לכן הטלתי על קציני האג"ם והמודיעין לבנות מודל של אימונים ליחידות הפיקוד, לפיו גם נשפר את הכשירות וגם נדע בכל רגע מהי היכולת האמיתית של היחידה. כמובן שזה היה כרוך בתקציבים נוספים כדי לאפשר יותר שעות טנקים, יותר ימי מילואים ויותר תחמושת. נתקלתי בקשיים לקדם את הרעיון אצל הרמטכ"ל ושר הביטחון, מנימוקים של חוסר תקציב ועדיפויות אחרות. בשנה הראשונה בתפקידי לא נגעתי כמעט בתכניות המבצעיות שהיו קיימות בפיקוד, אלא רק כשהתחלתי להתוודע לכשירות היחידות ועדכנתי בהתאם.

היכרות ראשונית עם לבנון הייתה לך במבצע של"ג ב-1982, כאשר הפכת ל"כוח יוסי", עם ארמדה של שלוש חטיבות ויותר, ולחמת נגד טנקי טי-72 של הסורים, ודהרתם לכביש ביירות-דמשק. מדוע קיבלת פקודת עצירה ונסיגה ולמה לא הורשית להגיע לכביש האסטרטגי הזה?

קיבלתי פקודה לעצור ולסגת אחורה לאזור ביצות עמיק, כשבאגף שלי ג'בל ברק. הסתבר שהכוחות שלי פתחו פער גדול בהתקדמות לעומת אוגדות אחרות שהיו תקועות בגזרתן. היה חשש בפיקוד שכוחות סוריים עם טנקי טי-72 יחתכו אותי בשלב כלשהו ואז הייתי עלול להיות מנותק מיתר הכוחות. זה היה שיקול נכון ואני נערכתי עם שלוש החטיבות בצורה שנתנה לי יתרון משמעותי מול כוח הטנקים הסורים

טי-72 שהתקרבו לכיווני. זה אכן היה מארב מוצלח, שבסופו השמדנו לראשונה בהיסטוריה, 14 טנקים חדישים, באמצעות טילי טאו. גדול הכוח בשטח ההררי שצה"ל צבר שם, היה אמנם כוח ענק ומלבדי היו עוד כארבע אוגדות, אבל בשטח שכזה קשה לבוא לידי ביטוי את מלוא העוצמה, כי רוב התנועה נעשית בטור.

ליל הגלשונים, היה אירוע טראומטי לך אישית, לפיקוד וליישובי הצפון. באירוע זה התמסד הביטוי, שהש"ג תמיד אשם ולא הבכירים ממנו. אתה לקחת אחריות והצעת לשר הביטחון רבין להתפטר מיד. רבין בכנס של ג'ננ'י דחה זאת מיד ופקד עליך לחזור לעבודתך בפיקוד. מה היה שם?

ליל הגלשונים הוא כינוי לפיגוע טרור שאירע ב-25 בנובמבר 1987, ליד גבול ישראל-לבנון, נהרגו בו 6 חיילי צה"ל ו-10 נפצעו מאש מחבל שחדר לישראל באמצעות גלשן אוויר. זה היה אירוע טראומטי שהיה אפשר למנוע בקלות. מהש"ג ששמר בשער הבסיס נדרש והיה מצופה ממנו הדבר הבסיסי ביותר מכול חייל בצה"ל – "יש לך נשק ביד, לפניך מחבל, למה שלא תירה בו?" החייל שהיה שם זרק את נשקו וברח מן המקום. המחבל הספיק להרוג כמה חיילים, וחייל אחר שמע על האירוע, יצא החוצה וחיסל את המחבל. הציבור והתקשורת "חגגו" על זה והפכו את האירוע ל"תסמונת הש"ג" לפיו כביכול תמיד מטילים האחריות על הדרגים הנמוכים ופוטרים את הבכירים. בעקבות האירוע נרשמה הערת נזיפה חטיבתו של מפקד האוגדה בדרגת תא"ל, מפקד חטיבת הנח"ל הודח מתפקידו ועזב את צה"ל, והש"ג המפורסם נענש בחצי שנה בית סוהר, ואחרון "חביב", בדיון שהתקיים אצל שר הביטחון רבין בעקבות האירוע, הצעתי לו שאתפטר מיד. תגובתו הייתה כפי שמופיעה בשאלתך. הלזה ייקרא תסמונת הש"ג? התגובה של התקשורת הייתה עיוות האמת. דאגתי לכותרת ב"ידיעות אחרונות": "אני יוסי פלד לוקח אחריות מלאה על אירוע זה". משום מה הרמטכ"ל דן שומרן לא הופיע לדיון זה.

קשר חם במיוחד יצרת עם אנשי היישובים בפיקוד, ישראלים, דרוזים ובדווים, שכלולם היו נציגים המשרתים בצה"ל. לאות סולידריות גם עברת לגור בקיבוץ עמיעד שבצפון. ציינת בספרך "איש צבא" שצה"ל ערוך בפיקוד הצפון לא בגלל היישובים אלא למענם, וכן פקדת לתלות בלשכות המפקדים את השלט "המטרה – הגנה על יישובי הצפון". לעיתים רתמת את משאבי הפיקוד וקשריו כדי לסייע בנושאים אזרחיים שונים ליישובים מסוימים שהיו במצוקה. תוכל לפרט בעניין זה?

האמנתי שהחוסן של היישובים הוא חלק בלתי נפרד מהגנת הצפון, וטיפחתי עמם יחסים קרובים. פעם בחודש התארחו אצלי ראשי היישובים והשמיעו את מצוקותיהם וצורכיהם. עסקתי רבות בקידום ומימוש פתרונות לבעיות כלכליות וחברתיות שלהם. רתמתי את קשרי

במשרד האוצר ובמוסדות שונים כדי להשיג עבורם תקציבים ופתרונות לבעיות כלכליות. תושבי היישובים בצפון, בעיקר החקלאים, עבדו קשה ולכן חשבתי שראוי להקל עליהם במה שיכולתי. זכורני שסייענו ליישוב מרגליות בהקמת בית ספר, ובשתולה בנינו מגרש כדורגל. גם כשהתעוררו חיכוכים ובעיות חברתיות בתוכם סייעתי להם בגישור ובהרגעת הרוחות. מדי פעם גם קבעתי תורנות קבועה של קציני הפיקוד בביצוע שמירות לילה וכך להקל מעט עליהם. דאגתי גם שראש הממשלה דאז, יצחק שמיר ז"ל, שהיה איש מיוחד וקשה אבל איש אמת ואמין, יגיע לקריית שמונה ויפגוש את נציגי היישובים. העלו בפניו בעיות שונות, בעיקר כלכליות וחברתיות ולא תלונה אחת בנושאי ביטחון. שמיר התרשם מהמפגש איתם ומהקשרים עם הפיקוד ואמר לי: למה לא כול צה"ל כזה? ענית לו שאם ימנה אותי רמטכ"ל אז כול צה"ל יהיה כזה. לבסוף אני רוצה להזכיר את צעדת הפיקוד מקריית שמונה ועד הים, שהייתה צעדת הצדעה ליישובים שהינו עורכים כמעט כול שנה, שבה השתתפו כ-1000 חיילים, והמסלול עבר כמובן ביישובי הצפון.

לפני עשר שנים ראייתי אותך לביטאון זה. ציינת אז שהתפקיד שאהבת ביותר בקרייה שלך היה מג"ד צעיר בהתשה שבתעלה, תקופה שנצרכה בנשמתך, אבל אלוף פיקוד הצפון היה לך התפקיד עם מרב הסיפוק האישי והמקצועי. עדיין חושב כך? מה נשאר בך בתום חמש שנים בתפקיד? מתגעגע?

לא מתגעגע. עשיתי תפקיד מרתק במשך חמש שנים (1986-1991) וזה היה התפקיד הארוך ביותר שעשיתי. במלחמת ההתשה בתעלה הייתי "רק" שנתיים למזלי, מג"ד צעיר, וזה השאיר בי רושם בלי ימחה. בפיקוד הצפון נחשפתי לתפקיד מורכב מאד, שבו בנוסף לאימונים שסובבו אותנו יום ביומו, היו גם יישובים והיבטים אזרחיים רבים שהייתי מעורב בהם. בסופו של דבר תפקידי היה לאפשר ליישובי הצפון לחיות חיים נורמליים, ללא כול תחושה של אימונים ביטחוניים ששרצו מעבר לגדר. יצאתי בתחושה טובה בסיום תפקידי שאכן נתנו להם זאת בהצלחה. הנתיבי מאד מהיחסים הקרובים שטיפחתי עם תושבי היישובים בצפון. כידוע הגעתי לתפקידי זה עם הרבה ניסיון מבצעי-קרבי, וגם ניהולי בתפקיד ראש מה"ד. בסיום תפקידי השלמתי שלושים שנות שירות בצה"ל.

האלוף יוסי פלד, מודה לך על הריאיון בהערכה רבה!

גילוי נאות: בכול הקריירה השריונאית שלי שירתי תחת מפקדים "קשוחים" – אצל גורודיש מ"מ צעיר בפלוגת הסנטוריונים הראשונה, אצל פדלה (אהרון פלד) מ"פ במלחמת ששת הימים ואצל יוסי פלד מג"ד במלחמת יום הכיפורים. יוסי שונה בכך שלא נרתע מלחשוף את רגשותיו ולהיות אמיתי, רגיש ואנושי כשצריך את אלה! ■

חיל האוויר וכוחות היבשה במלחמת יום הכיפורים

גם כעבור כחמישים שנה ממלחמת יום הכיפורים חשוב שחיל האוויר יפנים כיצד הוא נתפס בעיני כוחות היבשה, כיצד מדינת ישראל השקיעה אז ואף כיום בחיל האוויר את מרב תקציב הביטחון שלה, מה היו הפירות להשקעה זו ובעיקר מה רצוי לעשות בעתיד

סא"ל (במיל') ד"ר עפר דרורי
(מייסד ומנהל אתר הגבורה)

טיל SA-2 על משגר ממערב לאזור הצליחה במלחמת יום הכיפורים

זה כשבוע אנחנו מותקפים יום אחרי יום בידי מטוסי אויב ללא כול מענה של כוחותינו, וכמו כן מנהלים זה שבוע וחצי לחימה עם המצרים בשטחנו ולא בשטחם. הקטע השני מופיע בספר שיצא רק לאחרונה, "מלחמה משלו" של אורי בן יוסף:³ "חיל האוויר שיצא למלחמת יום הכיפורים נחשב לטוב מסוגו בעולם. בשנים שקדמו למלחמה הוא קיבל כמחצית מתקציב הביטחון, הוציא משירות את רוב המטוסים המיושנים שבאמצעותם ניצח ביוני 1967 והכפיל את מספר מטוסי הקרב שלו. טייסיו היו עתירי

היום העשירי למלחמה - 15 באוקטובר 1973²

"ב-15 באוקטובר נמסר לנו שאנו עוברים להתקפה. עד אותו היום ניהלנו קרב סטטי מעמדות, וכוחותינו רשמו לזכותם כמה ימים של השמדת כלי רק"ם מצריים רבים, אבל הקרב בעיקרו התנהל בשטחנו. היה זה מיתוס, בנוסף לאחרים, שנופץ אצלנו החיילים הצעירים עם פרוץ המלחמה. אנו גדלנו על הסיסמאות המוכרות שכוחות האוויר המצריים יושמדו מידית בידי חיל האוויר שלנו ושהלחימה הקרקעית תועבר לשטח האויב. והנה במציאות,

פתח בכמה משפטים שהופיעו בשני ספרים: הקטע הראשון מופיע בתוך הספר "פלוגה י' בסופה" המתאר את קורותיה של פלוגה סדירה בסיני במלחמת יום הכיפורים ומבוסס על תחקיר עומק שנערך עם כלל חיילי הפלוגה. הספר יצא לאור בשנת 2005, שלוש שנים ושתיים שנה אחרי המלחמה. היום השני למלחמה - 7 באוקטובר 1973¹ "... המשכנו לא להבין מדוע המערכת כולה לא מתפקדת כפי שחשבנו שהיא צריכה לתפקד. מדוע הבלגן, מדוע נותקנו מיחידתנו, ובעיקר היכן חיל האוויר. להוציא נקודות האור המנסות לחדור בעד מסך האש של התעלה שראינו במשך הלילה הראשון, לא היה זכר לשום מטוס משלנו עד לשעות הצוהריים. אנחנו שגדלנו על סיפורי מלחמת ששת הימים לא הצלחנו להבין היכן חיל האוויר. ציפינו כול הזמן לבואו של חיל האוויר, היה ברור לנו שמהו השתבש. ידענו מדיווחים בקשר שטנקים מצרים חצו את התעלה וכי אלפי חיילים מצרים מסתובבים בשטחנו, ואין מטוס אחד לרפואה שיפציץ כוחות אויב אלה. בשעה 12:30 בצוהריים נראו סוף סוף מטוסים בשמיים. זוג מיגים מצרים הפציצו את אזור טסה, הטילו פצצות וברחו. הפצצות לא גרמו כול נזק אבל אצלנו התחדדה תחושת התסכול, כי המטוסים היחידים שראינו היו מצריים והם הפציצו אותנו. על פי ידיעתנו מטוסים אלו היו אמורים להיות מושמדים על הקרקע בשדות התעופה שלהם תוך שלוש שעות או קצת יותר, אבל בוודאי לא להפציץ אותנו ולחמוק בשלום."

מטוס פנטום של חיל האוויר מעל כוחותינו במלחמת יום הכיפורים

התעלה. התפעלנו מאומץ ליבם של הטייסים שלנו אבל אומץ לב זה לא עצר את המצרים. לאחר הלילה הראשון מרבית המטוסים שראינו היו מטוסים מצריים או עיראקיים שתקפו אותנו. האכזבה והתסכול שחווינו הייתה עצומה. כול התרגילים שלנו התייחסו למצב שבו חיל האוויר מסייע לכוחות הקרקע ולא היא. ידענו להילחם בכוחות הקרקע של המצרים, אבל ההנחה כי נקבל שמים נקיים מהאויב לא התממשה.

נדמה לי ששם ספרו של אורי בר יוסף "מלחמה משלו" הוא תמצית של המציאות שהייתה והיא גם מקור הבעיה. חיל האוויר התנהל כאילו הוא נלחם לבדו ואינו שייך לצה"ל. במאמר שהתפרסם לאחרונה בעיתון "מערכות" של רס"ן (במיל) יצחק שטיינגמן הוא מתאר את תוכניות חיל האוויר שעיקרן קודם כול טיפול בחילות האוויר של האויב ולאחר מכן סיוע לכוחות היבשה. זו הייתה הנחה סבירה למצב שבו חיל האוויר "חי לבדו". הוא דואג לצרכיו במנותק מצורכי הצבא וכאשר "מתאפשר" לו הוא מסייע לשאר הצבא. תפיסת עולם מקוממת זו רווחה בשנות השבעים ואני תוהה מהי התפיסה הרווחת כיום בחיל האוויר שלנו.

בעבר היה מושג שנקרא "שמים נקיים" שמשמעו אין איום אווירי על טריטוריה ישראלית.

להשגת שמים נקיים פעל בעבר חיל האוויר וטיפל בתחילה בהשגת עליונות אווירית, והדוגמה המובהקת היא מלחמת ששת הימים. איני יודע אם המושג הזה עדיין קיים ואם חיל האוויר פועל על פיו, אבל כיום יש גם איום רציני מאוד של טילי קרקע מסוגים שונים, היכולים להגיע כמעט לכול נקודה בטריטוריה ישראלית, והשאלה האם מטוסי חיל האוויר והאמצעים האחרים שבידינו הם הפתרון היחיד לכך. ברבות השנים פותחו מערכות שונות נגד טילים, ארוכי טווח וקצרי טווח ("כיפת ברזל" היא המפורסמת והמנוסה לפי שעה). האם שמים נקיים הם תנאי לסיוע של חיל האוויר לכוחות הקרקע במציאות כיום?

נהוג היה בכוחות הקרקע לציין את חיל האוויר שאינו חלק מצה"ל ובדרך כלל לטובה. הוא חיל מסודר, יש בו תחקירים סדורים וממצים ואיכות הלוחמים שבו גבוהה, אנשי צוות האוויר שוו עברו מיון קפדני והוכשרו בצורה מקצועית ביותר לייעודם, כך גם צוותי הקרקע הטכניים. אסור שתחושת הצבא "הנפרד" תחלחל גם למשימותיו, אם חיל האוויר ינצח וצבא היבשה יפסיד, מדינת ישראל תפסיד. יש לקחת בחשבון שצורכי צבא היבשה צריכים להתמלא גם אם בתנאים שאינם אופטימליים לחיל האוויר. ■

הערות:

1. פלוגה י' בסופה, ע' 94
2. פלוגה י' בסופה, ע' 129
3. מלחמה משלו, ע' 16
4. חלק מתותחי צה"ל במלחמת יוה"כ היו מבוססים על אלתורים של חיל החימוש בחיבור תותחי שדה לתובות של טנקי שרמן ממלחמת העולם השנייה

השתמש בהם היו מיושנים⁴, וכוחות השריון אף שהיו רבים יחסית חסרו אמצעים רבים כמו ראיית לילה ואמצעי כינון מודרניים שיאפשרו לטנקים לפגוע במטרה כבר בפגז הראשון. היה מי שהחליט שחלוקת המשאבים הזו היא הנכונה.

לצד ציפיות אלה חיל האוויר בנה תורת לחימה משלו, שכנראה לא הייתה מתואמת כלל עם כוחות היבשה. חיל האוויר לפי תורת לחימה זו אמור בעת מלחמה לטפל קודם לכן באיומים עליו, כלומר השמדת סוללות הטילים, פגיעה במערכי המכ"ם, הפצצת שדות התעופה של האויב ורק אז להתפנות לסיוע כוחות היבשה. יתכן שתוכנית זו הייתה פועלת היטב אלמלא הייתה הפתעה בהתקפה מתואמת של מצרים וסוריה, אבל בפועל התוכנית הזו בהעצמת חיל אוויר על חשבון שאר הצבא נבנתה למצבי הפתעה. המציאות ידועה, הייתה הפתעה וחיל האוויר לא סיפק את הסחורה. כוחות היבשה הסדירים נשחקו מול צבאות אויב גדולים מאוד והעזרה המצופה מחיל האוויר לא הגיעה. לא רק שכוחות היבשה לא זכו לסיוע אווירי, התקיים מצב הפוך שבו כוחות היבשה נדרשו למשימות כיבוש של בסיסי טילים מצריים בגדה המערבית, כדי לפתוח מסדרון אווירי בטוח למטוסינו. מסתבר שההשקעה האדירה בחיל האוויר ירדה לטמיון. יתרה מזו, בחלק קטן ביותר ממנה ניתן היה לצייד היטב את כוחות השריון והחי"ר ולשפר מהותית את יכולתם במלחמה.

ברצוני לציין מעדות ראייה אישית כי בלילה הראשון בסיני, בקו תעלת סואץ, ראינו נקודות אור של מטוסי חיל האוויר המתנפצות אל מול קו האש של נשק הנ"מ של המצרים לאורך

ניסיון מבצעי ואלופי העולם בהפלות מטוסים. לכול היה ברור שאם תפרוץ מלחמה, חיל האוויר לא רק יביס את יריביו הערביים, אלא גם יסלול את הדרך לכוחות היבשה. ציפיות אלה נכזבו. בימי המלחמה הראשונים והקשים ביותר חיל האוויר סייע באופן חלקי בלבד לכוחות היבשה, וכמעט עד סוף המלחמה הוא לא הצליח לממש את מלוא יכולותיו ולתרום באופן משמעותי להשגת הניצחון. השאלה 'מדוע זה קרה' לא קיבלה תשובה מלאה עד היום. היא נותרה חור שחור בהיסטוריה של המלחמה.

הציטוט הראשון מבוסס על עדויות חיות של לוחמים בכוח שריון במלחמה, והשני של חוקר המלחמה ומהם עולה עובדה אחת. הציפיות מחיל האוויר היו אדירות הן בהתבסס על תוצאות מלחמת ששת הימים והן בהתבסס על ההשקעה הענקית שהמדינה והצבא השקיעו בו. כחצי מתקציב הביטחון נותב על ידי הצבא לחיל האוויר, לא רק לרכישת מטוסים חדשים ליירוט אלא גם השקעה במטוסי הפצצה וסיוע לכוחות הקרקע. ההשקעה האדירה הזו מנעה השקעות דומות וקטנות בהרבה בכוחות היבשה. מדינת ישראל טענה תמיד שההשקעה בחיל האוויר תניב תוצאות בפרוץ מלחמה בהפתעה. מי שיעצור את האויב יהיה חיל האוויר יחד עם כוח הסדיר הקטן עד לגיוס המילואים. אם לא תתרחש מתקפת פתע של האויב יהיה סיפק בידי צה"ל לגייס את כוחות המילואים ולבלום התקפת אויב. כתוצאה מתייעודן זה כוחות היבשה זכו לפירוורים תקציביים. חיל הרגלים בצה"ל יצא למלחמה עם רובה מְסֻעָן בלגי ישן ועתיק תקלות, בוודאי באזור סיני עם חולות ואבק. התותחים שצה"ל

80 שנים למערכה "הלם השריון" בקרבות מרג' עיון בדרום לבנון

בעת שבאירופה החל מבצע ברברוסה אדיר הממדים בפלישת גרמניה הנאצית לברית המועצות, בדרום לבנון התכתשו כוחות צרפתיים שהיו תחת ממשלת וישי עם כוחות בריטיים, ובתוך כך נעשה שימוש גם בשריון. במערכה זו נלמדו לקחים חשובים בתחום הפעלת השריון גם בשטחים הרריים ובנויים המאפיינים את לבנון. היתרון הצרפתי בשריון העמיד את הבריטים במספר מקומות ובכמה קרבות במצב מביך תוך הדגמת המשמעות של "הלם השריון" והשלכותיו

אל"ם (במיל) ד"ר בני מיכלסון

מכישלון חיל המשלוח ליוון (שצ'רצ'יל הכריח אותו לשלוח רק זמן קצר קודם ובניגוד לדעתו), נאבק כנגד ההוראות שהמשיכו להגיע מלונדון להתכונן למתקפה על סוריה. בעקבות חילוקי הדעות שהיו לו עם צ'רצ'יל בעבר, גם לגבי יוון וגם לגבי עיראק, הוא ביקש לשחררו מתפקיד המפקד העליון במזרח התיכון³. צ'רצ'יל קיבל את בקשתו, אך היא נכנסה לתוקף רק ביולי. למרות התנגדותו, הכין ויול תוכנית מבצעית והחל מקבץ כוחות למבצע זה, שעליו פיקד הגנרל מייטלנד ווילסון (Wilson) שהיה מפקד הצבא הבריטי בארץ ישראל ועבר-הירדן, ומי שפיקד גם על חיל המשלוח ששוגר ליוון ועל דיכוי מרד רשיד עאלי בעיראק.

יחסי הכוחות-עוצמה

צבא הלבנט הצרפתי, כפי שכונה, היה נתון למרותו של המושל הכללי הצרפתי הגנרל אנרי פרנאן דנץ (Dentz) ממפקדתו בבירות. צבא זה כלל 6 חטיבות סדירות (אחת מהן של לגיון הזרים), חטיבה מעורבת של חיילים אירופאים ובני המושבות ועוד 4 חטיבות אפריקאיות. עוד כלל כ-9,000 פרשים, מחציתם כוח ממונע שכלל טנקים ושריוניות, 90 תותחי שדה ותותחים בינוניים ועוד

חששו אף התחזק לאחר כיבוש כרתים ומשלוח המטוסים הגרמניים לסוריה ועיראק והגעתו של פלמי אליה. עוד הופעל לחץ על ידי הנהגת "צרפת החופשית" של דה גול לתקוף בסוריה, מפני שהצבא שם ייכנע במהירות ויעבור לצד בעלות הברית. גם הקונסול האמריקאי בבירות העביר מידע על פיו כוחות צרפת בלבנט מתכנסים למערב, לאזור הלבנון, במגמה לוותר על המנדט הצרפתי במרבית השטח. על רקע זה הורה צ'רצ'יל לגנרל ויול (Archibald Wavell), לכבוש את סוריה. הגנרל לא ראה את המצב עין בעין עם צ'רצ'יל והעריך (בצדק) שאין בפעילות הגרמנית בסוריה כדי להוות איום ממשי. מצד שני טען שהסימנים (שהגיעו גם ללונדון) מצביעים על היתכנות למשא-ומתן עם הצרפתים בסוריה. ברקע לכול אלה הייתה המערכה בצפון אפריקה, שם כבש הגנרל רומל את קירנאיקה והטיל מצור על טוברוק. הגנרל ויול חשב שהמערכה בצפון אפריקה היא זירת הלחימה העיקרית ואף תכנן עבודה מבצעית שנועדו לחלץ את טוברוק מהמצור (מבצע "קרדום קרב" 15-17 ביוני 1941). לפיכך השיב לצ'רצ'יל שהוא מתנגד לעיתוי של פעולה כזו במקביל נגד סוריה, שבה ראה זירה משנית. ויול למד ניסיון העבר

שנת 1941 הייתה סוריה תחת שלטון ממשלת וישי הצרפתית, הממשלה שקמה לאחר שגרמניה כבשה את צרפת ביוני 1940 במלחמת העולם השנייה. מצב זה הביא עד מהרה לפעילות גרמנית גם בסוריה. תחילה היה זה המודיעין הצבאי הגרמני (Abwehr), שהקים בה את נציגותו כבר מינואר 1941, ותפקידה הרשמי היה לפקח על קיום הסכם שביתת הנשק הגרמני-צרפתי גם באזור זה. המשכה באישור שניתן לחיל האוויר הגרמני (הלופטוואפה) להנחית את מטוסיו בסוריה, כשהיו בדרכם לעיראק, כדי לסייע למרד של ראש ממשלת עיראק רשיד עאלי אל-כילאני¹. המפקדה הגרמנית ביוון אף שלחה את גנרל הלמוט פלמי (Felmy) לעיר חאלב, כדי לתאם את הפעולות בעיראק ובסוריה, אך כישלון המרד בעיראק הביא להחזרת המטוסים לסוריה וממנה ליוון כעבור שלושה ימים, ובעקבותיהם עזב גם הגנרל פלמי, שמונה רשמית למפקד חיל המשלוח הגרמני למזרח התיכון ב-19 במאי². ראש ממשלת בריטניה הבריטי וינסטון צ'רצ'יל חשד בכוונות הגרמנים וחשש שהם מכינים בסוריה בסיס להתקפה על מצרים.

טנק צרפתי רנו־35 שנלקח בשבי בידי לוחמי דיביזיה 7 האוסטרלית בלבנון

התעופה המרכזי ביניהן, ובשלב השני להגיע לקו טריפולי – חומס – תדמור (פלמירה).

בחזית לבנון במאמץ העיקרי פעלה הדיביזיה האוסטרלית ה-7: חטיבה אוסטרלית 21 מוגברת מהדיביזיה תקפה לאורך ציר החוף מראש הנקרה לכיוון ביירות. חטיבה אוסטרלית 25 של הדיביזיה תקפה ממטולה דרך מרג' עיון לכיוון בקעת הלבנון (הבקעה) ורייק.

בחזית סוריה במאמץ המשני פעלה החטיבה הוודית המוגברת מס' 5 וכוחות "צרפת החופשית". כוחות אלה נעו לכיבוש רמת הגולן ובכיוון דמשק בשני צירים: ציר גשר בנות-יעקב – קוניטרה – דמשק; ודרך רמת הגלעד בציר חמת-גדר – אום קיס – אירביד – דרעה – שיח מסכין – דמשק (לזרוע זו הצטרף כוח של הלגיון הערבי הירדני). החטיבה הוודית צריכה הייתה לכבוש את רמת הגולן והדיביזיה הצרפתית לעבור דרכה ולהתקדם לעבר דמשק.⁷

המערכה התנהלה בשלושה שלבים עיקריים: בשלב הראשון 8–13 ביוני 1941, שבו המתקפה נבלמה לאחר חציית הגבול והתקדמות מסוימת. שלב זה החל בהטלת כרוזים מהאוויר הפונים לחיילי וישי לעבור צד, והכוחות התוקפים הובלו בידי סיירי הפלמ"ח. הצרפתים הצליחו לפוצץ את גשרי הליטני ולבלום את ההתקדמות האוסטרלית הן בציר המזרחי והן בציר החוף. בציר החוף שנחשב לעיקרי הנחיתו הבריטים בשפך הליטני גדוד קומנדו לתפיסת הגשר ולמנוע את פיצוצו. אלא שמבצע זה נחל כישלון

שלחמו במסגרת כוחות "צרפת החופשית". התפיסה של הנהגת וישי הייתה שמלחמתם נגד בעלות הברית בסוריה תקנה להם "נקודות" במור"ם עם הגרמנים במולדת הצרפתית וכך יזכו לויתורים נוספים מצדם לרווחת אזרחי צרפת. מטרה זו הייתה כוח מניע חזק דיו לדרבן את החיילים בלחמתם במזרח התיכון. קציני "צרפת החופשית" שפנו לעמיתיהם לשכנעם לעבור צד, או לפחות להניח את נשקם, נתקלו בבוז, בלעג ואף ביריות. היו מקרים, מצד חיילי וישי, של אי-כיבוד הדגל הלבן ואף התעללות בשבויים. נחישות זו של חיילי וישי בנוסף ליתרון המספרי (בתחילת המערכה), ארגונם הפשוט, ציודם ונשקם הזמין, הכרתם את השטח, הזמן שהיה בידם לבניית ביצורים ומכשולים ויתרונם בשריון – הפכו אותם ליריב אימתני.

הצבא הבריטי, מנגד, סבל מהליקויים הרגילים של אוסף יחידות ממקורות שונים ובעלי איכויות מגוונות, מוגבל בשל נחיתות בשריון, בצידוד קשר, ברכב ובתותחי נ"מ.⁸

המערכה

ב-8 ביוני 1941 החלה המתקפה הבריטית על סוריה בשני שלבים ובשלושה צירים, והיעד העיקרי הייתה העיר ביירות, מקום מושבו של גנרל דנץ, המושל הכללי של הלבנט והמפקד העליון של צבא וישי בו: כוחות בעלות הברית היו צריכים בשלב הראשון להתייצב על כביש ביירות – רייק – דמשק, שתי הברירות ושדה

כ-10,000 חיילי חי"ר לבנטיני בעלי ערך מפוקפק. גם בלא התחשבות בחי"ר הלבנטיני דובר על סד"כ של כשתי דיביזיות חי"ר ועוד כמחצית הדיביזיה של כוחות ממוכנים וממונעים עם טנקים ושריוניות בעוצמה של 35,000 חיילים סדירים בהם כ-8,000 צרפתים-אירופאים. צבא זה נשלט משלוש מפקדות: ביירות, חלב ודמשק.⁹

הגנרל מייטלנד ווילסון קבע את מפקדתו בסרפנד (צריפין) והכוח העיקרי שהועמד לרשותו היה אוסטרלי שמפקדתו הייתה בדיר-סנייד (ליד יד מרדכי). כוח זה כלל את הדיביזיה האוסטרלית ה-7 (למעט חטיבה שהייתה נצורה בטוברוק) בפיקוד גנרל ג'ון לאווארק (Lavarack) שכללה: 2 חטיבות חי"ר, אגד ארטילרי בן 3 גדודים, שני גדודים ממוכנים, גדוד נ"ט, גדוד טנקים, גדוד נ"מ; חטיבה הודית מוגברת מס' 5 (שהגיעה לא מכבר מהמערכה נגד האיטלקים בחבש); הדיביזיה ה-1 של כוחות "צרפת החופשית" בפיקוד גנרל פול לג'נטיהום (Legentilhomme) שכללה 7 גדודי חי"ר, פלוגת טנקים, סוללת ארטילריה, פלוגת נ"ט ויחידה צ'רנסית (300 רוכבים).⁵

המערכה נגד כוחות צרפת של וישי בסוריה נמשכה חמישה שבועות. היא החלה באווירה מוזרה של חוסר וודאות, אבל מי שחשב שהצבא הצרפתי של הלבנט – כוח וישי – ינח את נשקו ויסתפק בכמה יריות של יציאה ידי חובה (זו כאמור לא הייתה דעתו של וויל) – התבדה במהירות. לא רק שכוחות וישי לחמו היטב אלא שלא היססו ללחום בנחישות כנגד אחיהם

כלים משוריינים במערכה בדרום לבנון

מרג' עיון, שרק פלוגה אחת נשארה להגנתה, וכבשו אותה. ההתקפה הצרפתית התנהלה מצפון לדרום לאורך שני הצירים מכפר משכי לחצביה, ומיוחמור אל-בקע למרג' עיון. בכול ציר תקף צג"ם (צוות גדודי-משוריין) שכלל פלוגת טנקי "רנו" R-35, שריוניות וחי"ר ובסיוע ארטילרי ומרגמות. האוסטרלים שחסרו באופן משוע טנקים ותותחי נ"ט יעילים לא יכלו להתגונן כראוי ונסוגו.

בשעות הצהריים המוקדמות של 16 ביוני החל הלם השריון להשפיע, וביחידות האוסטרליות (בעיקר אלה שבעורף הקו הראשון) נפוצו ידיעות שהשריון הצרפתי הבקיע את מערכי ההגנה, כבש את מרג' עיון והגיע לאבל א-סאקי. קצין חת"ם אוסטרלי הבחין במחלקת הנדסה בריטית אשר סברה כי כלי רכב "נעלמו" והחלה צועדת רגלית דרומה. פניקה אחזה בחיילים רבים ולמפקדים אבדה השליטה על הגייסות אשר החלו בבריחה. 4 כלי רכב של גדוד 2 של ארטילריית-שדה מרגימנט 5, שבבלבול שנוצר לא קיבלו פקודות מהסוללה שלהם, החלו בבריחה-ניסיעה מהירה דרך מטולה, ובהמשך נסיעתם דרומה קיבלו הוראות להמשיך לנסוע ולהשאיר את הכביש פנוי. כאשר הגיעו לראש פינה, למפקדים האוסטרלים בעורף כבר "היה ברור" שהטנקים הצרפתים עברו את מטולה וממשיכים דרומה ולכן הקימו שם מחסום דרכים ואסרו על כלי רכב לעבור צפונה מראש פינה. רק כעבור יומיים, לאחר ששיירת 4 כלי הרכב

אולם בגזרת מרג' עיון ההישגים היו מזעריים, ואילו לאורך ציר החוף, הציר העיקרי לבירה ביירות, נתקלו כוחות הברית בהתנגדות גוברת ונחושה. כבר נמנו כ-500 אבדות וגדוד הקומנדו בשפך הליטיני הושמד כמעט לחלוטין. למפקדים הבריטים התברר שבלתי אפשרי להגיע להישגים משמעותיים נוספים ללא תגבורות ניכרות. לאור המצב החליט גנרל ויבל לשלוח דיביזיה נוספת למערכה, הדיביזיה ה-6 בת 2 חטיבות שזה עתה הוקמה.

ב-15 ביוני פתחו הצרפתים בהתקפת-נגד בכל הזירה. ברמת הגולן בוצעה התקפת-הנגד באמצעות כוח משולב של חי"ר, שריון (טנקי רנו 35) וארטילריה כנגד גדוד הקלעים המלכותי ה-1 הבריטי (של החטיבה הוודית ה-5), שהגן על קוניטרה. הגדוד הבריטי לא הצליח להחזיק מעמד נגד שיתוף הפעולה הצרפתי של שריון וחי"ר, ובערב 16 ביוני נכנעו מרבית חייליו (אלה שלא למחרת ב-7 ביוני, חטיבה 16 הבריטית שהגיעה ממצרים כבשה בחזרה את קוניטרה).

מפקד גדוד הפרשים המוגבר, שנערך להגן על מרג' עיון, החליט ב-15 ביוני לא להישאר בהגנה סבילה אלא "תפס יוזמה" והחליט לתקוף את הצרפתים באיגוף מזרחי, לרגלי החרמון (ג'בל רוס) דרך חצביה, כדי לפתוח את הציר צפונה לבקעת הלבנון ורייק. הוא שיגר למשימה זו חלק ניכר מכוחו, וכאשר כוח זה היה בתנועה, תקפו הצרפתים את

חרוף. חיילי הגדוד שהונחתו באיחור של 24 שעות ולא במקומות המתוכננים, נכנסו לשטח השמדה צרפתי ואף נורו על ידי האוסטרלים המתקדמים. גדוד הקומנדו שכמחצית מאנשיו נפגעו והמג"ד נהרג, לא הצליח לבצע את משימתו וגשר הקסמיה שעל הליטיני פוצץ בידי הצרפתים כמו כביש החוף ב"סולמה של צור"⁸.

בשלב השני 14-22 ביוני (במקביל למבצע "קרדום-קרב" להסרת המצור על טוברוק, במדבר המערבי שנכשל), כוחות צרפת של וישי עברו למתקפת-נגד שאילצה את כוחות בעלות הברית לעבור למגננה, מלבד בציר שיח-מסכין - דמשק, ציר אליו הגיעו כוחות "צרפת החופשית" לאחר עלייה לרמת אירביד, ומשם תקפו לעבר דמשק מדרום לצפון. בציר זה הגיעו להישגים ונעצרו באזור כיסוה שמדרום לדמשק. אולם קוניטרה ואזרעה (שאותה החזיק כוח של הלגיון הירדני) נכבשו מחדש בהתקפות-נגד של הצרפתים, ומרג' עיון שבקובה בלתי אמצעית לקו ההתחלה נכבשה מחדש והצרפתים החזיקו בה בנחישות⁹.

למערכה על מרג' עיון יש עבורנו עניין מיוחד בשל הקירבה למטולה ולגבולות ארץ ישראל. הישגי הצרפתים במערכה זו, שבוצעה בהובלת השריון, איימו "לגלוש" דרומה אל תוך גבולות המנדט הבריטי ואף לכבוש יישובים יהודים.

כיבוש מרג' עיון הוטל על חטיבת החי"ר האוסטרלית ה-25 בפיקודו של בריגדיר קוקס (A.R.B. Cox) שהגיעה לא מכבר מבריטניה. במהרה הוברר שהצבא הצרפתי מגן על גזרה זו בעוצמה משמעותית ומבוצר במערכי הגנה סדורים. העיירה נכבשה בצוהרי 11 ביוני, אולם כוח נייד שצריך היה לעבור את העיירה ולהמשיך צפונה דרך בקעת הלבנון לרייק נתקל בהתנגדות נחושה מצפון לעיירה. מפקד הדיביזיה האוסטרלית, גנרל לוואראק, העריך שהסיכויים להצלחה בכיוון זה קלושים, ולכן השעה את ההתקפה לכיוון רייק. במקום זאת הורה מפקד הדיביזיה לכוחה העיקרי של חטיבה 25 לתמוך במאמץ העיקרי הדיביזיוני באמצעות איגוף ממערב וכיבוש ג'זין, שהייתה שטח מפתח בדרום הר הלבנון. גדוד פרשים ועוד סוללת ארטילריה הושארו להגנת מרג' עיון. לאחר שיחידת הנדסה גישרה על נהר הליטיני באזור החרדלה ציווה בריגדיר קוקס, ב-13 ביוני, על מסע לילי מזורז לעבר ג'זין, תוך שימוש בכלי רכב שהתקבלו ביום הקודם והקפדה על האפלה מוחלטת.

המצב הכללי של המתקפה הבריטית בבוקר 13 ביוני נראה מאכזב. צבא וישי הצרפתי בזירה לא התמוטט, כפי שקיוו מספר בכירים, ואף לא גילה שום סימני חולשה בלחמתו. התקדמות משמעותית הושגה בציר שהוביל מירדן לדמשק

מקורות

1. ל' הירשוביץ, **הרייך השלישי והמזרח הערבי**, ספריית פועלים, ת"א, 1965.
2. צ'רצ'יל וינסטון, **מלחמת העולם השנייה - הברית הגדולה**, עם הספר, ת"א, 1966.
3. Long Gavin (editor), **Australia in the War of 1939-1945**, Volume II - Greece, Crete and Syria, AWM, 1953.
4. Playfair I.S.O. **History of the Second World War**, The Mediterranean and Middle East, Volume II, "The Germans come to the Help of their Ally" (1941), London, 1956.

שתקף את צירי התחבורה הבריטים, אולם תקיפותיו נהדפו בקלות¹¹.

הגנרל דנץ הבין שהטבעת הבריטית מתהדקת סביבו, האוסטרלים הכריעו בינתיים את הקרב על דמור והיו בדרכם לביירות. מצד שני בשל הפלישה לברית המועצות היה ברור שהגרמנים לא יוכלו יותר לסייע לכוחות וישי בסוריה, והמפקד העליון הצרפתי נאלץ לבקש הפסקת אש ולדון בתנאי הכניעה של כוחותיו.

ב־14 ביולי חתם סגנו של דנץ, גנרל וורדיאק (Verdilhac), בשם דנץ, בכניעת יוחנן הקדוש בעכו על הסכם הכניעה. ההסכם ציין את אומץ ליבו של הצבא הצרפתי-הווישאי והתיר לחייליו לחזור לצרפת. מיעוט (5668 איש) שבחר בכך הורשה להצטרף לכוחות "צרפת החופשית" של דה גול. שאר 37,736 החיילים הורשו להפליג לצרפת.

אבדות הבריטים במבצע "אקספורטר" הסתכמו ב־3,300 איש, כולל שבויים, ואילו אבדות "צרפת החופשית" היו 1,300 איש. כוחות וישי איבדו כ־6,000 חיילים בהם 1,000 הרוגים¹². גורלו של דנץ לא שפר עליו. כשחזר לצרפת הועמד לדין באשמת בגידה ונידון למוות. גזר הדין הזה הומתק והוא מת בכלא ב־1945.

במהלך המערכה הוענקה עצמאות לסוריה וללבנון. גנרל ז'ורז' קאטרו (Catroux) של "צרפת החופשית" מונה לנציב עליון בסוריה ולבנון מטעמה; בספטמבר 1941 הכריזה "צרפת החופשית" על עצמאות סוריה ולבנון, ושנתיים לאחר מכן נערכו בהן בחירות כלליות.

במערכה הזו נלמדו לקחים חשובים בתחום הפעלת השריון גם בשטחים הרריים ובנויים המאפיינים את לבנון. היתרון הצרפתי בשריון העמיד את הבריטים במספר מקומות ובכמה קרבות במצב מביך תוך הדגמת המשמעות של "הלם השריון" והשלכותיו. המערכה על מארג' עיון שנמשכה עשרה ימים לימדה כיצד כוח מיומן יכול להגן בגזרה זו זמן ניכר, תוך שימוש ביתרונות המגן בשטח הררי, כנגד התקפה מדרום מכיוון ארץ ישראל.

תותח נ"ט במערכה בדרום לבנון

(במקביל למתקפה הגרמנית על ברית-המועצות) ביצעו הבריטים שידוד מערכות, ארגנו מחדש את מערכת הפיקוד והשליטה ונערכו בכוחות מתוגברים. ויול הצליח לקבץ עוצבות חדשות ולהקים את הדיביזיה הבריטית ה-6. הכוחות כולם אורגנו במסגרת קורפוס וגנרל ג'ון לאווארק מונה למפקדו, כאשר הדיביזיה האוסטרלית ה-7, שאת הפיקוד עליה העביר לגנרל אלן, פועלת בחזית הלבנון, והדיביזיה הבריטית ה-6 בחזית רמת הגולן. כמו כן הצליח ויול לפתח חזית נוספת מכיוון עיראק, תחילה באמצעות "כוח חב" (על שם שדה התעופה חבנייה) לעבר תדמור ולאחר מכן באמצעות הדיביזיה הוודית ה-10 לאורך נהר הפרת ולעבר דיר-א-זור ומשם לחלב. בגזרה זו, ההתקדמות הבריטית הוטרה לא מעט על ידי כוח גרילה בהנהגתו של פאוזי אל-קאוקג'י (וותיק המרד הערבי בארץ ישראל)

הגיעו בבריחתם לנצרת כדי לקבל הוראות – חזרו לסוללה שלהם¹⁰.

לרגע נדמה היה שאין מי שיעצור את הצרפתים מלהמשיך בהתקפתם דרומה ולחצות את הגבול לתוך ארץ ישראל. אולם הם נעצרו בקרבה בלתי אמצעית לגבול ולא עברו אותו. האוסטרלים אלתרו במהירות כוח מעתודות הדיביזיה וחטיבה 25 בג'זין בפיקודו של מפקד הארטילריה הדיביזיוני ברימן אשר נערך לבלום את ההתקפה הצרפתית. כיוון שכוחות של חטיבה 25 הועברו מג'זין והצרפתים המשיכו בלחצם גם שם, היה צורך להעביר גדוד מחטיבה 21 בציר החוף לחטיבה 25 בג'זין, ולכן גם התקפתה של חטיבה זו נעצרה. כעשרה ימים המשיכה המערכה סביב מרג' עיון עד שיוצב המצב והשטח נכבש מחדש רק אחרי שהמערכה הוכרעה בגזרות אחרות. בשלב השלישי, 23 ביוני – 10 ביולי 1941

הערות:

1. ל' הירשוביץ, **הרייך השלישי והמזרח הערבי**, ספריית פועלים, ת"א, 1965, עמ' 185.
2. גנרל חיל האוויר הלמוט פלמי (Felmy), 1885-1965, היה גנרל בכיר בחיל האוויר הגרמני שצבר ניסיון כטייס קרב בארץ ישראל במלחמת העולם הראשונה ונחשב למזרחן ובקיא באזור. שליחותו הגיעה מאוחר מדי והוא לא הספיק לממשה במזרח התיכון. בהמשך המלחמה שירת כמפקד קורפוס ביוון וביוגוסלביה. הואשם לאחר המלחמה בפשעי מלחמה ונדון בנירנברג ל־15 שנות מאסר, אך שוחרר מהכלא לאחר זמן קצר.
3. וינסטון צ'רצ'יל, **מלחמת העולם השנייה – הברית הגדולה**, עם הספר, ת"א, 1966 עמ' 272.
4. Gavin Long (editor), *Australia in the War of 1939-1945, Volume II – Greece, Crete and Syria*, AWM, 1953, p. 334.
5. Long, *Ibid*, p. 338.
6. Major-General I.S.O. Playfair, *History of the Second World War, The Mediterranean and Middle East, Volume II, "The Germans come to the Help of their Ally" (1941)*, London, 1956 p. 205.
7. Playfair, *Ibid*, p. 207.
8. Long, *Ibid*, p. 346.
9. Playfair, *Ibid*, p. 211.
10. Long, *Ibid*, p. 398.
11. Playfair, *Ibid*, p. 217.
12. Playfair, *Ibid*, p. 222.

הביטאון "שריון" - גיליון 60

לפניכם גיליון 60 של הביטאון "שריון" וזו סיבה לציון דרך חשוב של עמותת יד לשריון ושל חיל השריון. פנינו לתא"ל (במיל") מנשה ענבר שהיה מנכ"ל עמותת יד לשריון כשהביטאון הזה נולד וכן לתא"ל (במיל") אלישיב שמשי, ששימש העורך בארבעת הגיליונות הראשונים, לשמוע על תחילת הדרך

אל"ם (במיל") שאול נגר

"שריונאים כותבים", החל מהגיליון הבא.

ברכת קצין השריון הראשי תא"ל מאיר גחטן לגיליון מס' 1

חברים, לוחמים ומפקדים, חיל השריון חוגג השנה יובל להקמת מדינת ישראל, יובל של שותפות גורל רבת עלילות גבורה, בשמירה על ביטחון המדינה. מורשת הקרב, מסורת השריונאים וזכר הבנים שנפלו במערכות ישראל, מהווים נדבך חשוב בעוצמתנו. לכן אנו משקיעים את מרבית המשאבים בשיפור איכות הלוחמים ובהשבת אמצעי הלחימה המופקדים בידם. אני מברך את עמותת השריון על היוזמה הברוכה של הוצאת הביטאון "שריון". בהזדמנות זו אני רוצה להודות במיוחד לאלוף (במיל") מוסה פלד, יו"ר העמותה, על מפעל חיים רב-תפארת, ולאחל לו שימשיך להוביל ולקדם מפעל זה עוד שנים רבות.

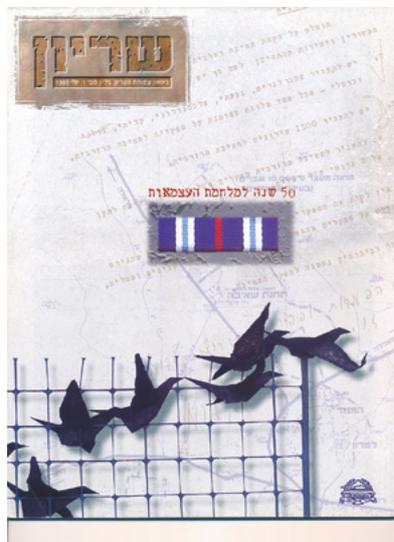
60 גיליונות ומבט קדימה

הביטאון "שריון", ביטאון עמותת "יד לשריון" בלטרון, שם לו למטרה לתת ביטוי לתכנים ולנושאים המרכזיים הבאים:

- זיכרון הנופלים והנצחתם, מורשת השריון הישראלי,
- חיל השריון והשריון כיום ככול ההיבטים: האדם שבטנק ובכול שאר התפקידים – באימונים, בהדרכה, בביטחון השוטף ובפעילות המבצעית, טכנולוגיה ואמצעי לחימה בשריון, הוויי, ספרים על השריון ושל אנשי שריון ועוד,
- היסטוריה צבאית של שריון, עמותת השריון ופעילותה.

גיליונות הביטאון מתפרסמים גם בקובץ דיגיטלי באתר השריון באינטרנט: <https://yadlashiryon.com>

האתגר העיקרי העומד לפנינו הוא מתן ביטוי נרחב לשריון הסדיר ומעורבות רבה יותר של הלוחמים והמפקדים בסדיר בפרסום כתבות וצילומים. ראו בכך קריאה לכולכם לשלוח כתבות וצילומים מעשה ידיכם. ■

עמוד השער של גיליון מס' 1, יולי 1998

- לקדם את מטרות עמותת השריון הישראלי,
- להאיר על המתרחש בשריון הסדיר,
- לשמש במה להגות צבאית בכלל ושריונאית בפרט. גיליון הבכורה עומד בסימן 50 שנה למלחמת העצמאות. השריון הישראלי, כמו במדינה בה צמח ושגשג, עבר ביובל השנים כברת דרך מרשימה, רשם לא מעט פרקים מזהירים במערכות ישראל וקנה לעצמו מוניטין ומעמד של יוקרה בקרב צבאות העולם.

גיליון זה תוכלו לקרוא על קרבות ממלחמת תש"ח, מהראשונים שניהל כוח שריון ישראלי; על חבלי הלידה של החיל; על הטנק הראשון ש'הוברח' מבסיס של הצבא הבריטי ועוד.

כול גיליון יעסוק בכמה נושאים מרכזיים: קרבות שריון מפורסמים, הגות צבאית, דיווחים מבסיסי שריון ברחבי הארץ, מבט על הנעשה בחילות השריון בעולם ודיווחים על הפעילות באתר לטרון ובעמותת השריון. אתם מוזמנים לכתוב לנו על הגות צבאית בכלל ונושאי שריון בפרט. כמו כן נשמח לקבל תגובות, הערות והארות על הביטאון, ולפרסם אותן במדור

תחילת 1998 פנה יושב ראש עמותת יד לשריון דאז, האלוף במילואים מוסה פלד, למנכ"ל העמותה דאז תא"ל (במיל") מנשה ענבר בבקשה לטפל בהוצאת ביטאון שיביא לשריונאים בסדיר ובמילואים ולציבור בכלל את העשייה של יד לשריון ושל חיל השריון. בד בבד מינה מוסה את תא"ל (במיל") אלישיב שמשי, שכבר פרסם כמה ספרים בנושא צבא וביטחון, לשמש העורך של ביטאון זה, לכשיקום. מנשה ענבר המנכ"ל התייחס למשימה בחרדת קודש ובא בדברים גם עם קצין השריון הראשי דאז תא"ל מאיר גחטן. בין השותפים הייתה הבנה כי חיוני לשמור על רציפות הופעת הביטאון ולכן עשו את ההכנות כדי להבטיח שיופיעו כמה גיליונות שריון בתדירות של 3-4 גיליונות בשנה. מונה צוות מערכת שכלל את תא"ל (במיל") יצחק רבין שהיה קשנ"ר בעברו, פרופ' אסא כשר, תא"ל (במיל") אהוד גרוס, סא"ל (במיל") דודו הלוי, אל"ם (במיל") בני מיכלסון היסטוריון במקצועו ורמ"ח היסטוריה בצה"ל בעבר, אל"ם גיא צור (לימים אלוף ומפקד זרוע היבשה, ורס"ן (במיל") מיכאל מס (לימים סא"ל).

לא נקפו ימים רבים וביולי 1998 הופק והופץ גיליון מס' 1 של הביטאון "שריון", שבימים אלה מציין את הופעת גיליון זה, מספר 60. ראוי להדגיש כי המנכ"ל הקודם תא"ל (במיל") אריה קרן הפיק גיליון ראשון שנקרא "בשריון" כבר באוקטובר 1996, אך לא הייתה לו המשכיות. שנתיים לאחר מכן נכנסה העמותה להפקת ביטאון באופן קבוע.

דבר העורך הראשי אלישיב שמשי לגיליון מס' 1

אנחנו גאים להגיש לכם את הגיליון הראשון של "שריון", ביטאון עמותת השריון. ארבע מטרות עיקריות ניצבות לנגד עינינו:

- להטמיע את מורשת השריון הישראלי,

סטטוסים נבחרים מהמשטח

... 🔍 האדם שבטנק >

מה הבעיה לתקן פריסת זחל? פותחים מתקנים וסוגרים. אז זהו. שלא!
זה יכול להיות פשוט 15 דקות. או מסובך. 15 שעות!
בכל מקרה גם את זה מסובך צוות מיומן ויצירתי יעשה זאת מהר יחסית ובאלגנטיות.

✕ ... המשטח < Ohad Herman 8 שעי' 🌐

אלף פעם אמרתי לו....אל תתן היגוי בלי גז

✕ ... המשטח 9 שעי' 🌐

רק שריונים יבינו את התמונה:

✕ ... חיל השריון 2 בינוי' 🌐

לוחמים בחזית - גם היום שוב תקפו טנקים עמדות של ארגון הטרור חמאס ברצועת עזה.
זרוע היבשה Israeli Ground Forces

תקיפת עמדות צבאיות של ארגון הטרור חמאס באמצעות טנקים

תקיפת צה"ל ברצועת עזה 02.01.2022, 02.01.2022

... האדם שבטנק יוסי פיטוסי - 29 בדצמ' 2021 🌐

זו פריסה שצריך כלים הנדסיים לחילוץ וכמובן תמיד זה ביום שישי זה של הפל של נייער בתעסוקה

... חיל השריון 14 שעי' 🌐

עוד יום שגרתי בגדוד 77 🔥

מהנעשה בעמותה

ליקט וכתב: רס"ל (במיל') אליעזר אבני, מנהל מרכז המידע צילומים: סמל בר שגב, סמלת עמית אייל, רב"ט נעם וטאשסקי,

עצרת הגבורה והזיכרון של חיל השריון

באוקטובר 2021 קיימנו את העצרת השנתית בה התייחדנו עם רעינו שלא שבו משדה הקרב. אלפי בני משפחות שכולות, חיילים, בני נוער ומפקדים בעבר ובהווה הגיעו לאירוע מרכזי זה. בטקס השתתפו הרמטכ"ל רא"ל אביב כוכבי ושר הביטחון רא"ל (במיל') בני גנץ.

משמאל לימין: שר הביטחון רא"ל (במיל') בני גנץ, הרמטכ"ל רא"ל אביב כוכבי, קשנ"ר תא"ל אוהד נג'מה, יו"ר העמותה אלוף (במיל') אודי שני ומנכ"ל העמותה תא"ל (במיל') חנן ברנשטיין

ערב גבורות והדלקת נרות חנוכה

חתני ערב הגבורות בתמונה קבוצתית עם הקשנ"ר תא"ל אוהד נג'מה, יו"ר העמותה אלוף (במיל') אודי שני ומנכ"ל העמותה תא"ל (במיל') חנן ברנשטיין

בהדלקת נר ראשון של חנוכה (28 בנובמבר 2021) קיימנו גם את הערב המסורתי של הוקרה לרעינו שהגיעו לגבורות. הערב נפתח בהדלקת הנר על ידי הקשנ"ר תא"ל אוהד נג'מה ונציגי דור ההמשך. הנעים לנו את הערב בשירי שריון גבי ברלין.

ערב הוקרה לפצועים

בחג החנוכה קיימנו ערב הוקרה לפצועי השריון, רעינו לנשק הנושאים בגופם את מחיר התקומה והעצמאות. הערב התקיים במעמד הקשנ"ר תא"ל אוהד נג'מה ויו"ר העמותה האלוף (במיל') אודי שני. בחלק האומנותי הופיע קובי אפללו.

פצועי השריון - אתם האלופים שלנו!

65 שנה לקרב סכר הרואיפה בסיני

לוחמי פלוגה א' המיתולוגית של רס"ן משה בריל בר-כוכבא (לימים אלוף) מגדוד 82, שלחמו במלחמת סיני (מבצע קדש בשנת 1956) קיימו מפגש מרגש לציון 65 שנה למלחמת סיני, שבעקבותיה הפך חיל השריון למוביל התמרון בקרב היבשתי. האירוע התקיים ב-26 באוקטובר 2021 בהשתתפות לוחמי הפלוגה ובני משפחותיהם, יחד עם מפקדים בעבר ובהווה.

מפקד הפלוגה במלחמת סיני האלוף משה בריל ז"ל

השקת הספר "סואץ אינה סטלינגרד"

הספר "סואץ אינה סטלינגרד" מאת חבר העמותה תא"ל (במיל') נחום זקן הושק במעמד לוחמי גדוד 433 במלחמת יום הכיפורים ובני דור ההמשך, חברי העמותה ומוזמנים, ב-24 באוגוסט 2021. הנחה את הערב ד"ר אמיר גילת, מפקד "מערכות". נשאו דברים: רא"ל (במיל') אהוד ברק מג"ד 100 במלחמה, לימים הרמטכ"ל, שר בממשלות ישראל וראש הממשלה; קצין השריון הראשי תא"ל אוהד נג'מה; תא"ל (במיל') אריה קרן מח"ט 500 במלחמה; תא"ל (במיל') נחום זקן מג"ד 433 במלחמה - מחבר הספר. קראו קטעים מהספר לוחמי הגדוד ושחקני הסדרה "שעת נעילה".

מג"ד 433 תא"ל (במיל') נחום זקן (מימין) ומג"ד 100 רב-אלוף (במיל') אהוד ברק נפגשים שוב

"השקת הספר 'במובלעת הסורית'"

הספר "במובלעת הסורית" מאת עמוס לוריא ז"ל (המופיע בשם עמית ליאור), הושק במעמד בני משפחותו ומוקידי זכרו, ביום 26 באוגוסט 2021.

רכיכת הספר במובלעת הסורית

פלס"ר 7 בששת הימים

ותיקי פלס"ר 7 קיימו אצלנו מפגש רעים וטקס זיכרון לחבריהם, באנדרטת חטיבה 7 שבפארק העוצבות. הטקס התקיים ב-6 ביוני 2021 במעמד מפקדם, האלוף (מיל') אורי אור ובשיתוף לוחמים בפלס"ר כיום. השריונאים מוזמנים ליצור איתנו קשר ולקיים מפגשי רעים דומים!

לוחמי פלס"ר 7 אז וכיום באנדרטה

מופע עידן רייכל

מופע ההצדעה השנתי לשריונאים התקיים ב-21 ביולי 2021 באמפיתאטרון ביד לשריון. שרנו, נהנינו והוכחנו שאת המנגינה שלנו אי אפשר להפסיק. ניפגש בשנה הבאה!

עידן רייכל במופע ביד לשריון

ישיבות מועצה של יד לשריון

מועצת העמותה התכנסה ב-25 ביולי 2021 לאישור מאזן שנת 2020, שהייתה שנה קשה לכול העולם. אנו גאים לומר כי עמדנו במשימה והצלחנו לשרוד באופן ראוי בים הסוער. עוד ישיבה התקיימה ביום 28 בנובמבר 2021 להצגת מימוש תקציב 2021 ולאישור תוכנית 2022.

יו"ר העמותה האלוף (במיל') אודי שני מנהל את דיון המועצה ביולי 2021 ולידו היועמ"ש סא"ל (במיל') עו"ד דוד חודק

מראה ממופע פניני המוסיקה

ערב מפקדים ומלגות

בחודש יוני 2021 חזרנו למסורת וקיימו ערב מפקדים ופורשים של החיל, במהלכו חילקנו מלגות לשריונאים בולטים, בשיתוף עם ארגון "בני ברית". אמן אורח היה שלומי קוריאט.

מלגאי בני ברית יחד עם קשנ"ר תא"ל אוהד נג'מה, יו"ר ועדת חינוך גב' נחמה בר כוכבא, נשיא "בני ברית" ישראל מר דניאל גרץ ויו"ר העמותה האלוף (במיל') אודי שני

המעגל נסגר

טקס סיום קורס הקצינים שנקטע במלחמת יום הכיפורים התקיים ב-22 ביוני ברחבת כותל השמות, בהשתתפות קשנ"ר תא"ל אוהד נג'מה, מפקד בה"ד 1 אל"ם גיא לוי ורנ"ג יצחק טאיטו שמלווה את שדרת הקצינים בצה"ל מעל יובל שנים. כיבדו אותנו בנוכחותם אלוף (במיל') יצחק בריק ומפקד בה"ד 1 במלחמת יום הכיפורים תא"ל (מיל') חיים בנימיני. במעמד זה הוענקה סיכת המ"מ לבוגרי הקורס ולנציגי משפחות החללים.

בוגרי המחזור שלא נגמר עם קשנ"ר

טקסים ואירועים בהכשרת השריון

בחודשים האחרונים התקיימו ביד לשריון האירועים להלן: מסע כומתה מחזור מארס 2021; הענקת שי לבוגרי קק"ש 205; טקס סיום קמ"ט 151; טקס סיום צמ"פ מחזור נובמבר 2020; השבעת טירוני השריון מחזור אוגוסט 2021; טקס סיום קמ"ט 152; טקס סיום צמ"פ מחזור מארס 21; טקס סיום קמ"ד 125.

הענקת שי לבוגרי קק"ש

אירועים כלל צה"ליים

בחודשים האחרונים התקיימו ביד לשריון האירועים להלן: טקס סיום קורס מפעילי כטב"מים – יחידת "רוכב שמים"; אגף כוח אדם של צה"ל קיים יום עיון ביד לשריון בראשות האלוף יניב עשור; חיל החינוך קיים מפגש מקצועי לבכירי חיל החינוך בראשות קח"ר תא"ל אופיר לוויס; אוגדת יהודה ושומרון קיימה יריד פרט לאנשי הקבע; פיקוד העורף קיים השתלמות מקצועית בסוגיית החילוץ וההצלה; טקס מצטייני המערך המתמך בראשות מפקד המערך השריונאי האלוף יעקב בנג'ו; סדנה אסטרטגית של בה"ד 7.

הזמר החרדי אברהם פריד מופיע ביד לשריון בפני חיילי מסלול הגיוס החרדי "חץ", "תומר" ו"נצח יהודה"

מופעי "פניני המוסיקה"

מדי שבת מתקיימים ביד לשריון אירועי תרבות במסגרת "פניני המוסיקה". אלה המופעים שהתקיימו בחודשים האחרונים: מוסיקה מהסרטים; פרנק סינטרה, אופרה וג'ז; שירי אהבה מבואנוס-איירס, נפולי ומוסקבה; מרסדס סוסה – הסמל והנשמה של ארגנטינה; פסטיבל סן רמו; הקברט הצרפתי; טברנה יוונית; מופע מחווה לזמרים הגדולים במאה ה-20; ריקוד סטפס וסווינג מניו אורלינס; קצב ספרד ואמריקה הלטינית.

הנספח הצבאי של סרביה

הנספח הצבאי בשגרירות סרביה בישראל ביקר אותנו יחד עם קונסול סרביה בישראל ב-7 ביולי 2021. השניים סיירו באתר בהזדרכת חבר העמותה תא"ל (במיל) יום טוב תמיר.

מימין לשמאל: חבר העמותה תא"ל (במיל) יום טוב תמיר, הנספח הצבאי הסרבי והקונסול הסרבי

יהודי מציל יהודי

ביד לשריון התקיים לראשונה טקס חלוקת תעודות הוקרה לבני משפחות יהודים שהצילו יהודים בשואה, ביום 15 ביולי 2021.

הניצחון שלכם הוא הניצחון שלנו!

החלפת מג"ד 198

גדוד "עזוז" בחטיבה 460 קיים טקס החלפת מג"ד בפארק העוצבות בלטרון ב-22 ביולי 2021. סא"ל ארז גבאי החליף את סא"ל אופיר וינטראוב. איחולי הצלחה למפקדים בהמשך הדרך!

מימין לשמאל: סא"ל ארז גבאי, סא"ל אופיר וינטראוב, קשנ"ר תא"ל אוהד נג'מה

חניון עידוד גיוס לשריון

חיל השריון חידש בלטרון את חניון עידוד הגיוס לבני נוער המיועדים לשריון, ב-27 ביולי 2021.

חבר'ה - הגעתם למקום הנכון!

טקס לוחמות שריון

הטנקיסטיות בשני המחוזים הראשונים סיימו את הכשרתן בטקס ביד לשריון ויצאו לתעסוקה מבצעית בגבול ישראל מצרים. הטקסים התקיימו ביולי ובנובמבר 2021.

המחזור הראשון של טנקיסטיות בצה"ל יוצא לדרך בטקס שהתקיים ליד אנדרטת הפרטיזנים ביד לשריון

תוכנית המנטורים ממשיכה

תוכנית המנטורים של "אנשי הפלדה" קיימה את אירוע הסיום למחזור השני על גג התצפית בלטרון ב-8 באוגוסט 2021. המחזור השלישי בתוכנית זו יצא לדרך באירוע שהתקיים בסוף חודש אוקטובר. צעירי העמותה ממשיכים להסתער ברצף על היעדים, כמיטב מסורת השריון.

בוגרי התוכנית מרימים כוסית עם יו"ר העמותה האלוף (במיל) אודי שני ומנכ"ל העמותה תא"ל (מיל) עו"ד חנן ברנשטיין

ערב מפקד של עוצבת הבזק

עוצבת "הבזק" (אוגדה 99) קיימה בתחילת דצמבר 2021 ערב מפקד בראשות מפקד האוגדה תא"ל אבי רוזנפלד.

מפקד עוצבת הבזק תא"ל אבי רוזנפלד

ביקור נשיא בני ברית

ביקור ראשי ארגון "בני ברית" בהשתתפות צ'ארלס הופמן נשיא בני ברית העולמי, סגנו דן מריאשין ורעייתיה, התקיים ביום 5 באוגוסט 2021. התלוו אליהם ראשי בני ברית בישראל: דניאל גרץ נשיא בני ברית ישראל, אלן שניידר, מיכה נתן, צבי תדמור, דגנית ואבי ננטל, צבי רוטנברג. ליוו את האורחים צביקה קן-תור ומייק הרצוג.

הנהלת "בני ברית" והנהלת מזאון הלוחם היהודי

פעילות שיא של של"ח

פעילות "הלילה הלבן" של מדור של"ח במשרד החינוך התקיימה ביד לשריון במשך שלושה ימים בשיא הקיץ באוגוסט 2021, תוך הקפדה על ריחוק חברתי ראוי, כנדרש בהנחיות הקורונה.

פעילות השיא של של"ח באתר

סיור קמ"ד

חניכות קורס מדריכות שריון מס' 125 ערכו סיור מיוחד ביד לשריון.

חניכות קמ"ד 125 בלטרון

סיום טירונות חיל החינוך

חיל החינוך קיים ביד לשריון טקס סיום טירונות לחיילים מאוכלוסיות מיוחדות ב-2 בספטמבר 2021.

טקס סיום הטירונות לחיילים מאוכלוסיות מיוחדות

מסייעת שריון - טקס אחרון

לוחמי הפלוגות המסייעות קיימו טקס סוף מסלול מחזור מארס 2021 אשר סגר מסלול פעילות זה במערך המשוריין. האירוע התקיים ב-28 באוקטובר 2021.

מסייעת שריון - אחרונה נורתה

טקס התייחדות של לוחמי חטיבה 600

צילום כתבות על מלחמת יום הכיפורים

בפרוס הימים הנוראים (בספטמבר 2021) צולמו אצלנו בלטרון כתבות על מלחמת יום הכיפורים לערוצים 12 ו-R24NEWS. מוזמנים לצפות בכתבות בערוצים השונים.

לוחמי חטיבה 164 מתראיינים לערוץ 12

יום עיון מחלקת תורת חש"ן

מחלקת תורת חיל שריון (תח"ש) קיימה יום עיון שכלל גם אירוע פרידה מפורשים וטקס הענקת אות המערכה ברצועת הביטחון, בהובלת אל"ם (במיל') יוסי תורג'מן ובראשות קשנ"ר תא"ל אוהד נג'מה. האירוע התקיים ב-30 בספטמבר 2021.

אל"ם (במיל') יוסי תורג'מן מקבל את אות המערכה מקשנ"ר תא"ל אוהד נג'מה

סיור נציגים מצבא ארה"ב

מרצים מהמכללה לפיקוד ולמטה בצבא ארה"ב וממכון המחקר MWI שבוסט פוינט ביקרו ביד לשריון ב-6 באוגוסט 2021. הוביל את הסיור חברנו תא"ל (במיל') יוסטוב תמיר, והרצה בפניהם תא"ל (במיל') שמואל אולנסקי בסוגיית הלחימה האורבנית בחיל השריון. אנו תקווה שמפגש זה יניב המשך פעילות משותפת.

המשלחת מצבא ארה"ב עם תא"ל (במיל') יוסטוב תמיר, תא"ל (במיל') שמוליק אולנסקי במרכז, ומנהל מרכז המידע אליעזר אבני משמאל

סיורי עידוד גיוס לחרדים

אנו שמחים לצאת בפילוט המשך למיזם עידוד הגיוס "בעקבות לוחמים" שהתקיים במאוס האחרון עבור כלל צה"ל. עתה מופנה המיזם לאוכלוסיית המתגייסים החרדים. אנו גאים ליטול חלק במיזם חשוב זה, המשלב את כלל האוכלוסייה הישראלית בצבא העם. עד כה הגיעו לאתר חמש קבוצות.

חניון עידוד הגיוס בלטרון

טקסי התייחדות בפארק העוצבות

עמותת עוצבת "נתיבי האש" קיימה את טקס ההתייחדות השנתי ליד אנדרטת החטיבה שבפארק העוצבות. לאחר מכן ערכה רב שיח מרתק בנושא פוסט טראומה, באולם המרכבה. עוד התקיימו טקסי התייחדות ליחידות הבאות: חטיבה 205 - "אגרוף הברזל"; גדוד 79 "סופה"; גדוד סיור 88 "דב לבן".

החלפת מח"ט 14

עוצבת "המחץ", היא חטיבה 14, קיימה את טקס החלפת מפקדיה, ב-15 באוקטובר 2021, ליד האנדרטה החטיבתית בפארק העוצבות. אל"ם אור וולח'ינסקי החליף את אל"ם דביר אדרי. איחולי הצלחה למפקדים!

אל"ם דביר אדרי ואל"ם אור וולח'ינסקי מרימים כוסית בטקס החלפה

ביקור נספח צבא ארה"ב

באוקטובר 2021 ביקרו ביד לשריון נספח צבא ארה"ב בישראל, בריגדיר-גנרל שון האריס וסגנו לוטננט קולונל (במיל') דיק ויליאמס. דיק הוא ידיד וותיק של העמותה, שאחרי מלחמת המפרץ טיפל בהעברת סנקי הווקר בולדוג והשרידן לאוסף הטנקים ביד לשריון.

גנרל האריס בלטרון

גיס 446

הגייס הצפוני קיים ב-20 באוקטובר 2021 טקס במלאת 46 שנה להקמתו, בהשתתפות מפקדי הגייס לדורותיו, ובראשות הרמטכ"ל רא"ל אביב כוכבי. בחלק האומנותי הופיע קובי אפללו.

מפקד הגייס האלוף מוטי ברוך נושא דברים

סיורי חברי העמותה

משפחות חללי גדוד "עשת" ממלחמת יום הכיפורים קיימו באתר סיור בהזרכת המג"ד תא"ל (במיל') יוסטוב תמיר בנובמבר 2021. חבר העמותה תא"ל (במיל') דן ורדי קיים באתר סיור לקבוצת חברים.

תא"ל יוסטוב תמיר מדריך את משפחות חייליו על גג התצפית

ביקור מפקד צבא היבשה ההודי

מפקד זרוע היבשה האלוף תמיר ידעי ליווה את מפקד צבא היבשה ההודי גנרל Manoj Mukund Naravane בביקורו הרשמי ביד לשריון ב-15 בנובמבר 2021.

מפקד צבא היבשה ההודי ומפקד זרוע היבשה בצה"ל

נוער מיוחד בלטרון

התוכנית "רואים רחוק", המשלבת בעלי צרכים מיוחדים בצה"ל תוך הדגשת מעלותיהם המיוחדות, סיימה מחזור הכשרה נוסף בטקס ביד לשריון. כמו כן התחלנו בשיתוף פעולה עם המיזם "גדולים מהחיים", שבמסגרתו מגיעים אלינו בני נוער בעלי צרכים מיוחדים לסיור ולהתנדבות.

"רואים רחוק" ביד לשריון

בידיהם מחושלת הפלדה

קורס רק"ם לחיילי מנת"ק התקיים בנובמבר 2021 ביד לשריון. בהמשך החודש התקיים יום עיון למורשת יפת"ח (יחידת פיתוח חיל ההנדסה), שהייתה שותפה לפיתוח טנק המרכבה ומכלליה.

אוצר מחזאון הרק"ם ביד לשריון סא"ל (במיל') מיכאל מס מרצה לקציני מנת"ק

תערוכת מועדון בוני הדגמים

חברי מועדון בוני הדגמים קיימו אצלנו בחג החנוכה את המפגש השנתי עם התערוכה המסורתית.

מועדון בוני הדגמים ביד לשריון, חנוכה התשפ"א

קורס משתחררים - קהילת "רמפה"

קהילת קציני השריון הצעירים קיימה בדצמבר 2021 השתלמות תלת יומית לקבלת כלים לחיי האזרחות. הקורס הוא חלק ממפעל טיפוח דור ההמשך בחיל השריון.

משתתפי הקורס בלטרון

ביקור מיס יוניברס

בדצמבר האחרון ביקרה ביד לשריון מיס יוניברס 2015 השחקנית רוטלה אורואשי, ששימשה שופטת בטקס האחרון באילת. השחקנית היא אוהדת של מדינת ישראל ולה 44 מיליון עוקבים ברחבי העולם. ליווה אותה בביקורה חבר העמותה וגיבור ישראל סא"ל (במיל) משה לוי.

מלכת היופי עם סא"ל (במיל) משה לוי

אירועי חטיבה 8

עוצבת "הזקן" העניקה את **אות המערכה ברצועת הביטחון** לחייליה ששירתו בלבנון בעת שהיו חיילים סדירים. האירוע התקיים ב-4 באוגוסט בפארק העוצבות. עוצבת "הזקן" (חטיבה 8) קיימה ערב הוקרה למתנדבים בגדוד 89 ב-15 בדצמבר 2021.

מח"ט 8, אל"ם בני אהרון, מעניק את אות המערכה ברצועת הביטחון

ערב משפחות שכולות חטיבה 401

עוצבת "עקבות הברזל" (חטיבה 401) קיימה בתחילת דצמבר 2021 אירוע הוקרה למשפחות השכולות, בראשות המח"ט אל"ם אוהד מאור.

יום המשפחות בחטיבה 401

יום עיון מלט"ק

המכללה לפיקוד טקטי (מלט"ק) קיימה ביד לשריון יום עיון לדור המ"פים הבא בצה"ל, ב-7 בדצמבר 2021.

מפקד מלט"ק אל"ם אבינועם אמונה וסא"ל ראדי זומה מדרוך במלט"ק

יום ת"ש חטיבה 7

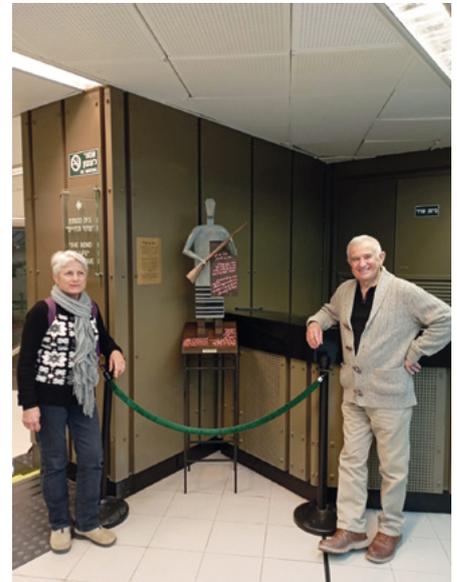
עוצבת "סער מגולן" (חטיבה 7) קיימה ב-16 בדצמבר 2021 יום עיון לנגדיה ולקציניה, בנושא ת"ש (תנאי שירות).

נגדי חטיבה 7

אחד מן הגח"ל

בדצמבר האחרון הצטרף למכלול הזיכרון פסלו של האמן שלום קלנר שמוקדש לשיר **"אחד מן הגח"ל"**, השיר שבו תיאר נתן אלתרמן את לחימתם של ניצולי השואה במלחמת העצמאות. שלום קלנר, שריונאי שלחם במלחמת סיני (1956), הוא תלמידו של אלכסנדר בוגן ז"ל, הלוחם הפרטיזן שציורי הפרטיזנים שלו מוצגים ביד לשריון זה מכבר.

שלום ומירי קלנר ליד המיצב "אחד מן הגח"ל"

יום עיון אוגדה 162

אנשי עוצבת הפלדה (אוגדה 162) קיימו ביד לשריון יום עיון מקצועי בנושא "מלבנון 2 ללבנון 3" בראשות מפקד האוגדה תא"ל נדב לוטן, ב-15 בדצמבר 2021.

אמיר אורן מראיין את השריונאי תא"ל אפי דכרין, רח"ט קש"ח ביום העיון של עוצבת הפלדה

ביטאון
השריון
מציון
60
גיליונות

שריון - ביטאון עמותת יד לשריון, לטרון, ד"ג שמשון 99762
 טל': 08-6307400/1, פקס': 08-9255186
 אתר השריון באינטרנט: www.yadlashiryon.com
 פייסבוק: יד לשריון - פארק לטרון

